

Araba Euskaraz 99: Lapuebla de Labarkan heldu da uzta

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

01720

Udalak, Diputazioak, Europa

ESTRATEGIAK JOKOAN

Manolo Arozena

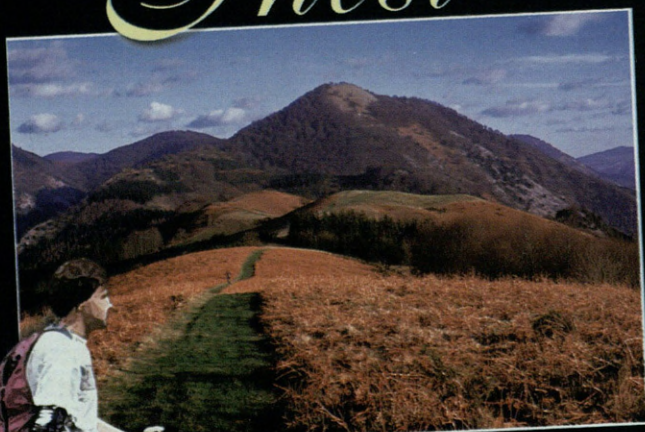
"Gipuzkoan baino ez dago bertsolaritza ziurtatua"

Haranetako zurrumbiloa atzean utzita

Euskal Herriko mendietan barna ihesi joateko aukera emango dizun liburua

*Euskal Herriko
mendietan barna*

Ihesi

ASIER AGIRRESAROBÉ

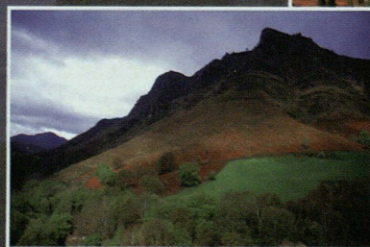

ARGIA

aisialdirako proposamenak

- 300 orrialde eta 50 ibilbide Euskal Herriko zazpi probintzietan.
- Paraje ezberdinak, ohiko ibilbide eta zidorretatik at.
- 400dik gora argazki eder.
- Argibide ugariz hornitutako mapa topografikoak.
- Ibilbide bakoitzaren kokapena, zailtasuna, denbora, luzera...
- Orokorrean ibilbideek abiapuntu eta amaiera bera dute, igoerako eta jaitsierako bide ezberdinekin.
- Testu guztiak banan-banan eguneratuak eta berraztertutak.

*Liburudendetan salgai
edo ARGIAra deituz*

ARGIA

aisialdirako proposamenak

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: Aitzol Goikoetxea

■ **Hauteskundeen ondorena:**
aritmerekarekin
jokoan

9

■ **Araba Euskaraz: heldu da Ebro**
ertzeko uza

23

■ **M. Arozena: «Bertsoa**
Gipuzkoan baino ez
dago ziurtatua»

28

■ **Gaztelupeko Hotsak:**
aro berriaren
ostotsak

35

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. *Asisko Urmeneta* 4
Irakurleak mintzo 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6
Hauteskundeen ondorena: aritmerekarekin jokoan.
Pello Zubiria, X. Letona, M. Asurmendi 9

EKONOMIA

BWek eta Mecapeñak elkarren beharra dute.

Daniel Udalaiz 18

EUSKARA

Euskal Kulturaren Hari@: aktualitatean ez
galtzeko. *Pello Zubiria*

20

GIZARTEA

Araba Euskaraz: heldu da Ebro ertzeko uza.

Amaia Olano 23

Elkarrizketa: Manolo Arozena.

Mikel Asurmendi 28

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 32

Gaztelupeko Hotsak: aro berriaren ostotsak.

Mikel Asurmendi 35

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak 38

Agenda 41

Irrati-Telebista. *Beñat Doxandabaratz* 42

Bizia 45

Ihesi 46

Denborapasak 48

IRITZIA

Azkena: *Pablo Antoñana* 50

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura eta Euskara Departamendua

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

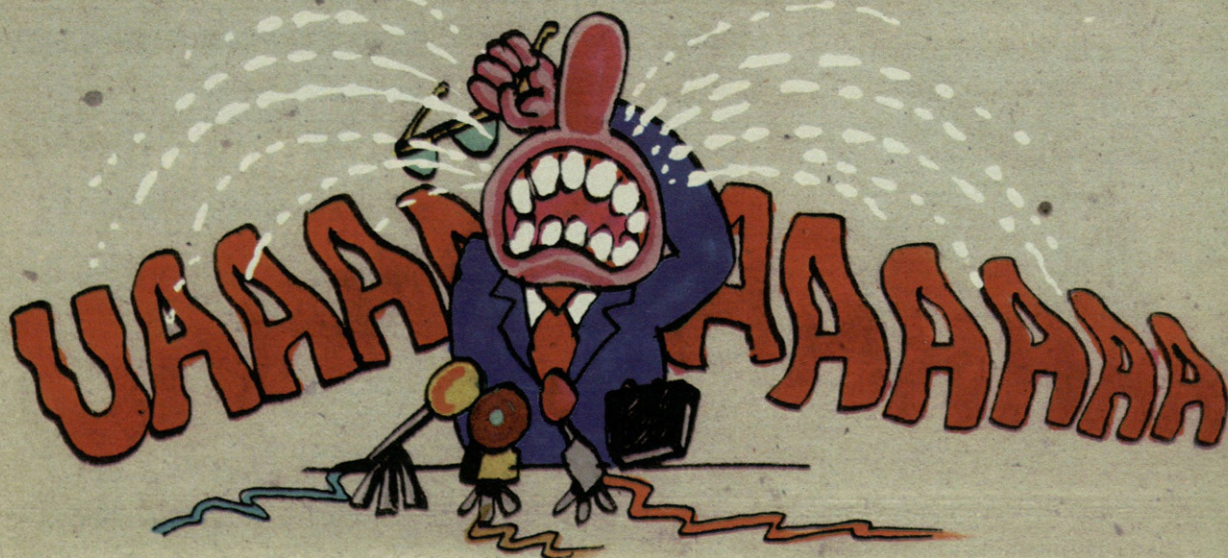
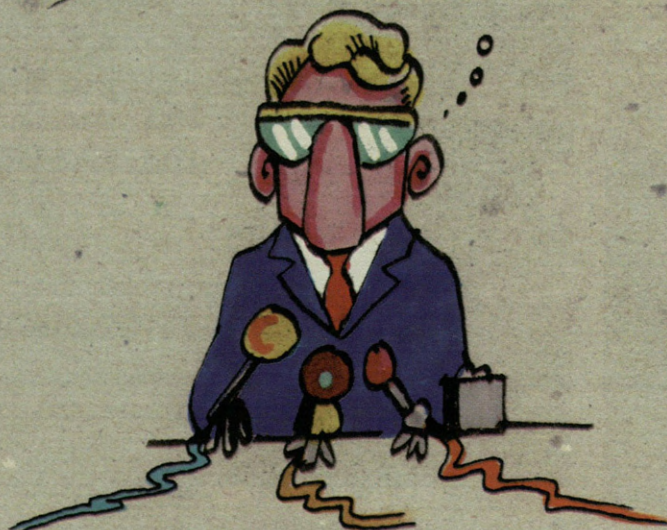
En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

MILA ESKER

ASISKO + XAMAR 20

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
Balaren Bakaikoa.

Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
Onintza Irureta, Xabier Letona, Eriz
Zapirain.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.

Administrazioa: Marijo Aierza.

Harpidetza: Olatz Korta, Edurne
Urruzmendi.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
Soraluze, Bego Zuza.

Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45.

Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/
943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122
Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3.
ezkerra. 31011 Iruñea.

Tel.: 948 17 80 78. Faxa: 948 17 80 77.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria...15.000 pezeta.

Ipar Euskal Herria...717 libera.

Espainia...15.000 pezeta.

Beste atzerriak...19.300 pezeta.

Airez...30.225 pezeta.

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaina Taldeko partaidea da

Arabar Errioxa ez da Rioja alavesa

Datorren igandean, ekainaren 20an, Araba Euskarazko edizio berri bat ospatuko da Arabar Errioxako lurretan. Euskal Herriko hegoaldera helduko da berririo ere euskarazko festa eta berebiziko garrantzia izango du bertaraino ahalik eta jende gehien hurbiltzeak, eskualde honetan euskarak arnasa behar du eta (...)

Arabar Errioxan 20 herri daude eta 50 kilometrozko luzera duen eremu horretan zentru bakarra dago DBHOk ikasketak euskal ereduari burutzeko: Lapueblako Assa Ikastola. Herri guzti horietako gazteei (Bianakoak barne) euskal hezkuntza ziurtatzeak izugarriko esfortzu ekonomikoa eragiten du, batez ere kontutan hartzen badugu autobus sare bat antolatu behar dela herri guztietatik pasatzeko: autobusek egunero 341 kilometro egiten dituzte umeak ikastolara eramateko.

Baina euskarak arnasa behar du beste arlo batzuetan ere. Irakaskuntzarekin jarraituz, eta Arabako gainontzeko herrietan ematen den joera apurtuz, bertako eskola publikoetan erdarazko ereduak nagusi jarraitzen du izaten. Bertan matrikulatzen diren umeek euskara menperatu gabe bukatzen dute ikasketa zikloa, kasu askotan Logroñotik edo Harotik etorritako irakasleek ez baitute onartu nahi euskara Arabako hizkuntza dela.

Eta irakasle hauek gure kulturaren aberastasuna ez badute onartu nahi, antzeko egoera ematen da bertako agintari publiko askorekin. Teorian, euskara herrialde osoan hizkuntza ofiziala bada ere, badirudi Arabar Errioxan ofizialtasun hori inon baino gehiago paperean jartzeko edota hauteskundeetako diskurtsoetan erabiltzeko esaldia besterik ez dela. Arabar Errioxako biztanle askok esfortzu handia egin dute eta egiten dute euskararen alde, eta

aldiz, bertako udaletatik —salbuespenak salbuespen— esfortzu hauek ez dira batere bultzatzen. Horrela, eskualde osoko agiri «ofizialak» —Mankomunitatea edota Kuadrilakoak barne— erdara hutsez idatzirik daude; upelategietako eta errepideetako seinalizazioa gazteleraz soilik idatzirik daude; kultur eta gazteentzako ekintzak espainolez antolatutakoak dira, eta abar luze bat.

Antzeko egoera ematen da bertako komunikabideetan. Arabar Errioxako Kuadrilaren menpe dauden Radio Rioja Alavesan eta «Rioja Alavesa» aldizkarian euskararen presentzia bertatik igarotzen diren kazetaritza ikasleen gogoak, euskararekiko kontzientziakuntza eta prestakuntzaren arabera neur daiteke soilik. Berdin turismo programak, herrietako jai-programak edota txartelak argitaratzeko orduan: kultura zinegotziaren go-goaren menpe dago elebidunez egitea edota soilik gazteleraz.

Hau guztiagatik eta beste mila arrazoiengatik 20an Lapueblan egon behar dugu. Euskararen zabalpenaren bitartez Rioja Alavesa Arabar Errioxa bihurtzeko.

**JESUS ARGOTE GAINZARAIN
BILAR (ARABAR ERRIOXA)**

Zuzenketa

Joan den asteko ARGIA, Joxemari Ostolazaren «Hiruko Txikia»n titulua oker ipini genuen. «Zaintzaile alena» ipini genuen artikuluan, egileak «Zantzail alena» jarritako lekuan. Esanahia aldatu zitzaion horrela; «zantzail» hitzak —Azkuek bere hiztegian bildu zuenez— gaztelaniazko «chulapo» edo «granuja» eta frantsesezko «voyou» eta «gredin» hitzek duten esanahi bera baitu. Zuzenketa egin nahian izenburuaren esanahia okertu genuen, bistan denez.

ARGIA

Hiruko Txikian

MANAKORRAK

Kalerik gabe utzi ditugu, gure argumentazio teoriko askatzaileez luzaz mozkorturik, oinarritzko baldintzatan kale eginez. Bizia osoa antolatu diegu, euren eskarmentu propioari hesi zehatza jarritz, gure kontrolpetik at ezer ikasi ez dezaten, txarkeririk ezagutu ez dezaten alegia. Eta gure ustezko eskola libreruntz abiarazi genituen. Bertan, zoriontsuak izaten ikasiko zutelakoan, gure eskuhartzea erabatekoa izan da, guretzat eginikoa bailitz. Eskolatik landa, euren denbora libre ere antolatu diegu, gure laguntzarik gabe jolasa ere bideratzeko gauza ez balira bezala. Eta hor ikusten di-

tugu haurrak helduek antolatutako lehiaketetan! Haurren futbolari buruz ari naiz! Kirolari profesionalak bailiran, hutsegi-teak ekiditeko aldera helduen agindupeko ariketak bete ezinik. Huts gutxi, eta euren ezeko ezusterik bat ere ez. Atsekabe eza zorion, esanekoak nahi ditugu, gure aginduen bideetatik bidaiatuz gaitasuna bermaturik izan dezaketeelakoan edo. Nik, hortzak erakusteko gai den gaztea nahi dut, zeren salbuespenak alde batera, otzanek ez dute mailarik ematen bizi lehiaketan. Eta ez naiz soilki futbolaz ari. Libreak nahi genituen eta kale zurtzak ditugu ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

ADMINISTRAZIOAN
ERRETIROA HARTU

1997 eta 1998an erretiro adinera (65 urte) iritsi ziren funtzionarien herenak bizitza laboralaren borondatezko luzapenari (70 urte arte) atxikitzea erabaki zuen. Berriki ezagutu den albiste hori, eskandaluzkoa egun bizi dugun langabezi maila kontuan hartuta eta espainiar Administrazioako funtzionari guztiak eragiten dituen, oharkapean pasatu da. Hego Euskal Herrian bizi diren baina Espainiako Gobernuaren mende dagoen administrazioan lan egiten duten funtzionarioei ere eragiten die. Oker ez bagabiltza, egoera hori baztertuta dago euskal Administrazio autonomoan. Laneguna murriztearen eta erretiroa aurreratzearen (gazteen-tzat enplegua sortzeko) alde borrokan ari garen garai honetan, aurrekari txarra da, inondik ere. Enpresa pribatuei langabezia gutxitzeko formula desberdinak bilatzeko ahalegina eskatzen bazaie, aurretik Gasteiz, Iruñea eta Madrilgo Administrazioei zorrotasun gehiago exijitu beharko litzaieke. Horretarako, premiazkoa eta beharrezkoa da Zeregin Publikoaren Erreformatarako Neurrien Legeari 1996ko abenduan eginiko azken aldaketa ezeztatzea.

◆ DANIEL UDALAITZ

ERREFUXIATUAK

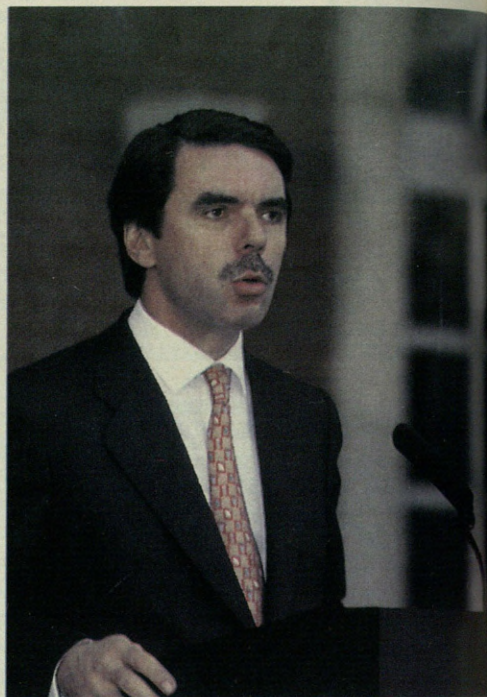
ESPAINIAR iritzi publikoaren aurrean behintzat, Aznarren gobernuak mugitzen ari da. ETArekiko bilera horren adierazgarri; baina ez hori bakarrik, Espainiako Barne Ministerioak ondo saldu baitu euskal errefuxiatuekin ere egon dela eta itzultzeko aukera ere eman diela. Beste kontu bat da euskal gizartearen era horretako mezuek duten permeabilitatea. Edozein modutan, Aznarren Gobernuak baieztatu du euskal errefuxiatuengana zuzendu dela. Hauek, oster, «arreta desbideratu nahi izana» leporatzen diote Barne Ministerioari. Ez dago euskal errefuxiatuen kopuruei buruzko datu zehatzik baina 2.000 bati buruz hitz egin izan da. Hauek ere gero eta oihartzun handiagoa hartzen ari dira egun euskal gizarteak bizi duen prozesuan.

HIRU DESAGERTU

EKAINAREN 11n bete dira 19 urte Joxe Miel Etxebarria 'Naparra' Iparraldean desagertu zela. Komando Autonomoetako kidea zen eta Batallón Vasco-Español talde espainiar paramilitarrak hartu zuen bere gain haren bahiketa eta hilketa. Ez da desagertu bakarra, ordea; beste bi badira behintzat: 1983an desagertu zen Iparretarrak talde armatuko kide Jean-Louis Larre 'Popo', Landetako Leongo kanpinean, polizia frantsesarekin enfrontamendu armatu bat izan ondoren. Larrean ihesi zihola ikusi zuten azkenekoz. Polizia fran-

■ Joxe Miel Etxebarria 'Naparra'.

tsesak atxilotu eta desagertarazi zuen susmoa da hedatu dena. Azkenik, Eduardo Moreno Bergaretxe 'Pertur', ETA pm-ko buruzagia, 1976an ikusi zuten azkenekoz Behobian. Hipotesi ugari dago 'Pertur' en kasuan: bat, Batallón Vasco-Españolek edo gisakoren batek desagertarazi zuela eta, beste bat, ETAk bere kideren batzuek desagertarazi zutela.

EL SALVADOR FOROA

EUSKAL eliza katolikoan euskal nazionalismoak duen «nagusitasun larria» salatzen du erlijioaren testuingurutik sortu den El Salvador Foroa. Taldea berrogeita bat pertsonak osatzen dute oraingoz eta El Salvador herrialdearen izena hartu dute han «egia, justizia eta barkamenaren» inguruan eman zen adiskidetzeko prozesua erduztatzat hartuz. Euskal elizaren aurkako akusazio oso gogorak egin ditu, besteak beste «ideologia na-

B A H E A

- Josu Ortuondo eurodiputatu jeltzaleak ez du uste Euskal Herriak Europako Batasuneko estatu independente gisa sartu beharko lukeenik, bere ustez «mundu global honetan independentziak ez duelako esistitzen».
- ETArekiko bilera hauteskundeetan baliatu izanaz PPK jaso dituen akusazioei erantzun honakoa zioen Ruiz-Gallardonek: «Hauteskunde kanpainan gauza garrantzitsuei buruz hitz egin behar da, esate baterako ETArekiko negoziazioak».

E T R O A

NEGOZIAZIOAK

ETA eta Espainiako gobernuaren ordezkariak maiztasun handi batekin bildu ziren lehenez, aurretik idatzizko zenbait kontaktu izan ondoren. Euskal erabaki esparrua izan zen, ETAk esandakoaren arabera, hitz egindakoaren ardatza. Erakunde armatuaren esanetan, gobernuordezkariek uko egin zioten euskal gizarteak erabakitakoa onartzeari. Pauso garrantzitsua, zalantza barik, PPren Gobernuarentzat, ETArekin biltzea ez baita txantxetako Madrildik ikusita. Baina Aznarrek berak behin eta berriz dioen legez, hitzetatik ekintzetara pasatzeko ordua da, eta ETArekiko bilera esanguratsua bada, prozesu honekiko konpromezuaren adierazlerik esanguratsuen egun presoan eremuan da.

GAZTERIAK ETA PSF-KO GAZTEAK

TALDE eta pertsona ugariarekin bildu ziren iragan astean Gazteriak eta Jarraiko kideak Baionako katedralean gose greban zirela, batzuetan ezohiko irudia eskainiz. Hilaren 10ean PSFko gazteak izan ziren katedralean. Argazkian PSFko gazteak eta Xabi Duhalde Gazteriakoa.

■ PSFko gazteak Xabi Duhalderekin.

ERABAKI KONTRAJARRIAK

JOSU Reparaz, Mikel Zumarraga eta Patxi Artze euskal presoak aske dira jada, zigorraren hiru laurdenak bete ondoren Nafarroako Esetxe Zaintzarako epaileak aske uztea agindu ondoren. Fiskalak helegitea aurkeztu du baina presoak katean dira oraingoz. Bizkaian ere izan dira antzerako kasuak: Ruth Alonso epaileak askatasun agindua eman izan du baina gero askatasun prozesua geldiarazi fiskalaren helegitearen ondoren.

Carlos Garaikoetxea: «Aznarrek jakin beharra dauka, bakea presoan truke formula horrekin du ezer konponduko».

Emilio Valerio, Brouard kasuan aritu zen lehen fiskalaren ustez, Brouarden hilketa «estatu gatazketen lotutako pertsonen» antolatutako zuten. «Inoiz ez zen GAL taldeen errebindikaziorik izan Rosino komisarioak bazekien GALEk ez zuela inoiz hilketa honetan parte hartu».

Antonio Cancelo, MCCko lehendakaria: «Kontuan hartu behar da produktibitatearen beharrezkoak ez duela enplegurik sortzen, desentzuegarria baizik».

■ 50 «elkarri».

IZPIAK

«Elkarri» hilabetekariak bere 50. alera heldu dela eta, ospakizun ekitaldia egingo du Bilboko Carlton Hotelean, ostegun honetan. Aurtengo otsailera arte Iñaki Gorostidi izan da zuzendaria eta ondoren Aintzana Aznarrok hartu dio lekukoa. Ekainean zehar, halaber, Elkarri sortu zela 2.000 egun bete dira.

Santi Brouard kasuan sakondu ahala, estatu agintarietako akusazioak gero eta zorrotzagoak dira. Epaileak Antonio Rosino komisarioa espetxeratzeko agindua eman du eta Julian San Cristobal —Estatu Segurtasunerako Zuzendaria orduan eta egun espetxean— leporatzen dio Brouarden hilketa ondoan ikerketak geldiarazi izana.

■ Santi Brouard

ALBERTO ELZOGI

DATORREN
ASTEAN

B E R E Z I A
OPORRAK

Asia

Faroen ibilbidea

Kobazuloak

Hego Afrika

Donejakue bidea

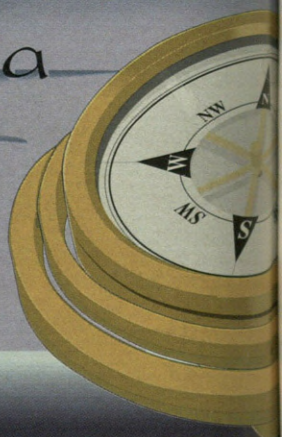
Eskozia

Palestina

Estatu Batuak

Oarsoaldea

Opor-liburuak

Ekainaren 20ko ARGIArekin batera

ARGAZKI POLITIKO BERRIA HEGOALDEKO UDALETAN

EHren euforia, UPN eta PPko buruzagien poza, PSEko sozialisten alaitasuna (eta PSNekoen etsipena), UA eta IUko militanteen tristura larria eta EAJ-EAko buruen kezka sakona, guztiak azaleratu ziren igandeko azken orduetan eta asteleheneko goizekoetan. Hortik aurrera, Hego Euskal Herriak politikan duen kolore aniztasunaren argazkia utzi dute hauteskundeok. Eslogan politikoen azpitik, konplikatua dago herri honi hezurdura nazional koherente bat osatzea.

FORU HAUTESKUNDEEN EMAITZAK HEGO EUSKAL HERRIAN

1999	418.482 (%27,05)	346.047 (%22,3)	276.037 (%17,8)	273.632 (%17,6)	74.396 (%4,8)	20.780 (%1,3)	9.438 (%0,6)	2.242.936 (%34,3)	
1995	453.390 (%32,8)	264.841 (%19,2)	194.490 (%14,1)	248.025 (%17,9)	118.223 (%8,5)	55.153 (%4)	24.443 (%1,7)	2.180.932 (%35,4)	
ALDERDIAK	EAJ-EA*	PP-UPN	EH-EH-HB**	PSE-EE-PSN	IU-EB	CDN CDN	UA	Zentsoa	Abst.

*1995ean EAJ-k 318.762 eta EA-k 134.628 boto zituzten. **1995ean HB-k 187.981 eta Batzarrek 6.509 boto zituzten.

Bere militanteek ere ez zituzten espero Euskal Herritarrok-ek igandean eskuratutako emaitzak. Ezker abertzaleak historian lortu duen boto kopururik handiena, Hernani, Arrasate eta Ondarroako udalak berreskuratu eta Tolosa, Andoain, Pasaia, Astigarraga eta beste hainbatetan nagusi-

tzea, europarlamentari bat irabaztea, Iruñean bigarren indar... Ametsak egia bihurtuta, hitz bitan.

EHkoen pozaren ia parekoa PPko buruzagiek azaldu dute ondoko orduetan, eta erreazionatzen pittin bat gehiago kosta bazaien ere PSEkoek ere bai. Kontserbadoreek Lizarrako trena betirako gelditu dela uste

dute, eta sozialistek berriz berak direla EAEko edozein gobernabilitetarako erabakiorrak.

Tristeago zeuden Nafarroako sozialistak: Espainia mailan PPkoei hurbildu izanak ere ez die goxatu Nafarroan jasandako jipoia. Are ilunago geratu dira Unidad Alavesakoak (beren mezu antiabertzalearen

■ Bilbon Iñaki Azkuna, jeltkide berezia

Nortasun berezia du Azkunak, eta Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailburu zenean eskaintzen zituen prentsaurrekoetan ondo agerian uzten zuen. Hauteskundeotan ere joera berezia izan du bere kandidaturak, eta EAJ-EA koalizioak ia denetan egin duenaren alderantziz, botoak gehitu eta errejidoreak mantendu egin ditu. Bere estiloak Bilboko hiritarren artean harrera ona eduki du.

Jose Maria Gorordo alkate eta EIT-Bko zuzendari nagusi ohiak behera egin du Bizkaiko hiriburuan, baina Azkunak alkate bezala izan dezakeen etorkizunaren gakoetako bat Gorordok bi kontzejal behintzat mantentzean datza.

PPk gora egin du hemen ere (Arza-lluzek argitu duenez, 96an kontserbadore espainiarrek izandako egoera oraindik

lekuko administrazioetara ondo iritsi gabe zegoen hemen) eta gainera daukate jeltkideek, botoen alde oraindik handia izan arren.

Bere beste bi sozio posibleek, sozialistek eta EHk. Ezker abertzaleak Bizkaian ere, eta Bilbon, aurreko bere markak guztiak hautsi ditu. Eta sozialistek berriz Ibaizabalen ezker aldean nagusitasuna kendu diote koalizio abertzale moderatuari ia denetan.

Azkunak alde zuretik ere abisatua zuen sozialistekin nahiko zuela gobernatu, baina beste sozioen baten laguntza ere behar du lasai ibiltzeko. Kromo trukea martxan dago ●

■ Donostian, Odon Elorza for ever

Hemerezi urte darama Donostia-ko udal politikan, eta alkate profesionalaren ofizioa ikasi du, bistan da. Itxurak ez dio laguntzen herritar medioa deitzen den horrek eskatzen duen segurtasun perfila emateko, baina auzapez europarren gisa keinuak dosifikatzen badaki. Korrika edo bizikletaz gaur, eta «Presoak Euskal Herrira» kamiseta daramatenekin errietan bihar.

Ordoñez efektua ahaztuta, Elortza fenomeno bizi dute Donostiarrak. Lehen gasteiztarrek Cuadarena bezala. Erriuan Totorikak bezala (eta agian Erriua efektuarekin zerikusirik badu Eibarren sozialistek lortu duten igoerak) bere alkategorietei etekina atera eta zituen zazpi zinegotziak bi berriz sendotu ditu. Akaboz azken asteetan pasatu dituen tripakominak.

Aurrean zelai bereko belarra jan nahi zuten PP eta EA-EAJ atzeraka ipini ditu, zinegotzi bana gutxiagorekin. Eta EHko Permach lehen baino indartsuago ikusi beharko du. Eta Donostialdean Elorzak aurpegi berrietara ohitu beharko du. Funtsean EHkoengatik. Usurbil, Oiartzun, Lezo, Hernani, Astigarraga, Pasia...

Orain, Odon Elortza negoziaketaren

orduan dago. PPekin ala PSEekin egingo du bere bidea? Lekurik egingo ote dio EHri? Edozer da posible, Hego Euskal Herriko maparen kolore saltsa aberatsa ikusita ●

emaitzak PPkoek ohostuta) eta batik bat Izquierda Unidakoak. Hemen marjinaltasunera bazterturik geratu dira.

DENAK JELKIDEEI BEGIRA. Ez du funtzionatu EAJ-EA koalizioak, Nafarroan salbu. Orohar, hauteskunde autonomikoetatik botuak galdu dituzte, zenbait

herriaren boto disziplina errespetatu ez den irudipena dago... Gisa honetako koalizioak nonbait funtzionatzekotan herrietan erakutsi behar du, militanteen arteko samin-duren gaintik ilusioa piztuaraziz. Hor arazoak daudela iduri luke, baita herritarrek operazio hori ulertu eta baloratzerakoan ere. EAJ-EA bikoteak segitzen du Euskal

Autonomia Erkidegoan indar nagusi izaten, eta Nafarroan koalizioak fruitu onak eman dizkie gainera. Baina bi alderdien harremanetan zirt edo zart egiteko eguna gainean dela dirudi.

Eta ororen buru, udazkenean EAEn burutu ziren autonomikoen ondoren, Hegoalde osoaren argazki berria —oso ko-

■ Gasteizen Alonsok bete du PPren ametsa

Jose Anjel Cuadac Arabako hiruburuan erakarmen pertsonal handia zuela denok genekien. Alkate zaharra erretiratu da ordean eta hori larrutik pagatu dute Gasteizko EAJ eta EAK. Bi alderdiak bereizirik joanda duela lau urte jeltkideei botoa eman zieten guztiak ez ditu bildu Maria Jesus Agirre hautagai berriak.

Gasteizko emaitzek atera diote Carlos Iturgaizi irrifarre zabala aurpegira. Esan liteke PPk bildu dituela EAEko hiriburu administratiboan bai EAJ-EAko botoak, eta baita batez ere UAkoak. Gasteizko bederatzi zinegotziak dituzte kartarik ederrena PPk, Hegoalde osoan zehar hamabost egunotan egongo diren negoziaketetarako.

EHk ere igoera oso inportantea egin du hemen, batik bat botuak ia bi halako-

tuz. Azken urteotan, ia marjinaltasunera eroria zegoen, IUren eta batik bat UAren atzetik. Orain, joko municipalen posizio hobea izateaz gain, hiru zinegotzi horiekin lautadako hiriburua EAEko gainerako herrien antza handiagoa hartzen du.

Eta tartean, sozialistak. Ondo etorri zaie duela bi urte Cuadac pikutara bidali izana. Botutan eta kontzejaletan igota, eta UAk hartu duen muturrekoarekin

—eta hainbeste interes ondo josi nahiak zorabiarazten ez badu— edozein kinie-latan zeinu aldaezina izatea amets duen alderdia hemen primerako egoeran ageri da ●

Iruñean Yolanda Barcina, Patxi Zabaletaren aurrean

Bukatu da Iruñean UPNri aurre egiteko asmatu zen tripartitua, une batez Nafarroako Gobernua ere bere eskuetan izan zuena. CDN-PSN-IU inbentua historia da jadanik.

Azken urteotan alkatetza eduki duen arren, CDNk ez dio UPNren gorakadari eutsi. Juan Cruz Alli politiko-izar inportante bat da, baina bere alderdiaren bidegarritasuna auzitan dago. Sozialistak behehitu dira, zinegotzi bat galduz, eta IU-EBk beste zinegotzi bat utzi du bere erorketan.

Horien errentak eta besterenak bilduz, Yolanda Barcinaren eskutik UPNk oso emendatze garrantzitsu bat egin du, hamarretik hamabitara igoaz, eta aurreko guztiekiko tartea oso garbi nabarmenduz. Bere esku CDNrekin edo sozialistekin ezkontzea.

Eta kolpea EHk eman du. Patxi Za-

baleta buru hartuta, duela laur urte Herri Batasunak bildutako botoak bi halako egin ondoren, Nafarroako hiriburuko bigarren indar politikoa bihurtua da. Oposizio indar nagusia, eta UPNren aurrean fronte bat bildu dezakeen bakarra. «Oldartzen» eztabaidaren garaian gaur EHk planteatzen duen estrategia («Erkide») planteatu zuen Patxi Zabaletaren garaipena ere bada hein batean.

Okerragoa da EAJ-EAri gertatu zaio-

na. Lehengo EAren botoak ere ez ditu bildu Javier Ayesak, eta udaletik kanpo geratu da. Legebiltzarrean koalizioak lortu duenaren oso alderantzizkoa pasa zaio. Bere inguruan ere laster sentituko ditu kontu eske ●

loretsua— finkaturik gelditu da. Eta Ajuria-Eneako itunaren urte ilunetan «demokratak-biolentoak» etiketatzearen ondorenekin lausotu zuten irudia nagusitu da berriro euskal politikagintzan: lau alderdi nagusi, bi abertzale eta bi espainol, ezker eta eskuin, herrika eta lurraldeka oso banaketa ezberdina dutenak. EHk jaso du ETaren treguaren eta aldaketa estrategikoaren uzta. Baina hemendik aurrera biak (ETaren borroka armatua batik bat) historiaren kontuak dira, eta eguneroko politikagintza eta gestioak emango dizkio sariak, edo IUK jaso duena bezalako muturrekoak. PP erakunde lokaletan behingoz

homologaturik gelditu da, Araba eta batik bat Gasteizen nagusitasuna garbi lortuta. Eta sozialistek jeltkideen ondoan historian zehar jokatu duten papera berreskuratu dutela uste dute, Espainian lortu dituzten

EHk eta PPK eman dute kolpea hauteskunde hauetan; baina negoziatzeko buru EAJ dago

emaitzak eta gurean eskuratu dituztenak neurtuta. Eta erdian, frankismoaren azken urteetan izan zuen ilunaldiaren ondoren, azken hogeit urteotan eduki duen paper zentrala jokatzeko, beti bezala EAJ eta EA.

Botere kontuetan ongi mugitzeko jokatu behar dituen kartak daude batetik, eta 97tik hona bake eta naziogintzan egindako hautu estrategikoak bestetik. Erabaki garrantzizkoak hartu beharko dituzte jeltkideek datozen egunetan, baina tresnak ere inork baino hobeak dituzte edozein erabaki hartzeko.

Gau berean, politikari bati Euskal Herriaren independentzia gainean dugula entzun zion herri-tarrak eta beste bati aldiz Lizarrako tren geltiriko zela betirako. Udal eta foru agintariak erabakiko dute etorkizuna beren lanarekin ●

◆ PELLO ZUBIRIA

SANTURTZI

Ekainaren 19tik 27ra, Herriko Parkean

- Euskal eta erdal nobedadeak - Euskal musika
- %10eko beherapena

Bizi irakurriz

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

EUSKAL HERRITARROK DA EAE-N BOTO IRABAZLE BAKARRA

Bizkaia, Gipuzkoa eta Arabako Batzar Nagusietarako botu kopuru orokorrak urriko Eusko Legebiltzarrerako hauteskundeekin alderatzen baditugu, bere txikian ere, datu esanguratsu bat ageri zaigu: Euskal Herritarrok da botoetan igo den talde politiko bakarra.

Euskal Autonomia Erki-
degoko (EAE) hiru lur-
ralde historikoetako
Batzar Nagusietan iza-
niko emaitzen irakurketak bi mo-
dutar burutu ditugu hasiera ba-
tean: Euskal Legebiltzarrerako
azkeneko kontsultari begira nahiz
1995ean Batzar Nagusietarako
izan ziren emaitzak kontuan har-
turik. Iazko urrian Euskal Autono-
mia Erkidegoan bildu ziren botoak
eta ekain honetako 13ko botoak
alderaturik, Euskal Herritarrok
izan da boto gehiago bildu duen
indar politiko bakarra: 5.583 boto
hain justu. EAJ-EA koalizioak
54.169, PPk 39.947, IU-EBk
17.272, PSE-EEK 6.358 eta UAk 6.284 bo-
to galdu dituzte bien bitartean. 1995eko eta
oraingo datuen arteko konparaketa eta ira-
kurteta bestelakoa da ordea. Alderdi gal-
tzaileak IU-EB (-36.871), EAJ-EA koali-
zioa (-34.492), UA (-14.004) eta ICV-Go-
rordo (-12.129) izan dira. Irabazleak berriz,
EH (+68.295), PP (+48.955) eta PSE-EE
(+26.277) izaki. Bi irakurketetan errep-
aratz gero, indar irabazle bakarra bi hau-
teskuendeotan Euskal Herritarrok izan da.
Batzar Nagusietarako izaniko gorakadak

■ EAJ-EAk —Agirre eta Ormazabal hautagaiak argazkian— ez ditu berretsi Batzar Nagusiko eta Gasteizko aulki gorenak.

indar berri honen espektatibak areago be-
rritzen dituelarik.

BIZKAIAN EAJ-EA-K EUTSI. Aurreko
legealdian EAJk 20 batzarkide izan zituen
eta EAK berriz 1. EAJ-EA koalizioak
16.029 galdu dituen arren, batzarkide ko-
puruari eutsi egin ahal izan dio. PSE-EE
alderdiak batzarkide kopuru bera izan du
eta PPk batzarkide bat gehiago, bestalde.
Kudeaketa politikoa egin ohi duten alderdi
politikoen artean ez da funtsean deus alda-

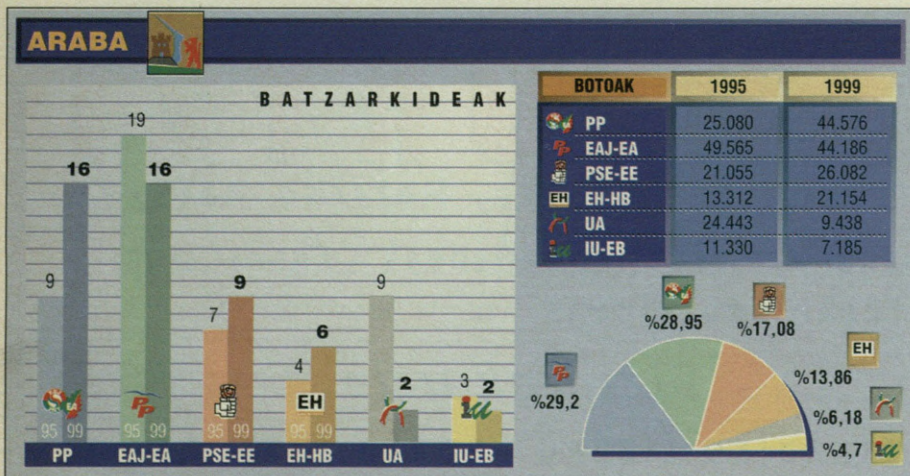
tu. Oposizioan egoten ohituta
dauden artean berriz, EH da
oso indartua atera dena: 5 ba-
tzarkide zituen eta 9 izan ditu
hurrengo legealdi honetan. IU-
EBk 4 zituen eta bakarra izanen
du berriz. ICV da kolpe gogogo-
rra jasan duena, Bizkaiko Bat-
zar Nagusietatik desagertzen
baita legealdi honetan. Jose Ma-
ria Gorordoren alderdiak 2 ba-
tzarkide zituen azkeneko hau-
teskunde hauek burutu arte. On-
do bidez, Josu Bergara jeltzalea
ahaldun nagusia izanen da ino-
lako oztoporik gabe. Lizarra-
Garazi akordioaren partaide di-
ren eta ez diren alderdien arteko
binomioa 30 eta 20 batzarkide da.

GIPUZKOAN ESPAINOLAK GORA.

Gipuzkoan ere ahaldun nagusi berak gida-
tuko du Foru Diputazioa: Roman Sudupe
jeltzaleak. Hala izanik ere, kalkulak ez
dira EAJ-EA koalizio nazionalistarentzat
onuragarriak izan. Aurreko legealdian bai-
no hiru aulki gutxiago izanen dituzte Ba-
tzar Nagusi berriaren mahaian, alderdi es-
painolistek berriz, PP nahiz PSE-EEK, ba-
na irabazi dutelarik. EHren gorakadak
—hiru batzarkide gehiagorekin— kon-
pentsatzen du euskal nazionalistek izaniko
galera. EH agertzen da aro politiko berrian
alderdi gakoa. Izanik ere, Euskal Herrita-
rrok da lurralde historiko honetan, Liza-
rra-Garaziko indarren artean, hegemonia
erakusten duen alderdi bakarra; IU-EB al-
derdia Gipuzkoako Batzar Nagusietatik
desagertzen den bitartean.

ARABAN EAJ-EA-REN PORROTA.

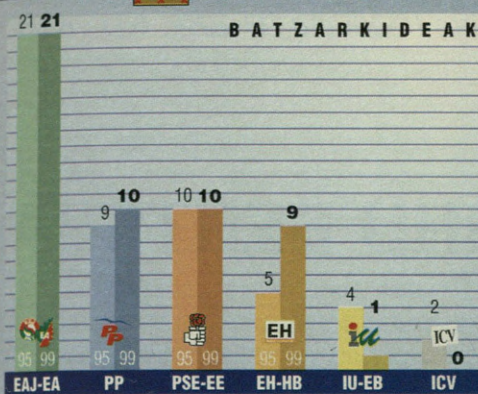
Felix Ormazabal jeltzaleak, azkeneko bi
legealdietan ahaldun nagusia izan ondoren,
Arabako Batzar Nagusiko aulki gorena
Ramon Rabanerari (PP) utzi behar izan dio.
Ez EAJ-EAren arteko koalizioak ekar ze-

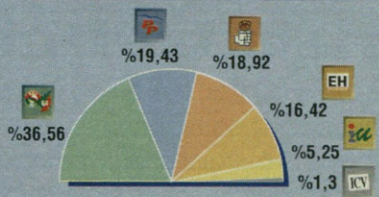
BIZKAIA

BATZARKIDEAK

BOTOAK	1995	1999
EAJ-EA	244.233	227.718
PP	99.344	121.025
PSE-EE	102.570	117.845
EH-HB	72.145	102.278
IU-EB	56.411	32.713
ICV	20.228	8.254

zakeen botu gorakadak, ezta hauteskunde kanpainen erakutsitako jarrera posibilistak eman izan diote Felix Ormazabali berritzea espero zuen kargua. 19 batzarkide nazionalista izan ziren aurreko legealdian Arabako Batzarrean eta 16rekin konformatu beharko dira legealdi berrian. EH 4tik 6ra pasatzen da, eta, IU-EB berriz, 3tik 2ra jaisten da. Dena dela, kasu hoberenean ere, Lizarra-Garazi adierazpenaren alderdiek lurralde historiko honetan 24 biltzarkide besterik ez dituzte biltzen. Eta 51 batzarkidera bitartekoak —27— adierazpenaren kontrakoak dira ordea: PPK 16 erdietsi ditu; aurrekoan baino 5 gehiago. PSE-EEK berriz 9, hau da, 2 batzarkide gehiago. IUk 3 zituen eta 2 lortu ditu. Unidad Alavesa izan da behe-rakada handiena jasan duen alderdia. Alderdi Popularrak da, berriz, honen porrotari etekin handiena atera diona. Aldi berean, ezkerriari erreparatzen badiogu, ezker joe-

rako —PSE-EE eta IU-EB alderdi estatadisten eremua— batzarkide bat gehiago besterik ez da atera Araban.

ARABA ETA EH GAKO. Bizkaia, Gipuzkoa eta Araba lurralde historikoetan emaniko datu berriek nolabaiteko botu joera berria erakutsi digute Euskal Autonomia Erkidegoan, eta Lizarra-Garazi adierazpena gauzatu ondorengo aro berri honetan bi konstatazio berri nabarmendu ere: batetik, euskal abertzaleen eremuan ezker abertzalearen aukera den Euskal Herriarrok alderdiak protagonismoa berreskuratu duela EAJ-EA-ren kaltetan. Bestetik, abertzaleek Araban galduriko lidergoaren ondoren abertza-

Araba da alderdi abertzaleek hurrengo legealdian gehien landu beharko duten lurralde historikoa

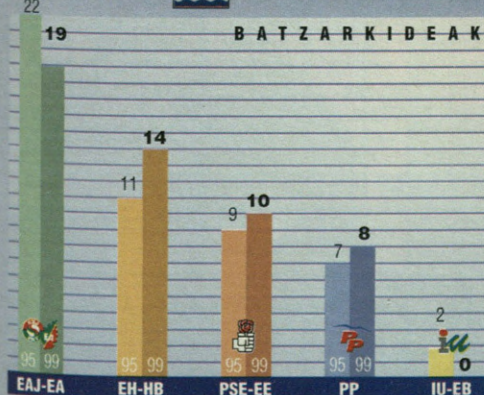
letasunak Euskal Autonomia Erkidegoaren barnean zuen hegemonia hautsi da. Araba da abertzaleek legealdi honetan gehien landu beharko duten lurraldea ●

◆ MIKEL ASURMENDI

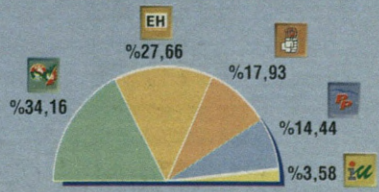
GIPUZKOA

BATZARKIDEAK

BOTOAK	1995	1999
EAJ-EA	143.101	130.185
EH-HB	75.120	105.415
PSE-EE	62.379	68.322
PP	47.254	55.032
IU-EB	22.709	13.665

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCION

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA
20001 DONOSTIA

TELEFONOA: 943 29 18 30

FAXA: 943 27 58 69

eskura@bezeroak.euskalteles

Itzulpenak

Testu zuzenketak

Interpretaritza

Bezeroen beharretara egokituz,

Ingelesa

Frantsesa

Alemaniera

Italiera

Katalana

Portuguesa

Galegoa...

bizkuntzetarako itzulpenak ere eskaintzen ditugu.

1985EAN SORTUA

Nafarroako Legebiltzarra are pluralagoa da legealdi honetan, batez ere abertzaletasuna hobeto islatuta dagoelako. Behera egin dute PSNk eta IU-EBk. CDNrena porrota da. UPNren nagusitasunak, ordea, gobernu berdintsua iragartzen du.

EGOERA BERRIA, GOBERNU BERTSUA

Nafarroako Foru Legebiltzarren egoera arras alda daiteke aurrerantzean. Edo berdintsu jarraitu, hori ere posible baita, nahiz eta emaitzek ez duten zerikusirik aurrekoekin. Azken hamar urteetan behin baino gehiagotan ikusi ditugu UPN eta PSN eskutik helduta, eta operazio hau berriaz errepika daiteke datorren legealdi honetan. CDNren laguntza ere izan dezake alderdi erregionalistak, iragan legealdi amaieran bezala. «Guztiok UPNren aurka!» ere izan daiteke, kanpainan zehar guztiek errepikatu baitute etengabe UPN gobernutik aldentzeko garaia dela.

EHkoek ere etengabe errepikatu dute garaia dela, eta oraingoan behintzat asmatu dute, ezker abertzaleak bere historiako emaitzarik onena lortu du 50.000 botori hurbilduz, Nafarroako hirugarren indarra bihurtuz eta Iruñeko bigarrena. Herri Batasunak beti egin du indar botoetan, baina oraingoan botoez gain ordezkarietan egindako jauzia izugarria izan da, Nafarroako Legebiltzarrean hiru gehiago lortuz (bostetik zortzira) eta Iruñeko

udalean bikoiztuz (hirutik seira). Pernando Barrena EHko hautagaiak EH erabakiorra izango dela errepikatu du behin eta berriro eta, oraingoan, asmatu ere bai.

Baina hauteskunde hauetako irabazle-rik nabarmenenak UPNkoak izan dira, bai irabazi dutelako eta baita 22 eserlekutara iritsiz beren historiako emaitza gorenak lortu dituztelako (bost eserleku gehiago eta botoetan ere 125.000tik gora, 95ean 93.163 lortu zituen). Noren bizkar? Hau hau-

Belardiko orratzarekin zauria egitea bezain gaitza dirudi UPNri gobernu alternatibo bat eratzea

teskunde guztietako ariketa zaila izanik ere, hona datu interesgarri bat: UPNk 32.000tik gora boto irabazi ditu 95arekiko eta CDNk 34.000 galdu.

Galtzaileen artean, CDN, PSN eta IU-EB, hirurak galtzaile handiak, Alliren alderdia galtzaileen arteko txapelduna bada ere: 10 parlamentariotik 3ra. Nola altxatzen da? Juan Cruz Allik bere berriketaldi dotore eta zentzuzkoaz gain beste zer bait

ere beharko du. PSNren porrota ez dator horrenbeste 95 eta 99ko hauteskunde konparaketatik, 600 boto besterik ez baitu galdu (gainera oraingoan partehartzea 3 puntu txikiagoa izan da). Beste erabateko larrialdiak ditu azken urteetan *uge-tetutako* PSNk. Legebiltzarrean 11 parlamentario ditu, lehen bezala, baina Iruñean zinegotzi bat galdu du (5etik 4ra), eta akaso larriagoa dena, EH da orain bigarren indar politikoa Iruñean. 11 parlamentariotan berdindu izanak ezin du ezkatu 96ko Espainiarako hauteskunde orokorretatik oraingoetara ia 38.000 boto galdu dituela. Baina erronkarik gaitzena PSNren baitan du Juan Jose Lizarbe idazkari nagusiak, gizarteko botoak lortzeko lehenago barne arazoak bideratu behar direlako eta Lizarbe, dirudienez, horretatik urruti dagoelako.

Felix Tabernak gidatzen duen IU-EBk ere gogotik ekin beharko dio hausnarketari; ez dira EAEko kideak bezain atzera joan baina 95eko galeraz gain (7.000 boto), 96ko Espainiako orokorretatik (40.354) erdian geratu da. Azterketa sakonagoa be-

NAFARROAKO LEGEBILTZARRAREN OSAKETA BERRIA

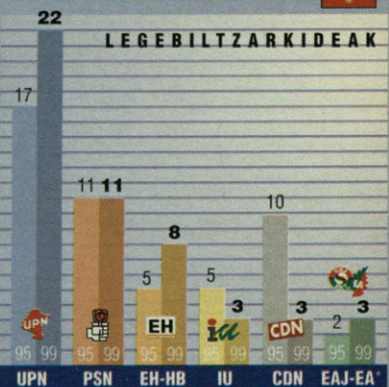
Miguel Sanz UPN	Rafael Gurrea UPN	Alberto Catalan UPN	Calixto Ayesa UPN	Jesus Javier Marcotegui UPN	Juan Jose Lizarbe PSN	Lola Eguren PSN	Elena Torres PSN	Jose Luis Castejon PSN	Isabel Delgado PSN	Inmaculada Pinilla PSN	Pernando Barrena EH EH	Aurkene Ortiz EH EH
Ignacio Martinez UPN	J. Ignacio Palacios UPN	Santiago Cervera UPN	Nuria Iturriagaitia UPN	Amelia Salanueva UPN	Javier Sanz PSN	Carlos Cristobal PSN	Javier Viedma PSN	J. Antonio Andion PSN	Carolina Castillejo PSN	Jose Luis Barrios EH EH	Milagros Rubio EH EH	Shanti Kiroga EH EH
Luis Campoy UPN	Luis Valero UPN	Josefina Bozal UPN	Pedro Eza UPN						Felix Jose Puyo EH EH	Pablo Muñoz EH EH	Martin Urbizu EH EH	Felix Taberna IU-EB
Evelio Gil UPN	Jose Luis Alli UPN	Francisco J. Morras UPN	Jose Javier Viñes UPN						Jose Miguel Nuin IU-EB	Isabel Arbonies IU-EB	Juan Cruz Alli CDN	Javier del Castillo CDN
Alfredo Jaime UPN	Carlos Garcia UPN	Jose Ramon Urdiain UPN	Maria Isabel Beriain UPN						Andres Basterra CDN	Begoña Errazti EAJ-EA	Jose Maria Aierdi EAJ-EA	J. Manuel Goikoetxea EAJ-EA

NAFARROAKO
PARLAMENTUA

NAFARROAKO LEGEBILTZARRERAKO HAUTESKUNDEEN EMAITZAK

	1983	1987	1991	1995	1999
ABST.	110.650 %29.14	107.052 %27.22	138.149 %33.30	138.231 %30.9	139.862 %33.22
UPN	62.072 %23.50	69.311 %24.84	96.005 %35.42	93.163 %31.95	125.414 %42.42
PSN	94.737 %35.87	78.338 %28.08	91.645 %33.81	62.021 %21.28	61.383 %20.76
HB-EH*	28.055 %10.62	38.111 %13.66	30.762 %11.35	27.404 %9.40	47.190 %15.96
IU-EB		3.786 %1.36	11.167 %4.12	27.773 %9.53	20.833 %7.05
CDN				55.153 %18.93	20.780 %7.03
EAJ	18.161 %6.88	2.651 %0.95	3.071 %1.13		16.393 %5.54
EA		19.821 %7.10	15.170 %5.60	13.567 %4.66	
AP-PDP-UL**	37.554 %14.22				
CDS	20.978 %7.52				
AUZOLAN	8.356 %3.16				
BATZARRE		5.879 %2.11	6.543 %2.41	6.509 %2.23	
EKA***	6.733 %2.55		1.353 %0.50	843 %0.29	849 %0.29
UDF	17.6648 %6.33				
EE	6.292 %2.38	9.614 %3.45	5.824 %2.15		

*1999an Batzarrek EHrekin bat egin du. **Gerora UPNra jo dute. ***EKA: Alderdi Karlista.

harko litzateke baina EHra behintzat joan bide zaio boto mordoxka. Hala ere, UP-Nrekiko alternantzia kontuetarako, garrantzitsua izaten jarraitzen du. EA-EAJ bezala, beren hiru parlamentariekin, indar txiki garrantzitsua bihurtzen da Legebiltzarrean. EA eta EAJ espero izandakoarekin bototan motz samar geratu dira baina, hala ere, 95ean baino ia 3.000 boto gehiago eta parlamentario bat gehiago ere lortu dituzte. Hala ere, Iruñeko udalerako emaitzek barne mailan zer konpondu badutela adierazten dute. Edozein modutan, indar abertzaleek Nafarroan 60.000 botoko hesia gainditu dute eta 11 parlamentariorekin jauzi polita eman dute. Bat baino gehiago ikaratzeko modukoa.

NAFARROA PLURALA. Nafarroaren pluraltasuna ageriago geratu da oraingoan, oraindik abertzaletasunak ei dagokion bere heren soziologikoa hautesontzietan islatu ez badu ere. UPN da in-

darrik nagusiena sei merindadeetan eta abertzaletasuna Iruñeko merindadea eta hiriburuan dago bildua batez ere. Nafarroaren hegoaldeko erdialdeak, aldiz, erronka gogorra izaten jarraitzen du abertzaletasunarentzat.

Legebiltzar berriak ordezkatzen duen pluraltasun zabal horretatik elikatu behar-

ko litzateke Gobernu berria. Eskuinak, ordea, ez dirudi euskal kulturari dagokionez modu desberdinez jokatzeko asmorik izango duenik. Areago ikusita bere hurrengo aukaria hari bertsukoa dela euskal kulturari dagokionez.

Ez da ezinezkorik baina belardiko orratzarekin zauria egitea bezain gaitza dirudi UPNri gobernu alternatibo bat eratzea. Sozialistek esana dute EHrekin ez dutela ezer hitzartuko. Beraz, nola egingo die leku bere gobernuan Sanzek sozialistek, legegaldi itunaren bidez edo gobernuan kontseilariren batekin lekua eginez? EHren emaitzak bati baino gehiagori joan zaizkio kontrako eztarritik Nafarroan baina EHk badu ziria non sartu oraindik. Posible litzateke EHk kanpotik lagundutako PSN, IU-EB, CDN eta EA-EAJren gobernu alternatiboa? Normalean ez. UPN eta PSN, beraz, elkar ulertzera behartuta daude.

◆ XABIER LETONA

■ Ezker abertzaleak Nafarroan bere historian izandako emaitzarik onenak lortu ditu azken hauteskunde hauetan.

BILINTX

MEGADENDA

IGANDE ETA JAIEGUNETAN ZABALIK

Fermin kalbeton, 21 • Tel.: 42 00 80 / 42 02 24 • Faxe: 42 23 63 • 20003 DONOSTIA
 Fermin kalbeton, 30 • Tel: 42 26 96 • 20003 DONOSTIA
 Republica Argentina, 4 • Tel: 62 68 17 • Faxe: 62 68 17 • 20300 IRUN
 Arostegieta, z/g. • Tel: 67 35 33 • Faxe: 67 35 00 • 20400 TOLOSA
 Ibargarai, 12 • Tel: 76 40 50 • Faxe: 76 40 50 • 20570 BERGARA

ABERTZALEEN ELKARLANA ERRONKA EUROPAKO LEGEBILTZARREAN

Abertzaleen Batasunak egin zituen ahaleginak alderdi abertzaleak Europara elkarrekin joan zitezten: «Euskal Herri osoaren ordezkaritza gauzatu beharra dago», zioten. Eta, beste bide batetik bada ere, gauzatu egin da. EAJk, EAK eta EHk ordezkari bana izango dute Bruselan.

Zortzi euskal eurodiputatu izango dira Europako Legebiltzarrean datozen bost urteetan eta horietatik hiru abertzaleak, alderdi abertzale bakoitzetik bana: EAJ-EA-ERCK osatutako koaliziotik Josu Ortuondo jeltzalea eta Gorka Knör EAKoa izango dira eurodiputatuak (Knör bi urtez, beste bi ERCKo ordezkaria izango baita); eta EHtik Koldo Gorostiaga. PSOEko hiru ordezkari joango dira, Rosa Diez, Jose Maria Mendiluze eta Barbara Duhrkop; UPNko bat, Javier Pomez (PPko zerrendatik), eta Jaime Valdivieso, PPkoa.

Batek ezik, gainerako guztiek argi samar zuten hautatuak aterako zirela. Ezustekoa, beraz, EHko Koldo Gorostiagaren aldetik etorri da. Udal eta diputazioetan

4.000 Valentzian eta, besteak beste, 2.500 Madrilén). Boto asko, inongo zalantza barik, baina 87an Estatuan HBk lortu zituen 100.000 inguru haieetatik urrutik, horietatik 40.000 Katalunian.

Elkarlanari begira, azkenean, ABk proposatutako hautagaitza bateratua gauza daiteke European

moduan, EHk emaitza arrakastatsuak izan ditu Europakoetan ere. Hego Euskal Herrian lortutako 270.000 botoei, espainiar Estatuan lortutako 33.000 boto gehitu behar baitzaizkio (18.000 Katalunian, ia

Euskal Herriko datuetan azpimarratzekoa da, Espainian legez, Europako hauteskundeetan izandako partehartze handia, %60 tik gora oro har (hemen ere seguruenik izango du zerikusirik udal eta foruetako hauteskundeak aldi berean izatea). Iparraldean, ordea, Frantziako abstentzio joera (% 36koa) nagusitu zen eta Pirinio Atlantiarretan partehartzea ez zen hautesleagoa.

**Hasian hasi
Gure Irratia
bere Etxearen Jabe**
500.000,00 libera - Gure Irratia, Zure Irratia

Laguntzailea:

**Mila urte
gehiago
euskaraz
Iparraldean**

Deiadarra

Ikusiz Euskara guztiz beherakadan dela, irratia bide bakarra da gure hizkuntzaren zuzenean entzuteko egunero. Nahi baldin badugu Lapurdin euskara entzun datorren mende, premiazkoa da ditugun transmisio tresna eskasen indartzea.

HELBURUA
12.500.000 pta

106,6 FM

GYRE IRRATIA

Zure emaitza :

EUSKADIKO KUTXA, Paseo de Colon IRUN : 0590052667

Gure Irratia : P.K. 8452 F - 64184 BAIONA

■ Europakoetan Koldo Gorostiagaren hautaketa izan zen ezusteko handiena.

ren erdira iritsi. Galdetu beharko dena da, ea zer legitimazio maila duen horrelako legebiltzar batek, legerik egiten ez duenean eta gero eta herritar gutxiagok bozkatzen duenean.

Hego Euskal Herriari dagokionez, ez da makala alderdi abertzaleek Espainiako barruti bakarrean ordezkaritza lortzeko egin behar dutena. EAJ, adibidez, ERCrekin (eta biak EARekin) joan da biak eremu ideologiko arras desberdinekoak izan arren. 95ean HB ordezkaritza barik geratu zen —87an eta 89an lortu ondoren— 95erako barruti bakarra jarri zelako Espainian. Europari dagokionez, beraz, emaitza arrakastatsuak dira alderdi abertzaleek lortutakoak. Neurri batean, eta beste bide batetik bada ere, Abertzaleen Batasunak proposatutakoa —hautagaitza bateratua— gauza daiteke Europako Batasunean. EAJ eta EHk talde ideologiko desberdinetan egon beharko lukete Legebiltzarrean baina orain ikusiko da Europako herri txikiek eta hautetsi desberdinak zein neurritaraino diren biltzeko gai. Lizarra-Garaziko akordioa eta Euskal Herrian bizi den garai berria nazioarte mailan saltzea oso gauza garrantzitsutzat jo izan da azken urte honetan. Eta egia da mundu zabal honetan konponbidean jarri den edozein gatazkan izan dutela bere lekutxo nazioarteko agenteek. Hara aukera Euskal Herrian hasi zaion elkarlanari European segida emateko ●

♦ XABIER LETONA

HARRIGARRIA!

CALELLA

pertsonako
eta gaua

Ekaina eta uztaila. Pentsio-erdia
Hotela hondartzatik 200 m-tara eta
erdigunetik 100 m-tara, igerilekua.

Pezetatik aurrera

21'48 EUROS €

...eta gainera,
ASTEBURU ON BAT
MEREZI DUZU

ARAN BAILARA

pertsonako

Ostiraletik igandera, 2 gau
(egun bat pentsio erdian eta bi gosari)
Hotel **

Pezetatik aurrera

40'26 EUROS €

ASTURIAS
• LLANES •

7 egun - 6 gau.
Apartamentua 4 lagunentzako.

25.000 Pezeta
Apartamentuko

LANDAK

Movil-home-a 4 lagunentzako
Prezioa gau bakoitzeko

5.750 Pezetatik aurrera

ViAJES EROSKI

Prezio Onak baino gehiago

LARUNBATETAN, 22:00AK ARTE EROSKI HIPERMERKATUETAKO BULEGOETAN

Euskal ekipo-ondasun sektoreak krisi larria bizi du Mecapeñako ordainketa etenaldiak eta oraindik amaitzeke dagoen BWen pribatizazioa direla medio. Enpresa biek elkar behar dute, eta hauek berrindartzeko asmoz, sektorearen berrantolaketarako plan bat premiazkoa da.

BW-EK ETA MECAPEÑAK ELKARREN BEHARRA DUTE

Babcock Wilcox (BW) eta Mecánica de la Peñak (Mecapeña) aurrera egitekotan elkar ulertzer behartuta dauden euskal enpresa historiko bi dira. Biak ere langabezi tasa handiko guneetan daude kokatuta. BW Ibar Ezkerrean dago, Sestao eta Barakaldo artean, eta Mecapeña berriz Ibar Eskuinean, Urdulizen. Ekipo-ondasun sektorekoak dira enpresok eta oso garrantzitsuak euskal ekonomiarako. 2.000 lanpostu zuzen (1.200 BW-ek eta 500 inguru Mecapeñak) batzen dituzte, eta beste ehundaka euskal enpresatan ere lanpostuak mantentzen dituzte, bereziki enpresa ertain eta txikietan.

Enpresa biek bizi izan dute lehenago

ere krisi larririk, eta gertutik ezagutu dituzte ordainketa etenaldien eta kudeaketa nahiz akziodun traketzen ondorioak. Garai onak ere izan dituzte, mundu osoan dute bere lan espezializatuen berri: turbinak, galdarak eta zentral nuklear eta termikoe-

■ Bi enpresa hauen etorkizunak beste hainbat enpresa ertain eta txikiren etorkizuna baldintzatzen du

tarako tresna erraldoiak. Hauen garraio gorabeheratsua ere ikusi ahal izan dugu, trafikoa behin baino gehiagotan eten edota gauez bidaiatu behar izan baitute.

Mecapeñak orain bizi duen krisiak kezka larria piztu du, eta langileak hasiak

dira jada mobilizaziotan. Horiei, elkartasuna adieraziz, Urdulizko jendea ere batu zaie, eta baita enpresa txikitako hainbat hornitzaile eta jabe ere. Sindikatuek elkartasuna eta erantzukizuna eskatu dute.

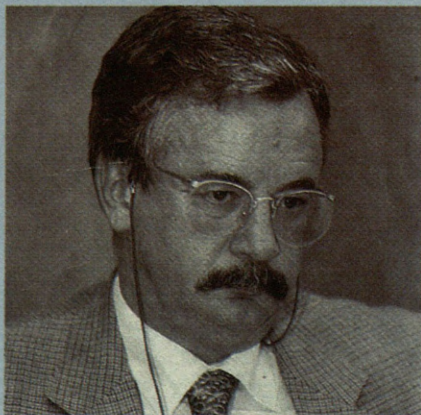
SEKTORE BERRANTOLAKETA.

Orain arte enpresa hauek bere kontura, bakoitzak bere aldetik, egin izan dute lan. Nolanahi ere, denbora dezente bada batzuek sektorea berrantolatzearen eta enpresa bion elkarlanaren alde apustu egin zutela. Helburu hori lortu ahal izateko ez da zailtasun gutxi izan. Enpresen beraien oinarrian, esaterako, bada desberdintasunik. BW enpresa pribatua izan zen bere garaian, baina badira urte asko espainiar Estatuaren

■ Mecapeña: Frankismotik Kvaerner-erako bidea.

Mecapeña —75 urteko historia luzea duela— alemaniar jatorriko familia frankista baten eskuetatik botere-guneekin harreman onak zituen euskal exekutibo talde baten eskuetara pasatu zen. Eusko Jaurlaritzako Industria sailburu ohi Jesus Lobo da gaur egungo lehendakariordea. 80ko hamarkadako ekonomia eta industri krisialdi bete-betean, egoitza soziala Bilbon zuen High Tech elkarteak sortu zuen Lobo, Pedro Abasolo eta beste euskal enpresari batzuekin batera. Krisiak bide bazterrean utzitako porrot industrialak kudeatzeko elkarteak zen High Tech.

Elkarte bilbotarrak Mecapeñaren ardura hartu zuen 1985ean, ordainketa etenaldi iskanbilatsu baten ostean, eta pezetak baten truke baino ez. Primeran atera zitzaion operazioa enpresari talde hari,

■ Jesus Lobo, Mecánica de la Peñako lehendakariordea.

1996an High Tech-ek Kvaerner multinazionalari saldu baitzion Mecapeñaren % 55. Prezioa? Ez da sekula argitara eman, baina badago 1.000 milioi pezeta

(40 milioi libera) baino gehiago izan zeneren susmorik.

Mecapeñak hilabete luze darama ordainketa etenaldian, 24.600 milioi pezetako pasibo edo zor galdagarriaz. Zor horretatik, hornitzaileei 14.350 milioi dagozkie, finantza-instituzioei 8.050 eta beste 2.200 Gizarte Segurantzak eta Foru Ogasunari. 450 pertsonako plantila batekin, 25.000 milioi pezetak inguru fakturatu eta 4.000 milioi pezetako galerak izan zituen Mecapeñak 1998an.

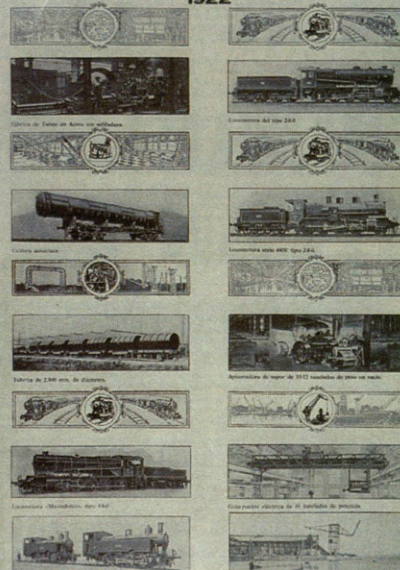
Hondamendia ikusirik, Kvaerner multinazional anglo-norvegiarrak High Tech-eko bazkideei leporatu die enpresaren porrotaren erantzukizuna eta Mecapeña bere kabuz ez dutela berfinantzatu adierazi dute, banketxeek mailegu berriak emateko eskatzen duten baldintza, hain zuzen ●

■ BW: UCD, PSOE eta PPren eskutik

Babcock Wilcox enpresa pribatua izatetik enpresa publiko izatera igaro da azken 30 urteotan, UCD, PSOE eta PPren eskutik. Ekipo-ondasun alorrean puntakoa den enpresa honek egoera desberdin ugari bizi izan du. 70eko hamarkadan, 10.000 langile inguru zuela, garaiko ordainketa etendurarik handienetakoa burutu zuen, baina diru publikoari esker zorrak kitatzea lortu zuen, 52 urtetik gorako langileen erretiratzearen bidez plantila murrizten zuen heinean. 70eko hamarkadaren azken urte haietan, industri birmoldaketari alde zuzeneko erretiratzearen bidez aurre egin zuen Espainiako lehen enpresa izan zen Babcock Wilcox, diru publikoaz egin bazuen ere.

PSOEren agintaldietan, enpresa honek bestelako arazo eta erronkak izan zituen eta zenbait enpresa eta elkarte berri sortuz, hedapen sendoa izan zuen sektore anitzetan. PSOEren agintaldiko azken urteetan etekinak izatera ere iritsi zen, baina negoziok behea jo zuen berriro ere. Epaitegietan jarraitzen du

PROGRAMA DE FABRICACION BABCOCK & WILCOX 1922

■ 1922an BWren ekoizpenetako bat lokomotorak ziren.

oraindik PSOEko Manuel Garcia Fernandez enpresa batzordeko kide izatetik enpresako lehendakari izatera igaro zeneko ustelkeria kasuak.

Gaur egun, 1.200 langileko plantilarekin, alde zuzeneko erretiratzeak egiten jarraitzen dute eta murrizketa berri bati ekiteko asmoa ere gauza liteke, 600 langileko plantila lortzeko helburuarekin. 41.000 milioi pezetako (1.640 milioi libera) kapital zabalkuntza iragarri da dagoeneko; bertatik 16.000 milioi berregituraketa prozesuak kalteturiko langileentzako pentsio-fondo batera bideratuko lirateke. Ondorioz, milaka eta milaka milioi pezetako izan dira urteetan zehar altxor publikotik aterata eta enpresa horren plantila hain zorrozki murrizteko erabili direnak, 70eko hamarkadako 10.000 langileetatik hasi eta orain izan nahi dituzten 600era iritsi arte.

UCD eta PSOEek BW sektore publikoaren baitan gorde bazuten ere, PP enpresa berpizteko diru publikoa prestatzen ari da multinazionalen bati saltzeko asmoz. Une hauetan SEPI Stein Muller eta Mc Dermott multinazionalekin hitz egiten ari da, baina badirudi azken honek irabazle suertatzeko aukera gehiago duela.

partaidetza duela. Mecapeña berriz enpresa pribatua izan da eta hala izaten jarraitzen du. Era berean, nahiz eta BWen pribatizazioa hasiera batean multinazional bati esleitu zitzaion, ez zen azkenean halakorik burutu eta BW pribatizatu barik dago oraindik.

Gauzak txarto doazenean, momentu honetan gertatzen ari den legez, enpresa hauen irteera globalerako sektorearen berrantolaketa aldea iritziak agertzen dira. Eusko Jaur-laritzako Industria Sailetik aurreratu dute dagoeneko egokiaz litza-tekeela BWen pribatizazioaren eta Mecapeñaren saneamenduaren arteko lankidetzak eta koordinazioa finkatzea. Hauen ustez, onuragarria litzateke EAEko ekipo-ondasun sektorea antolatzeko. Testuinguru horretan, Industria sail-buru Josu Jon Imaz Espainiako Industria Partaidetzarako Estatu-Sozietatearekin (SEPIarekin) el-karrizketetan ari da, «sektorearen onerako izango delako» ustez.

Dena den, Mecapeñako langile

eta sindikatuak izan dira berrantolaketa aldea apustu garrantzitsua egin dutenak, enpresa bien arteko bategitea ere aipatu dutelarik. BWekin bat egin gabe ere aurrera egiteko gai izango liratekeelakoan daude langileok, baina bategitearen aukera maitteago dute. Mecapeñako enpresa batzordeak esana: «Nahi duguna produkzioa mantendu eta etorkizuna bermatuko duen

berrantolaketa da, bai BWekin, bai McDermottekin (BWen pribatizazioarako enpresa hautagaia), bai geure kasa». Berriak bakarrik jarraitzeko gauza direla uste badute, enpresak mundu mailan izen ona duelako da, eta azken urteetan fakturazioa urteko 5.000 milioi pezetatik (200 milioi libera) 25.000 milioi pezetara igo delako. Gainera, irabaziak izan dituzte urtero, 1998an izan ezik.

Mecapeñako ordezkari sindikalen esanetan, «Mecapeña eta BWen bategiteak eta bazkide teknologiko baten partaidetzak enpresa bien egoera hobeto lezake, kontratu esleipena erraztuz eta mundu mailan garrantzitsua izango litzatekeen industria talde baten sorrera ahalbidetuz. Horrek lanpostuak sortuko litzuzke eta onuragarria litzateke Euskal Herri osorako». Hala ere, hori baino lehen, beharrezkoa litzateke Mecanica de la Peñak «berriro industri jardura normala izatea».

◆ DANIEL UDALAITZ

■ Babcock Wilcox pribatua izan bazen ere, badira urteak Espainiar estatuen partaidetza duela.

Goizero, Euskal Kulturaren Hari@ zerbitzu berriak gure kultur munduak eman dituen albiste, iritzi eta adierazpenak biltzen ditu bere buletin elektronikoan. E-postaz jasotzen dute milaka euskaltzalek, eta ARGIAren web gunean ere ikusgai dago.

EUSKAL KULTURAREN HARI@: AKTUALITATEAN EZ GALTZEKO

■ Naiara Iruretak eta Nekane Barandiaranek egiten dute egunero Hari@.

Prentsa idatziaren laburpen berezi bat jasotzen dute goizero beren e-postan Interneti lotuta dauden mila euskaltzale baino gehiagok.

Euskal kulturaren inguruan egunak eman dituen albisteak, gure mundutxoko pertsona, pertsonalitate eta pertsonaiek egindako adierazpenak eta iritzi artikulak... horien guztien laburpena eskaintzen du Euskal Kulturaren Hari@ buletinak. Albisteen kasuan, lauzpabost lerrotan; eta iritzi eta adierazpenen atalean, zati hautatu luzeago batean.

Goizean goiz hasita, Naiara Irureta aritu da eguneko prentsa, ARGIAren erre-dakziora iritsi den herri prentsa, beste aldizkariak, aldizkari elektronikoa, eta beste, arakatzen. Berarekin, Nekane Barandiaran Dokumentazio Sailekoak ere jardun du. Hauen lana, ARGIAko gainerako kideek egin dituzten ekarpenekin, bihurtuko da hamaiketarik aurrera mila harpidedunek beren e-postan jasoko duten Euskal Kulturaren Hari@.

Informazio hori guztia nagusiki egunkariak ekoizten dute, «Euskaldunon Egunkaria»k eta «Gara»k hein handi batean, eta beste maila batean «El Diario Vasco»k ere bai. Gainerako egunkarietan azaltzen direnak ere biltzen ditu Euskal Kulturaren Hari@k. Herri prentsak ere —bere informazio edukia gehienbat lokala den arren— eskaintzen du horretarako albiste eta iritzirik. Eta erretzen ari den komunikazio digitala ere gertutik jarraitzen dute Euskal Kulturaren Hari@ren ardura-dunek.

Hari@ren garapena hein batean komunikabide horiek guztiek beren edukia Interneten jarri ahala aberastuko da. Gaur, komunikabide gehienek beren eduki guztien zati bat bakarrik ipintzen dute sarean —zati txikia, gehienetan—, baina oso azkar ari dira ugaritzen Interneten dauden edukia, eta Euskal Herrian ere hilabete gu-

Euskara sailaren babeslea:

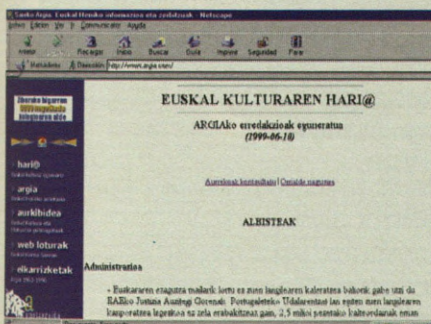

**"OSASUN MUNDUA GAIKO DAGO
EUSKARARIK GABE"**

UEMA

txitan sekulako garapena ezagutuko da. Ondorioz, Hari@ren bildumak gero eta aukera handiagoak eskainiko ditu euskal kulturari buruz idatziz argitaratzen den gutzia garaiz, sailkatuta eta osorik ezagutu eta kontsultatzeko.

URTEKARIARI JARRAIKI. Euskal Kulturaren Urtekariak 1984an markatu zuen bidetik sortu da hamabost urte beranduago Hari@. Urtekariak euskal kultur munduan gertatzen den garrantzizko dena kronologiari jarraituz eta atalka bilduz eman du, eta urteotan euskaltzaleen erreferentzia bihurtu da. ARGIAko erredakzioaren lan horren emaitza orain egunero jaso dezake bere etxean —eta doan— helbide honetan harpidedun izateko gogoa adierazten duenak: hedapena@argia.com. Beste bidea, Sareko ARGIA gunean sartu (www.argia.com) eta bertatik kontsultatzea da, harpidetzeko modua han ere aurkituko duelarik.

■ Hari@ Interneten dago ikusgai.

Sareko ARGIA, gainera, maiatzaren 3tik hasita, egunero ekoiztu diren Hari@ gutziak daude kontsultagai. Hauetan sartuta, hala ere, ezuste tiki bat hartu dezake euskaltzaleak, Interneten bidezko loturetatik jo nahi izanez gero: egunkari gehienek egun gutxi batzuetan edukitzen dute albistearen, eta gero kendu egiten dute. Laburpenak, hala ere, hor daude internautaren eskueran.

Sei hilabete luzez pentsatu, prestatu, zuzendu eta ondutako fruitua da Hari@rekin ARGIAk eskaini duena. Prozesu horretan parte hartu dute astekarian eta Urtekarian eskuhartzen duten kolaboratzaileek ere, beren ekarpenekin. Horrela sortu da asteen bost egunez espreski Internet bidez hedatzeko jaio den euskarazko komunikazio tresna berria. Ondoko hilabeteetan, gainera, berrikuntza gehiago ikusiko da.

◆ IXABEL BEREZIARTUA

Arturoren kaiera

EUSKAL KULTUR ASTEA RENON

Estatu Batuetan inoiz izan den euskal jairik handiena egin nahi dute uztailearen 19tik 25era Renon. Kultur aste honetarako ekitaldiz betetako egitarau oparoa atondu dute, EEBBetako euskal komunitateko kide guztien topagune izateko asmoz. Aste eta leku berean Estatu Batuetako euskal etxe guztien arteko bilera nagusia egingo dute. Jaialdi honen antolakuntzan lagunduko dute, besteak beste, Eusko Jaurlaritzak, Nafarroako Gobernuak eta Euskal Kultur Erakundeak.

EUSKAREN LEGEA AZTERGAI

Eusko Ikaskuntzak eta Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundeak, EHUKo Udako Ikastaroen baitan, Euskararen Normalkuntzaren Legea (17 urte igaro dira indarrean sartu zenetik) garatzeko hausnarketa egitea erabaki dute. Uztailearen 1, 2 eta 3an egingo da bilkura Donostiako Miramar Jauregian. Nafarroako Vascuencearen Legea ez dute oraingoz aztertuko.

FILMAK EUSKARAZ

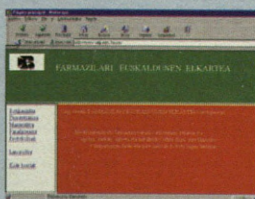
Tinko Euskara Taldeak eta «Euskaldunon Egunkaria»k antolatutako «Zinema Izarpean» ekimenak euskarazko filmen eskaintza zabaltzea du helburu. Uda honetan bost film eskainiko dituzte Euskal Herriko herrietan baina: «Errebelde baten egunkaria», «AnnaannA», «Rudy txerria», «Charlie eta Luise» eta «Big». Egunotan postaz bidaltzen ari zaie udaletxei proposamena, eta aurki izango dute harreraren berri. Antzokietatik aparte eskainiko dira filmok, herrietako edozein txokotan, frontoian edota plazan.

EUSKAL DIALEKTOLOGIA

Oraintsu kaleratu du Koldo Zuazok «Arabarrak Euskararen Herrian» liburua (honen berri zabalagoa duzu «Araba Euskaraz» berezian, ale honetan bertan). Honi buruz ez baina euskal dialektologiaren inguruko hitzaldietan eskuhartuko du beste zazpi irakaslerekin batera EHUKo Udako Ikastaroetan. Nafarroako hizkerak, azentuak, eta Donostia eta Deba arroetako hizkerak aztertuko dira bertan.

U r r e a

■ Farmazilari Euskaidearen Elkarteak euskarazko terminologia teknikoa sarean ipini du. Medikamendu eta farmaziari buruzko informazio zehatza eta egokia aurkitu, aztertu eta zabaltzeko eratu dute, sektore honetan aritzen direnentzat baliagarri izan dadin. Hainbat ataletan banatu dute eta helbide honetan topa daiteke: www.jalgi.com/feuse.

I k a t z a

■ Bodegas Julian Chivitek, «Gran Feudo» izeneko ardoak egiten dituen enpresak, argitaratutako liburusak gastronomiari buruzko lexiko nahikoa osatua dakar. Euskal Herriko ardo dendetan aurki daitekeen liburusak zortzi hizkuntzatan ematen ditu hainbat jakiren baliokideak. Euskarazkorik, ordea, ez da inon ageri. Ardozale euskaldunak ez bide dago.

Windows 98 **euskaraz salgai!**

- ✓ Erabiltzaile berrientzako bertsioa, eta
- ✓ Bertsio berritzea Windows-en erabiltzaileentzat

Internet Explorer 4.0
euskaraz

1999ko uda parterako **Office 2000**
(Microsoft Word, Excel eta Out Look)
euskaraz

Salmenta-guneak:

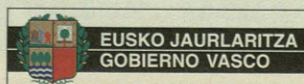
- **El Corte Inglés**
- **Ei Computers**
(Sabino Arana, 67 Bilbao)
- **Eroski**
(Leioa, Gasteiz, Arrasate, Basauri, Iruña, Donostia, Barakaldo, Tudela)
- **Alcampo**
(Irun, Oiartzun)
- **Pryca**
(Donostia, Goierri, Sestao, Erandio)
- **Bilintx** (Donostia)
- **Urretxindorra** (Bilbo)
- **Arriaga** (Gasteiz)
- **Xalbador** (Iruña)

- ✓ Windows 98ren gaztelaniazko bertsioaren lizentziaduna bazara, eskatu Microsofti lehenbailehen euskarazko bertsioa.
Tel.: 91 375 40 04 edo 902 197 198

Bakarrik material eta bidalketaren gastuak ordaindu beharko dituzu, guztira 4.900 pta.

Bestalde

- ✓ **XUXEN II**, Euskararen zuzentzaile ortografikoa, INTERNETen duzu, hartu eta zure ordenadorean doan kargatzeko:

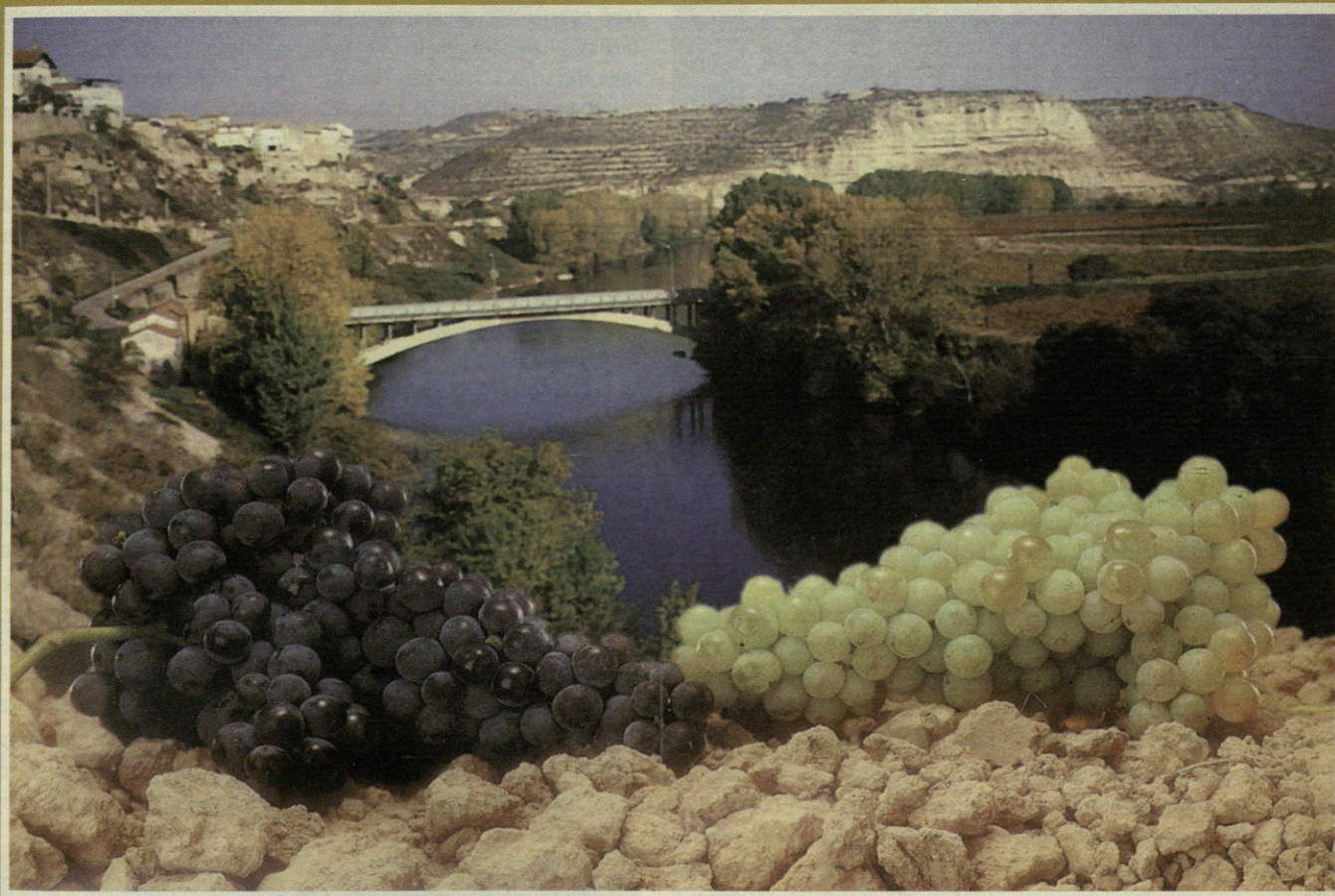
KULTURA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailordetza

ARABA EUSKARAZ

B E R R E Z I A

Heldu da Ebro ertzeko uzta

“Non eta muga”. Lelo hori zeraman 1994ko Araba Euskarazek. Orduan, muga ospatu zen Arabako euskararen jairik ezagunena, La Puebla de Labarkan. Aurten ere herri honetako Assa Ikastolak antolatuko du festa; Errioxarekin, ingurune erdaldunarekin muga egiteak esan nahi duen guztiarekin.

Orain, 330 ikasletik gora ditu ikastolak, baina lehen promozioan lau ikasle soilik atera ziren. 300 haurrak ez dira bertakoak inguruko 20 herrietatik egunero autobusez hurbildutakoak baizik.

Ikastolari arnas emanaz, Ttiki-ttaka euskara elkartea, eskualdeko euskaldunak biltzeko aitzakia. Sei hilabetekaria euskara hutsez ere bai. Uharte itxura galarazten diote Oiongo ikastolak eta Oiongo Ika-ko euskaltegiak.

Testuak:
Amaia Olano

La Puebla de Labarkako Assa ikastola da aurtengo Araba Euskarazeko antolatzailea. 1978an sortu zen 8 haur eta irakasle batekin, eta egun 300 bat ikasle eta 30 irakasle ditu. Egunero inguruko 20 herritako haurrak biltzen ditu. Garraioa da ikastola honen gasturik handienetakoa eta edizio honetako diruaren zati bat honetarako erabiliko dute.

HERRIKO IKASTOLA BAKARRA 20 HERRIETAKO IKASLEEN BILGUNE

Ikastolak urri dira Arabar Errioxan, Assako Ikastolan 300dik gora haur dabilta eta inguru osoan beste ikastola bakarra Oiongoa da.

Urtero garai honetan bezala aurtun ere ospatuko da Arabako ikastolen jai nagusia, Araba Euskaraz. Ekainaren 20an izango da jai handia eta aurtengoan Errioxarekin muga-mugan dagoen La Puebla de Labarkan ospatuko da.

“Uztaz uztaz, aiez ale” hartu dute lelotzat, eta aurreko edizioetan bezala oraingoak ere badu abestia. Araban izanik ezin mahatsak alde batera utzi eta abestiko hitzak egin dituztenek ere ez dituzte ahaztu. Aurtengo abestiaren hitzak Jon Maia eta Igor Elortza bertso-lariak idatzi dituzte, eta hitz hauei musika jartzeaz arduratu dena Tomas San Miguel izan da. Bi osagarri horiek nahastuz atera denari ahotsa jarri diotenak berriz, Betagarri taldeko

Iñaki, Trikitixa Kontrairoko Amaia, Oihane Perea, Asier Iriondo eta Eñaut Agirre bertsolariak eta nola ez, ohitura den bezala, ikastola antolatzaileko haurrak.

Ikastolen jaialdi honek helburu bikoitza du, batetik euskararen aldeko aldarrikapen bat izatea eta bestetik ikastolek hain beharrezko duten laguntza ekonomikoa lortzea.

Assa ikastola dagoen lekuan egonda inguruan ez dago, Oiongoaz gain, beste ikastolarik. Honek esan nahi du ikastola honek eskualde guztiko haurrak biltzen dituela bere baitan. Haur hauek ikastolara eramateko garraio zerbitzua behar beharrezkoa da eta egunero hogeit bat herritatik haurrak jaso behar direnez 340 kilometro egitera iristen dira. Garraioarena arazo larria da ikastolaren-

tzat eta 98-99 ikasturtean 15 milioi pezeta inguruko kostua izan da.

Beraz, edizio honetako dirua diru irteera honi aurre egin eta unibertsitaterainoko ikasketak D ereduaren burutu ahal izateko Batxilergoko ikasleentzat egin behar izan duten egoitzako lanak estaltzeko izango da.

Logroñotik 15 minutura

1980. urtean lehenengo edizioa egin zenetik urtero Arabako herri ezberdin batean ospatzen den jaiaren antolakuntza lanak aurtengoan La Puebla de Labarkako Assa ikastolari egokitu zaizkio. Hogeigarren edizioa egingo duen ikastola honek badu esperientziarik Araba Euskaraz antolaketa lanetan, izan ere 1994an herri honetan bertan antolatu zen.

Edizio honen antolatzaile den Assa ikastola 1978an sortu zen. Franco hil ondorengo urte haietan, eta Logroñotik 15 minutura dagoenez ingurune erdalduna izanik, Espainian berrogei urtez iraun zuen diktadurarekin amaitu eta euskal nortasuna indartuko zuen zerbaitekin beharra ikusi zuten herrian. Helburua euskara izango zen eta helburu horretara iristeko tresna baliagarria ikastola.

Honela, aipatu urte horretan herriaren eta seme-alaben etorkizunaz arduraturik guraso talde bat bildu eta ikastola sortzeko lanetan hasi ziren, baita lortu ere. Orain, urte batzuk beranduago ikus dezakegu guraso horiek landatu zutenaren uztia.

Zortzi haur eta irakasle batek eman zioten hasiera ikastolari duela hogeita bat urte, egoitza etxe batean zutelarik.

Baina berehala aldatu behar

Baloiri kolpe egiten dioten gogo berarekin, ikasleak euskararekin ahalegintzea dute helburu Assako irakasleek.

izan zuten egoitza, haurrak gehituz ari baitziren eta bigarren irakasle bat ere behar izan zuten.

Garai hartan La Puebla de Labarkan haur hezkuntzarako eskola nazionala zegoen baina ikasketa ziklo hau bukatu ostean Biasterira eraman behar izaten zituzten haurrak, herrian ez baitzegoen aukerarik.

Urteak aurrera egin ahala ikastolako ikasleak gehituz joan ziren eta eskolakoak aldiz gutxitzen, haurrik gabe gelditu eta itxi egin zen arte. Ikastolaren ikasle kopuru igoerarekin udaletzeko lokaletan hasi ziren klaseak ematen eta eskola nazionala ixtearen ondorioz ikastola herriko ikastetxe bakarria izatera iritsi eta 1987an Assa ikastolak egun duen erakuntza egin zen.

Pixkanaka eskualdean ikastolak oihartzuna lortu zuen eta inguruko herritatik ikasleak iristen hasi ziren ikasketak D ereduan egiteko asmoz, egun hogeit hamar herri ezberdinetatik joaten direlarik, honetarako garrakioak garrantzi handia du, egunero 340 bat kilometro egiten direlarik, honek noski, diru irteera handia suposatzen du eta hau estaltzeko erabiliko da ekainaren 20an osatuko den jaian lorturiko diruaren zati bat.

Gaur egun Assa Ikastolan

300 bat ikasle daude, 30 irakasle eta hiru langile. Azken zazpi urte hauetan ikasle kopuruak izan duen bilakaera beneratzen harrigarria da. 91-92 ikasturtean irten zen ikastolatik lau ikasle osaturiko lehen promozioa. Orain UBIko ikasketak egiten ari direnak hogeita hamar ikasle dira, alegia 125 ikasle izatetik 300 izatera igaro da zazpi urte hauetan. Gainera Samaniego, Mainueta eta Eskuernaga herrietako haur hezkuntzako gelak ikastola honek bideratzen ditu. Zenbaki hauek adierazten dute jendeak ikasketak euskaraz egiteari beldurra galdu diola eta hasieran ikastola zoro batzuen proiektu bezala ikusten bazuten ere iritzi hori aldatu egin da. La Pueblan, Bastida, Oion, Mainueta, Eskuernaga eta Samaniegokoek bezala, inguru erdalduna da nagusi eta honek ikasleen euskal-

Zortzi haur eta irakasle batek eman zioten hasiera Assa Ikastolari 1978an, egoitza etxe bat zela

duntzean berebiziko eragin eta garrantzia duenez, aparteko lana eskatzen dio ikastolari. Euskalduntze hori bermatzeko barrura nahiz kanpora begirako zenbait ekintza burutzen dute

Assako haur guztiak igandea gogoan prestaketa lanetan ari dira. Ikasleek gain ia herri osoak lagundu du festa antolatzen.

urtean zehar. Barrura begira euskaraz bizi proiektua garatu dute eta kanpora begira jaialdi, elkartruke eta euskal gune edo eremuak zabaltzen saiatzen dira. Ikastolak euskara eta euskal kulturaren motore papera jokatzen du bai ikasleen artean eta

koki itotzeko, ondorioz eskualdean ikasketak D ereduan garatzeko aukera bakarria zapuztuz».

Baina edizio hartan 60.000 pertsona inguru bildu ziren La Pueblan eta ikastolari izugarritzeko laguntza eta bultzada emateaz gain, lortutako diruarekin zorrak ordaindu eta arnasaldi bat hartzeko aukera eman zioten. Jendetzak eta laguntzak eragin izugarria izan zuen bertako biztanleriarengan.

1994. urte hartako Araba Euskaraz edizio horren eraginez euskarak prestigioa irabazi du eskualdean, orduan bildutako jendetzak erakutsi zien eskualdeko biztanleei euskalduntzea etorkizuneko proiektua zela. Egun, salbuespenak salbuespen, euskara erabat onartzen da, ikusi besterik ez dago euskaltegi eta ikastolen lanari esker euskaldunen kopuruak nola egin duen gora Arabar Errioxan. Jendeak euskalduntzearen beharra ikusten du orain eta beren burua euskalduntzeaz gain haurrak D ereduan matrikulatzen dituzte.

Bigarren aldia

Esan bezala lehen ere antolatu da Araba Euskarazeko ediziorik La Puebla de Labarkan. 1994ko ekainaren 19an izan zen eta "Non eta mugan" lelopean ospatu zen.

Edizio hartan egoera beneratzen zaila zen, ikastolako zuzendariaren hitzetan «Buesa Hezkuntza sailburuak ez gintuen bereziki maite eta bere esku zegoen guztia egin zuen dirulaguntza ukatu eta ekonomi-

Bi eskoletan banatzen ziren ikasleak, baina eskola nazionalak itxi egin zuen ikasleak urri zirelako; ikastolak berriz etengabe gorantz egin du.

Ttiki-ttaka Arabar Errioxako euskara elkarte da, eskualdeko euskaldunen bilgune garrantzitsua. Euskara hutsezko aldizkari bat argitaratzen dute urtean bitan. Oiongo euskaltegia da elkarte honetako kideetako bat, une honetan 175 bat ikasle ditu eskualde osoan zehar banaturik dituzten ikastaldetan.

GAZTE BELAUNALDIA EZ DA HAURRAK BAINO GUTXIAGO

Arabar Errioxako euskaldunen bilgune da Ttiki-ttaka elkarte. Argazkian bertako kide batzuk kaleratzen duten sei hilabetekaria eskuan dutela.

Arabar Errioxa (Nafarroako Bianara ere iristen da) guztira hedatzen den Ttiki-ttaka euskaldunen elkarte 1993an sortu zen. Eskualdeko euskaldunen bilgune da. Bere sorreran bi helburu nagusi zituen elkarte honek, batetik ikastolako eta euskaltegiatako ikasleak elkartzea eta bestetik eskualdeko giro erdaldunean euskal erreferentzia izatea.

Azkenaldian lantaldeko kide kopurua gutxitu egin den arren taldeak tinko dirau. Taldetako jende kopurua gutxitzearen arrazoia eskualdearen egituraketan egon daiteke, herriak oso sakabanaturik baitaude. Hala ere, orain, gazte batzuk hurbildu zaizkie. Talde honek eskualdearen hizkuntz egoera oso kontuan izaten du eta bere lana horretara egokitzen dute, ez dira errealtatea baino azka-

rago edo mantsoago joaten.

Euskara hutsezko aldizkari bat argitaratzen dute Ttiki-ttaka elkarteak, urtean bi ale kaleratzen dituztelarik.

Urtean zehar ekitaldi ugari antolatzen dute. Urteroko euskararen eguna txandaka egiten dute, aldiko herri batean, lehen aipatu dugun sakabanaketari aurre egitako. Herri guztietatik igarotzen den bizikleta martxa bat ere egiten dute, hitzaldi, musika emanaldi, bertso afariet... osatzen dute urteko egitaraua. Urterokoez gain unez uneko lanak ere egiten dituzte, Bai euskarari kanpaina dela, Araba Euskaraz dela... Iaz gainera udaleku irekiak jarri zituzten martxan eskualdean.

Oraintxe Ttiki-ttakak duen asmoa gazteekin lan egitea da. Aisialdi egitasmo bat ere abian jarri dute eta La Pueblan eta Oionen talde bana sortu dira.

Aurrera begira ere honetan jarraitu nahi dute, gazteak protagonista izatea nahi dute.

Oiongo Ika: Eskualdeko euskaltegi bakarra

Arabar Errioxako eskualdean euskaltegi bakarra dago, Ika Oionen daukan euskaltegia, hain zuzen ere. Euskaltegia Oionen dagoela esaten dugun arren hau ez da guztiz egia, izan ere, eta egoitza nagusia herri honetan dagoen arren euskalduntzerako eskaintza eskualdeko herri guztietan egiten dute. Saiatzen dira ikasle bakoitzaren herrian taldea sortzen baina hori ezinezkoa denez herri batetik bestera joan behar izaten dute euskara ikastera.

Euskalduntze proiektu hau duela hamazortzi urte jarri zen abian, eta ordutik gaur arte ikasle gorakada nabaria izan da. Aurtengo 98-99 ikasturtean

173 ikasle eta 10 irakasle dira euskalduntze prozesuan murgildurik daudenak. Ikasle hauek, esan bezala, eskualde osoan banaturik daude, Bastidan 4. urratseko 9 ikasle daude, Eskuernagan 7. urratseko 8 ikasle, Biasterin 3. urratseko 12, Eltziegion 5. urratseko 12, Lantziegion 3. urratseko 10, Bianan (Nafarroa izan arren eskualde honetan sarzten da) 2. urratseko bi talde daude, batean 10 eta bestean 13 ikasle daudelarik, Mendabian 3. urratseko 10 ikasle eta Oionen, euskaltegiaren egoitza nagusia dagoen herrian, ikasturte honetan zazpi talde daude 1., 2., 3., 4., 5., eta 9., urratsak euskalduntze atalean eta EGA talde bat ere bai, talde hauetan 89 euskara ikasle daudelarik. Ikaslegoa oso gaztea da, batez besteko adina 25-35 urtetakoa da ●

La Pueblako helduek euskaraz tutik ere ez egin arren, ikastolako belaunaldia euskalduna da.

ARABAR ERRIOXAKO EUSKARA MAILA

HERRIA	BIZTANLEAK	EUSK. ZAHAR	JAT. ELEB	EUSK. BERRIAK	PART. EUSK. BER.	PART. ERD.	GUZTIZ ERD.	ERD. ZAHARRAK
BASTIDA	1.031	21 (% 2.0)	10 (% 1.0)	83 (% 8.1)	77 (% 7.5)	11 (% 0.1)	2 (% 0.2)	837 (% 81.2)
BIASTERI	1.374	6 (% 0.4)	10 (% 0.7)	71 (% 5.2)	128 (% 9.3)	2 (% 0.1)	2 (% 0.1)	1.155 (% 84.1)
BILAR	333	0 (% 0.0)	0 (% 0.0)	25 (% 7.4)	18 (% 5.4)	0 (% 0.0)	0 (% 0.0)	293 (% 87.2)
EKORA	248	0 (% 0.0)	1 (% 0.4)	18 (% 7.3)	8 (% 3.2)	0 (% 0.0)	0 (% 0.0)	221 (% 89.1)
ELTZIEGO	889	3 (% 0.3)	3 (% 0.3)	97 (% 10.9)	38 (% 4.3)	0 (% 0.0)	2 (% 0.2)	746 (% 83.9)
KRIPAN	190	0 (% 0.0)	0 (% 0.0)	14 (% 7.4)	19 (% 10.0)	0 (% 0.0)	0 (% 0.0)	157 (% 82.6)
LANTZIEGO	625	7 (% 1.1)	2 (% 0.3)	67 (% 10.7)	24 (% 3.8)	2 (% 0.3)	0 (% 0.0)	523 (% 83.7)
LA PUEBLA	931	14 (% 1.7)	16 (% 1.9)	148 (% 17.8)	45 (% 5.4)	2 (% 0.2)	2 (% 0.2)	604 (% 72.7)
LEZA	181	5 (% 2.8)	0 (% 0.0)	16 (% 8.8)	12 (% 6.6)	0 (% 0.0)	1 (% 0.6)	147 (% 81.2)
MAINUETA	321	1 (% 0.3)	0 (% 0.0)	26 (% 8.1)	22 (% 6.9)	0 (% 0.0)	1 (% 0.3)	271 (% 84.4)
MORETA	274	0 (% 0.0)	0 (% 0.0)	20 (% 7.3)	7 (% 2.6)	0 (% 0.0)	1 (% 0.4)	246 (% 89.8)
NABARIDAS	212	5 (% 2.4)	0 (% 0.0)	20 (% 9.4)	13 (% 6.1)	0 (% 0.0)	1 (% 0.5)	173 (% 81.6)
OION	2.143	20 (% 0.9)	7 (% 0.3)	158 (% 7.4)	135 (% 6.3)	6 (% 0.3)	3 (% 0.1)	1.814 (% 84.6)
SAMANIEGO	290	3 (% 1.0)	4 (% 1.4)	6 (% 2.1)	71 (% 24.5)	3 (% 1.0)	0 (% 0.0)	203 (% 70.0)

EUSK. ZAHAR: Euskaldun zaharrak • JAT. ELEB: Jatorrizko elebidunak • EUSK. BERRIAK: Euskaldun berriak • PART. EUSK. BER.: Partzialki euskaldun berriak • PART. ERD.: Partzialki erdaldunak • GUZTIZ ERD.: Guztiz erdaldunak • ERD. ZAHARRAK: Erdaldun zaharrak

■ Koldo Zuazo. «Arabarrak Euskararen Herrian» liburuaren egilea.

«Arabar Errioxan euskararen egoera ezin hobea da, duela 30 urte ez baizegoen euskaldun bat ere»

Araban euskara berpiztearen arrazoi edo eragilea zein izan da?

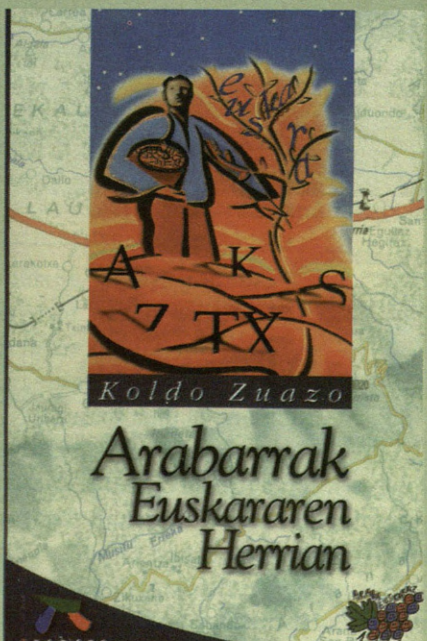
Dirudienez Araban irakaskuntza izan da indar nagusia, kontuan eduki behar da familia barruko transmisiorik ia ez dagoela gurasoak erdaldunak direlako, eta orduan neska-mutikoak eskolan ikasi dutenari esker ateratzen da euskara aurrera.

■ Arabako ikastolak ingurune erdaldun batean daudela kontuan izanik irakaskuntza lanak egiteaz gain euskal kulturaren munduan eragile izan behar al dute?

Ez bakarrik Araban, Euskal Herri osoan ere bai. Ikastolak izan du euskaraz aparte euskal kultura bera aurrera ateratzeko helburua, eta hori liburu honekin ere ikusten da, liburu hau Araba Euskararen proiektu bat izan da.

■ Arabako euskarak zer berezitasun ditu?

Araba osoko euskararekin gertatzen dena da ez dagoela bertako bereizgarriarik, ez dago ezaugarri bat Araban bakarrik gertatzen dena, horregatik ez dut Arabako euskara euskalkitzat hartzen, mendebaldeko euskalkien azpieuskalkitzat hartzen ditut, Araba mendebaldeko eta erdialdeko euskara bai behintzat.

■ Aurten Araba Euskaraz La Puebla de Labarkan dela-eta, nolakoa da euskararen egoera eskualde horretan?

Ezin hobea. Beno datu absolutuak hartuta euskaldun gutxi dagoela ikus daiteke baina duela 30 urte ez zegoen bat ere, eta Araba osoan ere horrekin jokatu behar dugu. Esate baterako Arabar Errioxan 1991n 662 euskaldun zeuden, oso kopuru txikia dirudi baina hamar urte lehenago 80 besterik ez zeuden. Honekin lotuta dago liburuaren mezu osoa, arabarrek pentsatu izan dute beste euskaldunak baino gutxiago direla, baina kontuan eduki behar dugu datu garrantzitsu bat, 1970ean Irizarrek inkesta bat egin zuen, inkesta horretan esaten zen Araba osoko euskaldunak ez zirela 2.000ra iristen eta duela bi urteko datuetan euskaldunak 40.000 dira. Hori sekulakoa da.

■ Liburua oso era errazean idatzita dagoela esan da, adituak ez direnek ere ulertzeko moduan. Hori al da helburuetako bat?

Helburu nagusia hori da. Liburu honen helburua ez da aurkikuntzak egitea, euskaltegietan edo ikastoletan dabilzanek erraz irakurri ahal izatea baizik ●

M A N O L O A R O Z E N A

“GIPUZKOAN BAINO EZ DAGO BERTSOLARITZA ZIURTATUA”

1949an Goizuetan sortua, bertan bizi izan zen 15 urterarte. Laugarrena, zortzi anaiarreba artean. Donostiako Añorga auzoko Rezola porlan lantegian hamasei urterekin hasi, eta handik enpresak berak Mutrikun ustiatzen zuen harrobi batera joan ere. Bertan ezagutu zuen Maria Dolores Albizu emaztea. Kamioilari hasi eta Lesakara etorri ziren ondoren. Hiru seme-alaba hazi dituzte. Erdikoak, Estitxuk, aitaren ildoan segitzen duelarik. Bertsolaria bezala berandu plazaratu arren, lau aldiz jantzi du Nafarroako txapela.

■ «Xabier Amuriza ez bazen plazaratu izan, Lopategi nire idoloa ahantzi gabe, ez nintzatekeela»

Lesakako Nabaz auzoko Haritzpe etxean bizi da Arozena-Albizu sendia; Bortziriak eskualdean. Seme-alabak beren zereginetan zeudela, Maria Doloresekin batera hartu gaitu Manolo bertsolariak, baita segituan kontu-kontari hasi ere.

Goizuetan orain 50 urte denek egiten zuten bertsotan; Batista Madariagak errana da hori. Gure familia ere oso bertsolaria

zen. Nire aita ez zen plazan sekulan ibili bertsotan, baina bertso zaharrak eta bat-batekoak asko kantatu zituen. Badago, nire aitona —Andres Mitxelena, Mitxelena aranoarra— bere andregaiari utzita bertso jarriekin eginiko disko oso ezagun bat, Xabier Letek egina. Nik aitona ez nuen ezagutu, amona berriz bai. Amonak bertso doinu eta betso zaharrez osaturiko ikaragarriko almazena zuen, eta umetatik bertso doinu zahar pila ikasi genituen...

■ Umetatik bertsozalea, eta gaztetatik lanean zaildua. Artean gazte eta berde

zinela, Mutrikun egin zenuen lan. Kalkuluak eginda, gazte ezkondua, ezta?

Kalkuluak eginda? Guk kalkuluak ez ordea (kar, kar, kar.. bikotearen irri algarak). Baserrian zortzi seme-alaba izanik, gazte hasi ginen lanean, Añorgako Rezola lan-tegian ni. Enpresa honek harrobi bat hartu zuen Mutrikun, eta hara joan ginen lanera, soldaduskan modura, barrakoi batean jan eta lo egiten genuen, baita neskekin ibili ere. Artean, soldadutza egin behar izan

elkartean baino ez nuen kantatzen. Pablo Iantzi saria hasi zen Nafarroan —Nafarroako Txapelketa izatera pasa zen gero—, eta nik hura jarraitzen nuen, baina beti kanpotik. Lagunak-eta beti gaineen, beti bultzaka ari zitzaizkidan: «Benga hi, atera». Eta atera ere. Ateratzeko horri ezin beti ezetza eman...

■ **Txapelketaren hasieran plazaratu zinen. Plazartze hori Bortzirietako bertso eskolaren dinamika-rekin batera izan zen?**

Bai, halaxe izan zen, nik uste. Bertso eskolen sorrera eta aurrera joate horrekin bateratsu, eta ni harroago naiz txapelketatik kanpo egin dudan edo egin dugunagatik, txapelketetan egin dugunagatik baino. Kontua da, bertsotan hasi eta segidan etorri zela Lontxo Aburuza. Bera ikastoletan ari zen bertsolaritza lantzen gazteekin, eta hemen zeuden gazteekin zerbait egiten ahal zela erran zidan. Estitxu Fernandez, Estitxu nire alaba, Xabier Silveira eta Iñigo Olaetxeak 8. maila bukatu ondoren, horiek eskolan bukatutik bertsotan gehiago ikasterik ez zutela izanen eta beste aukerarik sortu beharra zegoela-edo. Bittor Elizagoien eta biok bertso eskola irekitzea erabaki genuen orduan.

■ **Bertsolari andana bat atera da Bortzirietatik. Azken urteotan ez dago halakorik. Eskolen arteko txapelketan maila jaitsi omen da. Zaila al da bertsolari berriak ateratzea?**

Eskola arteko txapelketara Bortzirietakoak joaten dira beti. Nafarroako beste lekuetatik ez dira ateratzen. Nafarroako beste eskualdeetan ez da behar bezalako lanik egiten. Iruñerrian izan ezik, ez da bertsotan erakusten eskoletan —Goizuetako salbuespena, bertan Joxema Leitza ari da—. Iruñerriko hainbat ikastetxetan Estitxu biak ari dira, besterik ez.

Beraz, oso zaila da bertsolaririk ateratzea. Bortzirietan hiru bertso eskola daude bestalde, Bera, Etxalar eta Lesakan. 35 bat gazte ari dira guztira. Kontua da, hasiera hartan zorte handia izan genuela. Bertso eskola hasi eta lau urtera lau bertsolari plazetan aritzeko ateratzea ez da gertatzen

beti. Dena den, hor dator Xabi Terreros, eskola arteko txapelketan irabazle izan dena.

■ **Bertsolaritza ziurtatua ikusten al duzu? Nola ikusten duzu bertsolarien egoera eskualdetik eskualdera?**

Nik uste, bertsolaritza ziurtatua Gipuzkoan baino ez dago. Bizkaian ere ondo dago, baina hiruzpalau gazte baino ez dabilta: Iturriaga, Elortza, Iratxe edo Oihane. Txapelketetan 40 gazte ikusten ditugu, baina gero plazetan betikoak. Nafarroan bestalde, badago plazetan dabilen dozena erdi bat, baina hala ere, horrek ez du bertsolaritzaren geroa ziurtatzen. Gipuzkoan bai, baina bertsolari askok ez du kantatzen. Eta jarraipena

ziurtatua ikusten den eskualdean egoera mingarriena bizi dute bertsolariek. Adin guztietako 80 bertsolarik ez dute ia-ia kantatzen. Beraz, bertso eskoletan erakustez aparte, bertsoaz nola gozatu eta bertsoak nola zabaldu sustatu behar dute herriko elkarteek, nik uste.

■ **Iparraldean are zailago oraindik...**

Iparraldean berdin edo okerrago. Iparraldean orain urte batzuk agertu zen hemen ere arazo izan daitekeena. Urko Atxotegi eta Nagore Fernandez atera ziren, baina 16 urtera iritsita, ikasteari eman zioten lehenasuna, eta normala da horri lehenasuna ematea. Orain ere badago beste taldetxo bat Iparraldean, baina nork erraten digu ikasketak direla medio utzi beharko ez dutenik; eta Nafarroan berdin. Dozena erdi bertsolarik ez du bertsolaritzaren geroa ziurtatzen.

■ **Zuregana bueltatuz, familiatik datorkizu bertsolari sena. Zein bertsolari edo zeintzu izan dituzu eredu, ordea?**

Umetatik, nahiz ni baino askozaz zaharragoa ez izan, Jon Lopategi izan da nire idoloa. Lopategi nire barre-

nean eramatea desiratzen nuen gaztaroan. Gero, Xabier Amuriza plazaratu zenean, Lopategi nire idoloa ahan-tzi gabe, Amuriza zale bihurtu nintzen edota ginen, ni eta beste asko, alegia. 1980-82ko Xabier Amuriza hura ikusi izan ez banu, Baldako txapelketak haiek irabazten, uste dut ez

■ **“Rezolak Mutrikun harrobi bat hartu zuen eta han aritu ginen, soldaduzkan modura, jan eta lo barrakoi batean”**

■ **“Harroago naiz txapelketatik kanpo egin dudana, edo dugunagatik, txapelketan egin dugunagatik baino”**

ALBERTO ELOSEGI

«plazaratuko».

nuen, urte eta erdiko seme bat izanda ere. Handik bueltan, kamioi batekin hasteko gogoia nuen, eta ordutik kamioilari aritu naiz, lehenbizikoz anaiarentzat eta gero autonomo bezala. Lesakara lanera etorri ginen orduan.

■ **Lesakara heldu eta bertsotan hasi al zinen?**

Mutrikun ere aritzen nintzen bertsotan; lagunekin tarteka. Lesakara etorri eta urteak pasa ziren bertsotan hasteko. Orain 24 urte etorri ginen eta plazan bertsotan duela 11 hasi nintzen. Artean, etxean, familia eta

Hamarrekoa

MANUEL LASARTE

«Nafar bertsolari on bat, agian nafar bertsolaritzaren alde gehiegi egin ez duena»

LAZKAO TXIKI

«Errepika ezin den artista bat»

MIXEL AIRE "XALBADOR"

«Nire bertsotako hasieran asko lagundu ninduen Iparraldeko laguna»

JOSE MIGUEL ARGINARENA

«Bertsoak kantatzeari agudo utzi zion bertsolari laguna»

LONTXO ABURUZA

«Bertsolaritzaren alde lan asko egin zuena, eta denbora egokian eta justuan utzi zuena»

ESTITXU AROZENA

«Aitaren ilusioa eta bertsolaritzaren geroa»

BITTOR ELIZAGOIEN

«Bertsolari jator eta lagun haundiena»

XABIER SILVEIRA

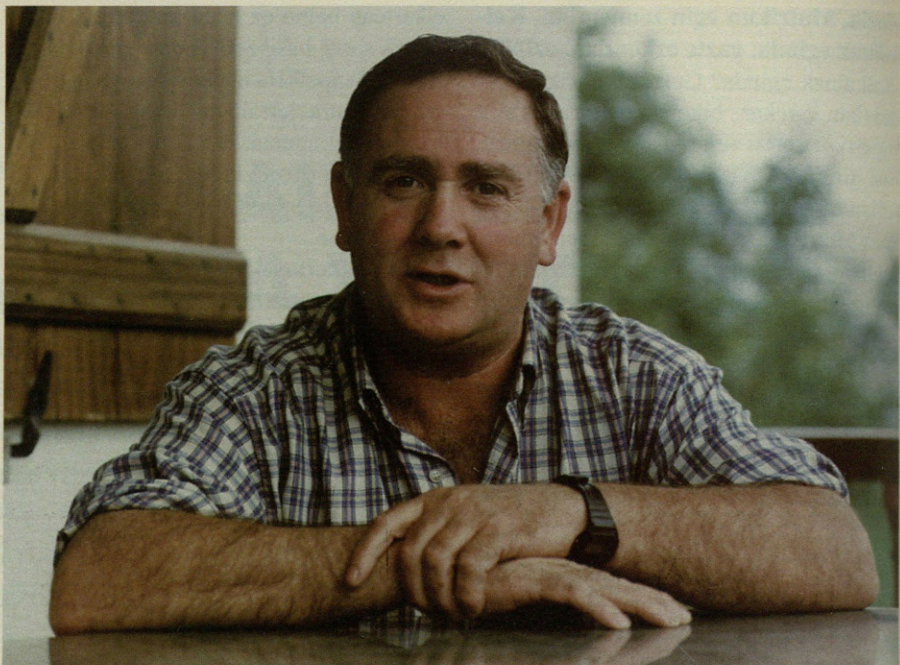
«Nafarroako bertsolaritzan lan asko egin dezakeen tipo berezi bat»

MARIANO IZETA

«Txirritak erran zuen 'hemendik 80 urtera izango dira nire aipamenak' eta, nik uste, Marianorenak hala izanen direla»

TASIO ERKIZIA

«Laguna. Txori bat ere hilko ez lukeena eta egin ez duen zerbaitengatik zigor bat ordaintzen dagoena»

■ «Lagunak gainean nituen beti, beti plazaratzeko bultzaka; azkenik atera ere!».

nintzatekela sekula plazaratuko bertsolari gisa. Amurizak xarma berezi bat sortu zuen bere plazaratzean. Guk somatu genuen Amuriza mantso-mantso bertso egiten, eta beste batzuk jende aurrean ere proba egitera ausartu ginen. Xabier Amuriza plazaratu izan ez bazen, ez nintzen plazaratua izanen, seguro.

■ Handik hamar bat urtera, Nafarroako txapelduna atera zinen, hiru aldiz bakarka eta beste bat taldeka. Bertsolaritzaren booma deitu garaian, eta zure idoloen ondoan plazan kantari...

Nafarroako txapelketetan gogotsu aritu nintzen. Iparraldeko Eiheralarren debutatu nuen, bigarren atera; eta hurrengo urtean, berriz bigarren Iruñeko Gaiarren. Hurrengo urteetan, lau txapela jantzi nituen eta hark halako harrotasun intimo bat eman zidan. Bertsolaria sentitu nintzen. Horretxek eman zidan Lopategi eta Amuriza edota Egaña batekin bertsotan aritzeko aukera. Behin Lesakan bertso saio bat zela-eta, artean plazan kantatu gabe, elkarrean afaltzen ari ginela, Lopategiri esan nion: «Ene bizi guzian hire ondoan bertsotan aritzea desiratu diat, eta egun hire ondoan». Gero, desiratze hori errealitate bihurtu zelarik, bada, ezin sinetsirik...

■ Txirrindularien modura, orduan.

Gaztetako idoloaren ondoan sprintean ari dela ikusirik, ezin sinetsi...

Bai, halako zerbait. Nire kasuan haiekin sprintatu bai, baina irabazi sekula ez ordea (kar, kar, kar).

■ Nafarroako Txapelketaren palmaresean begiraturik, eztanda moduko bat da zurea. Iritsi, puntakoekin batera aritu eta aro bat markatu. Gero, behe-rakada etorri zen. Zure belaunaldikoak utzi, gazteak gogor etorri...

Ni hasi nintzenean giro ona zegoen. Bi

aldeetako txapelketa egiteak giro polita sortzen zuen, halako tema bat izaten zen: «Iparraldetik lau sartu dira finalean, Hegoaldetik beste hainbeste, joño...». Gazteak hasi ziren sartzen, eta ez dakit, Iparraldekoak hizketaren ulermenagatik hasi ziren pixka bat atzeratzen. Normala ere bazen, 10 urtetan txapelketan aritu ondoren gainera, urtean

zehar oso plaza gutxi eginda lehian aritu behar...

■ Bortzirietako talde berri honek garai berri bat zabaltu zuen eta «zaharrak» pixka bat gaintu nolabait ere.

Bai, hori ere egia da. Gazte talde bat atera zen hemendik, eta bertsolari askok bere burua desfasaturik ikusten zuen-edo. Nahiz Iparraldea hemendik, zuzen begiraturik, bost kilometrora baino ez izan.

gaiak arrunt ezberdinak ziren batentzat zein bestentzat. Espainol hitzak sartzen ziren —eta dira— tarteka. Gogoratzen naiz Txapelketa Nagusiko kanporaketa Lesakan zela, eta Jean Pierre Mendibururekin aritzea egokitu zitzaidala. Gaia hauxe: «John Benjamin Toshack-ek janen ote du turroia datozen Eguberrietan Donostian?». Mendiburuk berriz, bere baitarako-edo: «Toshack, turroia». Helduioak horri bat-batean Iparraldekoa izaki.

■ **Zuk azken txapela irabazi ondoren gazteok gora egin zuten edo zuek helduok behera egin zenuten?**

Gazteek gora egin dute, dudarik gabe. Nafarroako Txapelketa segitu duena berehala ohartu da, duela hamar urte eta gaurkoa konparatuz, teknikoki konparaziorik ez dute-la. Nik azken txapela irabazi nuenetik ez dut goiti egin, eta aurrean Lesakan jokatu den finala oso adierazgarria izan da zentzu horretan. Bertsolari zaharrena Bittor Elizagoien txapelduna izan da, 35 urtekoa. Gainontzekoak bera baino gazteagoak izatea esanguratsua da oso.

■ **Oraingo bertsolari batzuk karrera-dunak izaki, nola moldatzen zarete?**

Gai guztiak hartuta, bada, lantzerakoan abantaila daukate gazte ikasi hauek. Baina, ni deitzen banaute herri batera, gai-jartzaileak badaki nire alorra zein den; beraz, bera arduratuko da nirekin ikustekorik ez duen gaia ez jartzen. Txapelke-

tatik kanpo ez dago arazorik. Helduon eta gazteagoen artean naturaltasun osoz bizi dugu hori, berek badakite gurekin alferrik dela bertsotan aritzea gu trebe ez garen gaietan.

■ **Garai hoberenak joanik ere, hor segitzen duzu. Nola daramatzazu kamioilari eta bertsolari izate biak?**

Garai hobereenetan 50-55 plaza egiten nituen urtean, eta gaur egun erdia-edo. Beraz, kamioilari batentzako —autonomoa bada, nire kasuan bezala—, saio ba-

“Bertsolari bat ez da herri xumearen bozeramailea derrigor izan behar nire ustez”

tengatik lana uztea gogorra da, kamioia geldirik baldin badago ere, gastu haundia baitauka. Orduan, kamioiarekin egin behar zen lana egiten saiatu naiz, eta gero bertsotan ahal moduan, askotan presaka eta nahiko lorik egin gabe, hor ibili naiz. Gure mailako bertsolariek ezin dute kantatzeagatik lana utzi, noski.

■ **Bertsolaria herri xumetik hurbil eta boterearekiko kritikoa izan omen da. Iritzi horretakoa al zara zu?**

Beni, kasualitatea den-edo, baina bertsolari gehienak ezker abertzalearen inguruan mugitzen dira. Ez dakit hala izan behar duen edo ez, eta bertsolari izateko ezkerreko izan behar den ere. Ez eta bertsolaria

zarelako horrela posizionatu ere. Ezetz uste dut edonola ere. Nik bertsotan beti ere naturaltasunez egin beharra ikusten dut, bertsolari bat ez da herri xumearen bozeramailea derrigorrez izan behar. Egia da hala gertatu dela, Euskal Herrian, gure egoeragatik, bertsolaria premia handia dutenen alde jarri baita, eta gure herrian, asko dira zigortuak eta sofritzen dutenak... Hemendik aurrera, ezker edo eskuin, batua goak gaude eta ea hoberako den!

■ **Bortzirikoak nafarrak bai baina Gipuzkoari begira bizi zarete hein batean. Euskal Herria Nafarroatik eginen omen da, bestela nekez...**

Nik gutxienez lau Nafarroa daudela uste dut, laugarrena Iparraldean dagoen zatia. Nafarroa guztiz ezberdinak, alegia. Esaterako, ni gernikar batekin identifikatzen naiz gehiago Tuterako batekin baino, naturala da. Erriberako batekin identifikatzea zaila da oro har. Nahiz hango euskaltzaleak izugarritzko lana egiten ari diren, Tuteran aurrean Txapelketa barnean egin den bertso saioa lekuko. Iruñerrian berriz, duela urte batzuk egiten ez ziren gauzak egiten ari dira egun, eta geroz eta gehiago identifikatzen gara. Nafarroak Euskal Herriari utziz gero, zaila ikusten dut Euskal Herria egitea, ezinezkoa, alegia. Oinarriak jartzen ari dira berderen, eta geroak erranen du ●

◆ MIKEL ASURMENDI

T a n t o a

Bortzirietako bertso eskolaren arima

Duela hamaika urte ezagutu nuen, 1988ko bertsolarien txapelketan, eta geroztik, hainbat bertso saio egin ditugu. Baita ere bertso eskolan elkarrekin ibiliak gara Bortzirietako gazteekin.

Manolo oso urte guttiz Euskal Herrian hagitz ezaguna egin den bertsolaria da, bera izan zen Bortzirietako bertso eskolaren sortzailea eta oraindik jarraitzen du bertso eskola bultzatzen duen haize sano izaten. Bera da Nafarroan txapel gehien jantzi duen bertsolaria eta oraindik ere edozeini susto bat eman diezaiokeela uste dut nik.

Nahiz eta azken txapelketetan txapelik ez duen jantzi, Manolok txapelduna

izaten jarraitzen du oraindik ere. Bertsolari izateaz gain, gure entrenatzaile ere badela uste dut, txapelketa prestatzeko garaian bera izaten da gure managerra. Bera eta bere emazte Dolores sukaldaria, euren eskerrak, ederki hornituta entrenatzen gara.

Ez dakit guri Manolok zer zor digun, guk berari bai zor diogula uste dut. Oso pertsona irekia da, jende gaztearengana erraz iristen dena bere umore onari esker. Bertsolari izateaz gain, pilotazale amorratua da nonbait, Olaizolarren osaba izaki, baina hortxe dago koska baztandar batekin elkartzen denean: Nor da pilotarik onena? 1000-500 Goñiren alde. Aupa Goni! ●

■ *Bittor Elizagoien*
Bertsolaria

E Z P

PRINTZA

ITZULPENGINTZA MERKATUA

Inaxio Lopez de Aranak euskal itzulpengintzaren lan merkatuko otsoak eta aingeruak astindu ditu Euskonews & Median. SasiABLEak ditu kritikagai eta bestetik, EIZIEren babes lana goraipatzen du:

«Itzulpengintzaren munduko arrisku batez ohartarazi nahi zaituztet, gure lanbide honetan behar baino amarru eta azpijoko gehiago erabiltzen baitira ezein helburu erdiesteko. Zoritzarrez, gainerako lanbideetan ere txakurak ortozik dabilta, esaera zaharrak dioen bezala. Itzulpengintza ez da, beraz, lan-munduko ardi beltza. (...) Administrazioaren zenbait zerbitzuren pribatizazioarekin batera, azken boladan itzulpen-enpresa batzuk sartu dira instituzioetan, (...) bertako itzulpen-lanak egiteko azpikontrata lortu eta gero.

(...) Itzultzailea, batetik, instituzioetan lan eginagatik ez da sekula funtzionario izango —oposizioak gainditu ezean, behintzat— eta bestetik, itzulpen-enpresak ezarritako lan-baldintza eskasak pairatu behar izaten dituelako. Hori dela eta, sasiETT hauek gero eta itzultzaile gehiagoren lan-duintasuna kolokan jartzen ari dira.

(...) Euskal itzulpengintzan otsoak dauden bezala aingeru jabolerik ere badugu: horra hor EIZIE elkarte, beti euskal itzultzaile guztion hobe beharrez lanean. Ekimen goraipagarria berran».

17 IDAZLE, 20 OBRA CD-ROM-EAN

JAKINTZA Baithako Paideia taldeak 17 euskal idazleren 20 lan bildu ditu CD-ROMean. Josu Lavin arduratu da lan horretaz eta lehenago lan hauek berak diskete formatuan argitaratuak zuten. Bakoitzak 32.000 pezeta balio zituen ordea, eta orain bilduma osoa 8.300 pezetaren truke jaso ahal izango da. Batez ere, klasikoen lanak jaso ditu Lavinek: Axular, Leizarraga, Laphitz, Mirande, Etxepare eta Lapeyre, besteak beste.

ARKITEKTURA GIDA

Getari, Donibane-Lohizune eta Ziburuko arkitekturari buruzko gida-liburu bat aurkeztu berri dute kostaldeko arkitektura artxiboek eta Lavielle argitaletxeak. Gida honetan 1850. eta 1950. urte bitartean eraikitako monumentuak bildu dituzte.

EUSKAL HERRIA ETA ZINEMA

Euskal Herria eta zinemaren arteko lotura aztertuko dute Atalante zinemagelak ekainaren 16tik 19ra arte antolatu duen «Herriko plazatik... pantailara» festibalean. Festibal hau Lapurdiko Jatsu herrian egingo da. Duela hiru urte hasi ziren festibal hau egiten eta aurreko edizioak Ahetze eta Getarin egin ziren.

Aurtengo festibalak Gernikako bonbardaketa

■ Gernika da festibaleko gaia.

izango du hari nagusia, hala ere, beste euskaldun batzuen ekoizpenak ikusgai egongo dira, Juanma Bajo Ulloaren «Airbag» filma, esate baterako.

IPARRAGIRRERI BURUZKO IKERLANA

Gontzal Mendibil abeslariak eta Jose Olaso eta Juan Agirre ikerlariak Jose Maria Iparragirri buruzko ikerketa lan bat egin dute eta ikerketa horretatik atera den liburuak «Iparragirre, Errourratsak» du izenburua eta ekainaren 22an aurkeztuko da Urretxun.

Iparragirri buruz egin den lan monografikorik zabalena da hau, eta lau urte behar izan dituzte lana burutzeko. Abeslari gipuzkoarraren biografia biltzen saiatu dira eta bere testu, olerki, abesti eta argazkiak txertatu dituzte.

TOPAKETAK 99 SARIAK

Dagoeneko ezagutzen dira Topaketak 99ko hain-

HITZ BITAN

● Jose Luis Mendozak ETB folklorearen eredu tamalgarritzat jo du: «ETBren eredu tamalgarria da. Frankismo garaian 'España de pandereta' ereduaren kopia txarra dirudi ETBk islatzen duen 'Euskadi de trikitixa' hori».

● Euskal nortasuna euskara baino zabalagoa dela azpimarratu du Josune Munitxak: «Euskaraz irakastea ez da nahikoa eta ezin du ikastolen mugimendua ordezkatu. Hizkuntzak ez du hezkuntza egiten, gehiago behar da».

GURIDIREN «EL CASERIO» TOLOSAKO ORFEOIAREN AHOTAN

Larunbat honetan, hilaren 19an, estreinatuko du Tolosako Orfeoiak Guridiren «El Caserio» zarzuela. Orfeoiak joan den urteko irailean sortu zen eta orduz geroztik aurkeztu duen lanik garrantzitsuen da.

Jesus Guridiren lana kostunbrista da eta era guztietako giza harremanak agertzen dira obran zehar.

Larunbateko ekitaldian parte hartuko duten abeslariak honakoak dira:

Ainhoa Garmendia (Ana Mari),
Jon Plazaola (Jose Miguel) eta
Jesus Garcia Arejuela (Santi).

Saioa Juan Jose Ocoñek zuzenduko du.

bat ataletako irabazleen sariak. Komikigintzako saria Ignacio Luis de Redin altsasuarrarentzat izan da. Argazkigintza ataleko irabazleak Juan Pablo Lasterra eta Mikel Saiz izan dira eta saiakera eta narrazio sariak Juan Kruz Resan eta Diego Ramon Fandosirentzat izan dira.

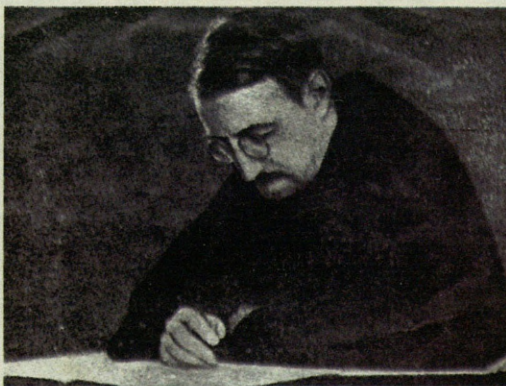
MUSIKA JAIALDIAK

Ekainaren 18an emango zaio hasiera Getxoko Nazioarteko Blues Jaialdiaren XI. edizioari. Hasiera egunean bertan Naco Goñi eta Malcom Scarpa blues musikariek beren doinuak nahastuko dituzte Tapia eta Leturiaren trikitixa doinuekin.

Donostiako Jazzaldiaren aurkezpena ekainaren 4an egin zuten antolatzaileek eta uztailerako prestatu duten musika jaialdiko hainbat kontu aurreratu zuten. Jazz musikari ugariaren artean, Pat Metheny, Bobby McFerrin eta Jesse Davis

hurbilduko dira Donostiara.

Bestetik, ekainaren 19ra arte Aita Donostia II. Musika Astea ospatzen ari da. Abesbatzak eta organo musika izango ditu ardatz musika aste honek.

■ 19an amaituko da Aita Donostia Musika Astea.

■ Txillardegia.

IZENAK

Jose Luis Alvarez Enparantza «Txillardegia»k laster argitaratuko du liburu berria. Elkarlanean argitaletxearekin plazaratuko duen liburuak «Putzu» izango du izenburua eta Bigarren Karlistadako garaian girotua dago.

Joserra Senperena piano jole donostiarrak bere barkarkako lehen diskoa kaleratu du. 12 abesti bildu ditu, besteak beste, jazz, blues eta pop musika estiloak nahasiz. Orain arte, 21 Japonesas, Duncan Dhu, Jabier Muguruza, Imanol, Diego Vassallo eta abarrek aritu izan da.

Enrike Ugarte da Euskal Herriko Gazte Orkestrako zuzendari berria. Ugarte musikari tolosarra München bizi da eta Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak aukeratu du Gazte Orkestra zuzentzeko. Juanjo Mena gasteiztarra ordezkatuko du lan honetan.

■ Enrike Ugarte.

■ Aitzpea Azkorbebeitiak Sarrionandia idazlea aztertu du: «Sarrionandia euskal irakurleen aldetik harrera izugarria lortzen duen idazlea da. Aldi berean idazle marjinatu bat dela esan behar da. Atxaga nolabait idazle kanoniko bihurtu duten bezala, Sarrionandia baztertzeko ahalegindu dira».

■ Maixabel Gaztañagak haur literaturak ideologia badaukala azpimarratu du: «Askotan haur guinak irakurzaletasuna sustatzeko tresna hutsak balira bezala erabiltzen dira, mezurik gabe idazteko ez balute bezala. Eta hori, bistan da, ez da egia».

Astero Euskaraz Bizitzeko

KONPROMISOAREN KOLOREAK DITUGU

(Ezagutzen gaituzu?)

ARGIA jaso nahi dut astero

HARPIDETZA SARIK (BEZa barne): Hego Euskal Herria: 15.000 pta • Ipar Euskal Herria: 717 libera • Espainia: 15.000 pta • Beste Atzerriak: 19.300 pta • Airez: 30.225 pta

Markatu x batez zure aukera:

- ☐ Hilabetez dohainik jaso nahi dut ARGIA berria ezagutzeko
☐ Urte osoko harpidetza egin nahi dut. (CD bat opari jasoko duzu)

ena: 1. deitura 2. deitura:
 .A.F./N.I.F.: Helbidea:
 posta kodea: Herria: Herrialdea: Tel./Faxe:

DILIK URTE OSOKO HARPIDETZA ESKATU DUENAK BETETZEKO:

Ordainketa mota (markatu x batez): Bankuz ☐ Transferentziaz ARGIAren kontura ☐
 bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)
 anku edo aurrezki kutxa: Titularra:
 tularren telefonoa: Titularren helbidea:

Entitatea ☐☐☐☐

Sukurtsala ☐☐☐☐

K.D. ☐☐

Kontu zenbakia ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

DATA:

SINADURA:

M U S I K A

Plaentzian —edo Soraluze orain— apaizak ostiak «de canto» edo zeharrera ematen omen zituen behiala, hain zen herri estua. Gaur egun, saihesbideari esker herria zabaldu da, eta ostiak ezezik disko ederren ekoizpena ematen da Soraluzen. Gaztelupeko Hotsak elkarteak da emaile.

GAZTELUPEKO HOTSAK: ARO BERRIAREN OSTOTSAK

Soraluze herriak bost mila inguru bizilagun biltzen ditu. Deba ibaiak zeharkatua, izen bereko bailara honetan armen ekoizpenak ospe handia izan du betidanik. Orain gutxi arte Placencia de las Armas deitua izaten zen. Ordea, Soraluzen, gazte koa-drila batek bestelako ekoizpenei ekin zien orain hamar bat urte. Hastapen batean, Ubane izeneko neska gazte batek, langabeziari aurre egin beharrean, *Gaztelupe* tabernaren ardura hartu zuenean. Tabernak ohiko bilar-mahaia eta txanpon-jale makinez bestera, aro eta belaunaldi berri baten kutsua agertu zuen: moto-chopper haundi bat horman, irakurgaiak eta bere atean Billi Holiday-ren irudi margotua: «Horiek horrela izanda ere, euskal giroa izan zen —eta da— tabernaren ezaugarria, euskara bertako hizkuntza nagusia izaki», adierazi digute Gaztelupeko Hotsak zigu-laren edo mugidaren partaideek. Beraien hitzetan, musika eta mugida «itsasontzi» bereko kontzeptuak dira. Soraluze herriko gazteek ezarritako abiaduran sorturiko espresio eta bizimodu berri baten agerleak, alegia.

EL CASTILLO EDO GAZTELUA. Taberna atzealdean dagoen etxeari Gaztelua edo «El Castillo» deitu izan zaio antzinatik Soraluzen, eta hortik Gaztelupe izena. Gaztelupen, Errioxako ardoaren edo bertako sagardoaren usaina baino, inportaziozko garagardo eta guinnes kainen apar- rirak zerbitzatu ohi dira. Gaurko eta atzoko euskal doinuei muzin egin barik, gazte belaunaldi berriak jazz, blues eta rocketik dezente edan du ordea. Musika ezezik, ne- guetako hotzetatik ihes, hitzak ere berebi- ziko tokia aurkituz joan izan dira bertan, gazte hauek kontaturik dakigunez: «Jen-

dea, barraren izkin batean, informazioa trukatzeko eta istorioak elkarri transmi- tzen hasi zen, eta eguneroko ohitura legez bizitzen». Giro horren ondorioz, musika errezitaldiak eta jam-sessionak egiten hasi ziren tabernan. Modu pribatuan lehenik, eta publikoari ateak zabalduz gero. Kan- tariak bere tokia egin ohi zuten bertan,

■ **“Dana lanbrotuta ikustot’ bezalako muntaia gure ideologia eta estetika agerpe dira nolabait”**

baita, hotsik hots, piano batek toki hartu ere bertan.

GAZTELUPEKO HOTSAK. Disko kontsumitzaile gisa gogoratzen dute beren burua: «Diskoak erosi, kontzertuetara

joan... eta gustuko taldeengana hurrera- tzeko modu hoberena haien kontzertuak gure herrian antzolatzen hastea zela era- baki genuen». Gazte haien artean, zenbai- tzuk beste jauzi bat ematera ausartu ziren eta musika ekoizpenaren ardura hartu ere: «Ekoiztu genuen lehen diskoa Ñaco Goñi- rena izan zen, blues armonikajolea bera.

Aspalditik ezagutzen genuen, gustuko genuen, eta zenbait emanaldi egin zuen Euskal He- rrian barrena. Zenbait lagunek gure poltsikoak astindu genituen eta asmoa gauzatu genuen».

Le- hen jauzia izan ohi da zailena; edo bigarre- na? Kontua da, gazte ausartok batekin na- hiz bestekin hitz egin, eta zigilu propioa sortzea erabaki zutela: «Izena zalantzaba- koa zen, *Gaztelupe*. Zerbait gehiago behar zuen ordea. Records? Ez. Iñigo Aranbarri

■ Soraluzeko Gaztelupe tabernan errezitaldi ugari izan ohi da.

eta Jose Luis Otamendi idazleek proposatu ziguten egokia: hotsak. *Gaztelupeko Hotsak*».

MORAU KANTARIA. 1996ko hastapenean hasi zen Gaztelupeko Hotsak zigiluaren estetika gauzatzeko. Josu Olabe eta Pablo Galarraga agertzen dira diseinuaren egile bezala: «*Modu anarkiko batean, artisten modura, marraztu, kartelak egin, logotipoa asmatu*». Lehen ekoizpenak izan ez zuen irudia bigarrenak izan zuen. Mamia behar zen bigarren grabazioa gauzatzeko, eta Morau—Andoni Tolosa—kantaria presto hartarako: «*Kantautore edo kantari sozial gisara asko gustatzen zaigu Morau. Berarekin kontaktuan jarri ginen, eta ideiak ekin genion. Txabi Labaien teknikariak hartu zuen zuzenean grabatutako bere lehen diskoaren soinuen ardura*». Durangoko Azokarako prestatu zuten, eta Morauren lehen disko luzea merkatu-ratu ere. 1997 urtean jada, estudio eta zuzeneko emanaldietan grabaturiko doinuek osatu zuten hurrengo diskoa: Malcolm Scarpa & Naco Goñiren «*Berriz Blues Sessions*» izenekoa. Joseba Tapia trikitijolearen laguntza paregabea azpimarratu digute, iragarpena egiteaz gain: «*Ekainaren 18an, Getxoko Blues Jaialdian, eta uztailaren 22an, Donostiako Jazzaldian, Tapia eta Leturiarekin joko dute disko hartan grabaturikoa*».

7 ESKALE, LORELEI... 1997a finkatze urtea izan zen Gaztelupeko Hotsak zigiluarentzat. 7 Eskale bizkaitar taldearen lehen disko arrakastatsuen oihartzunak ezaguturik, haien bigarrena ekoizteko pronto agertzen dira soraluzatarrok: «*Eskale-kideen bigarren diskoa ez zen oso komertziala, baina bai oso polita. Harremanetan jarri ginen beraiekin eta adiskidetasun paregabea izan dugu harrez gero. Josu Zabala, Unai Iturriaga eta Igor Elortza koadrilakoak egin baititugu*».

Hauen ondotik, Lorelei talde eibartarra osatzen duten «Norton» Gorosabel eta Asier Serranoren berri izan omen zuten: «*1997ko Durango Azokarako disko bat ateratzeko asmoa zutela, eta nola ez, gero-nerk hartu genuen beren disko 'pop' lit*

■ Gaztelupeko Hotsak zigiluko arduradunak, ekoiztitako azken nobedadeak erakusten.

horren ardura. Piztiak taldearen rock sendoa eta Arakajunen 'cajun' estilo ganberroa diskoratu genituen ondoren».

Urte berean, Rogelio Botanz—*Taller Canarioko* legazpiar-kanariarra— behin baino gehiagotan kantatzera azaltzen zen Gaztelupera, eta bere bost kantu maxi batean grabatzea eta argitaratzea erabaki zuten. Maxi honetan Hiru Trukukoek parte hartzen dute gainera.

Gipuzkoan izanagatik, Bizkaizko hitz

“Gaztelupeko Hotsak zigiluaren inguruan profesionalik ez dago, baina lan profesionala betetzen duen asko bai”

hotsak entzuten dira Soraluzen. 1998a, Joseba Sarrionandiaren «*Kiromantzia*» testuan oinarritako «*Dana lanbrotuta ikus-tot*» ikuskizunaren urtea izan zen Gaztelupeko gazte hauentzat: «*Koldo Izagirre, Jose Luis Otamendi eta Iñigo Aranbarri poetak, Imanol, Jon Ander eta Haritz (Deabruak Teilatuetan) musikariak, Aintzane Astigarraga aktorea, Mattin eta Xabi Ubida—marrazkilari eta argazkilari—,*

Amaia eta Txabi Labaien soinua eta argi teknikariak ikuskizun horretan biltzea itzela izan zen guretzat, itzela!». Ikuskizuna edo muntaiaaren ekoizpenaz Gaztelupeko Hotsak elkarte arduratu zen, eta hiru hilabetetan Euskal Herrian barrena ikusgarri arrakastatsua izan ere.

Harrez gero ekoizturiko lanak ez dira ere nolanahikoak izan: «*'Apoaren edertasuna'* Joseba Tapia eta Koldo Izagirreren lana maisu lana izan da. Gainera goi-mailako idazle eta musikari hauek elkartzea ohore handia izan da guretzat». Mikel Urdangarinen «*Badira hiru aste*» diskoan luxuzko kolaboratzaileak bildu dituzte: Jonathan Bews, Pello Ramirez, Luis Camino, Josu Zabala... Euskal kantu tradizionala eta aire zeltiarrak biltzen dituen folk diskoa da. «*Aurtengo Bilboko jaietan Pablo Milaneseekin kantatuko du Mikelek, ez ahanztz!*» dioskute.

Bestalde, Bide Ertzean taldearen «*Zure minari*» lanean, Jose Luis Otamendiren hitzak eta Ubeda anaien doinuak tartekatzen

dira, *pop akustiko-elektikoaren* agerpide. Su Ta Gar taldearen lan bat ontzen ari dira une honetan; argitaratu gabeko kantuak eta «*Jotake*» abestiaren bideoa egokitu dute CD-ROM euskarrian eta Madrilgo Tonky Blues Banden CDA ere kaleratu berri dute. Berako Petti kantari sendoaren lana berriz, kaleratu zorian dute, eta Lorelei taldearen bigarrena ere bidean omen dago.

PROFESIONALIK EZ ORDEA. Asmo eta zehaztasun gabeko proiektua izan zen hura bidez bide mamituz joan da. Proiektu honen inguruan ari den lagun taldea haundia da eta izen denak hemen aipatzeko lekurik ez: «*'Dana lanbrotuta ikustot'*

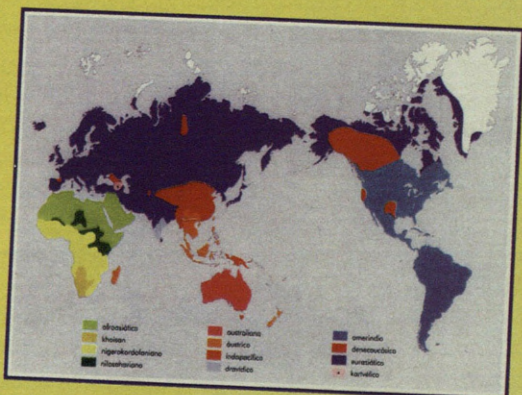
edo aipatu ez dugun 'Bakarrik bahago neguan...' eta horrelako muntaiek ideologiki nahiz estetikoki agertzen dutenarekin bat gatoz. Profesionalik ez dago gurean, baina profesional lana betetzen duten asko daude: Amaia eta Txabi Labaien, Pablo Galarraga, Pablo Arroyo eta Garbiñe Ubeda, besteak beste. Bizibidea beste lanetan duen jendea da» ●

◆ MIKEL ASURMENDI

— OINARRIZKO LIBURUTEGIA —

EUSKAL ZIBILIZAZIOA

(GURE HERRIAREN SUSTRAIEN BILA)

**Euskal proiektu
nazional baterako
ezinbesteko
material bihurtu den
liburua, berriro ere,
kalean.**

HIRUGARREN ARGITALPENA

GARA

"Alfontso Mtz. Lizardukoak idatzi duen Euskal Zibilizazioa liburuak jakin-min handia sortu du kultur giroan. Euskal Zibilizazioaren irakurketak, kitzikagarria izateaz gain, eztabaidarako aukera zabala eskaintzen du."

EGUNKARIA

"Badirudi poliki-poliki proiektu batek, Euskal Herriaren kontzeptu berri batek, burua altxatu nahi duela gure artean." (Joxe Azurmendi)

EL PAIS

"... fabulaciones de la ignorancia atrevida estimulada por el fanatismo". (Fernando Savater)

ARGIA

"Liburuak dioenez euskararen ahaideak hurbil bilatu behar dira: Akitaniar eta Iberiar Penintsulan kasu. Kaukasiar hizkuntzekin eta berberearekin ere baditu loturak euskarak, euskara baita gakoa."

DIARIO VASCO

"Gure herria planetako lehendabiziko herri humanizatua eta Europako azken herri indigena garela dio Alfontso Mtz. Lizardukoak, liburu deigarri eta polemikoan."

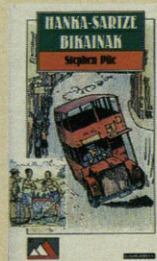
GAIK

ARGITALDARIA

*Jadanik salgai
zure liburudendan!!!*

Astia Hartuta

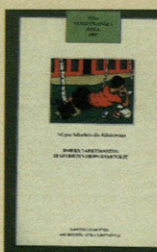
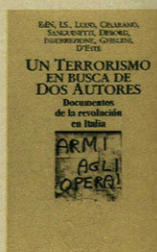
L I B U R U A K

**HANKA-SARTZE
BIKAINAK***Stephen Pile*Elkarlanean
60 orrialde
565 pta.**GUDAOSTE
AMETSAK***Fernando Morillo*Kutxa Fundazioa
20 orrialde
475 pta.

Elkarlanean argitaletxeak kaleratzen duen bilduma hau euskara ikasten ari diren gazte eta helduentzat egokituriko liburuz osaturik dago. Sintaxi egitura eta hiztegia oso kontuan izaten dute liburu hauetan, hala ere badira irakurleak ulertu ezin ditzakeen hitzak eta hauen azalpena oin-oharren bidez ematen da. «Hanka-sartze bikainak» liburua zehazki euskalduntze prozesuan 7. urratsean dauden ikasleentzat da. Mundua jeinu, heroe, pertsona arrakastatsuez beterik dagoela dirudien arren, liburu honetan bizitzan sarri izaten ditugun porrot, hutssegite eta halakoak aurkitu ditugu. Liburu honen itzultzailea Iñaki Mendiguren da, azala J.Felix Igartuak egin du eta liburuan zehar dauden marrazkiak J.M. Ortizek ●

Ipuin honek Donostia Hiria Literatur Sariko 1999. urteko ipuin-saria irabazi du. Epai-mahaia Gurutze Aldabaldetrek, Iñaki Aldekoa, Nerea Azurmendi, M^a. Jose Olaziregi eta Joxerra Garziak osatzen zutelarik. Sariketa edo lehiaketa hau urtero antolatzen du Donostiako Udalak Kutxaren babesarekin. Aipatu lehiaketak bi atal hartzen ditu kontuan, ipuina bata eta antzerkia bestea.

Fernando Morillo gazte azpeitiarrak idatziriko ipuin honetan eguneroko gudaostea da gaia, arrazoia, grina eta irrikaren arteko gatazka, askatasunaren kontraesan bortitzak, bizitza azken finean. Kontalariak oroimenetan murgildu eta haurtzaroko eta gaztetako pasarteak berpizten ditu ●

**SANTI ONAINDIA
BEKA***Aitzpea
Azkorbebeitia*Batzuren artean
145 orrialde**UN TERRORISMO
EN BUSCA DE
DOS AUTORES***Askoren artean*Muturreko b.
103 orrialde
850 pta.

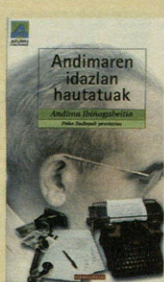
Amorebieta-Etxanoko Udalak eta La-bayru ikastegiak 1989an sortu zuten euskal literaturaren aztertzaileentzako ikerketa beka. Hemen dakarkizueguna 1997an beka lortu zuen ikerketa lana da. Aitzpea Azkorbebeitia durangarra da ikerlan honen egilea. Euskal Filologian lizentziatua da eta «Metafora literatur kritikarako lanabes gisa: Bernardo Atxaga eta Joseba Sarrionandia» du bere tesi gaia. Lan honetan Joseba Sarrionandiaren poetika du aztergai, haren poema eta narrazioetan sakonduz. Egileak ikerlanean Harreraren teoria jarraitzen du eta Sarrionandiaren literaturan zutabe eta euskarri diren ezaugarriak aztertzen ditu ●

Biolentzia militantearen azterketa bere osotasunean egin nahi izan da liburu honetan. Euskal arazoa, irlandar arazoa, palestinar arazoa... nahikoa ezagunak dira gure artean eta hemen Muturreko burutazioak argitaletxe berriak italiar arazoaren berri eman nahi izan du.

1978tik 1982ra arteko garaia aztertzen da liburuan, orduan kaleratu ez ziren zenbait agiri-berri eman. Kontzejista, libertario, situazionista eta askatzaile diren ikuspuntuak bildu eta borroka armatuaren inguruan sortzen diren arrazoiak desberdinak jorratuz. Agiri hauen xedea mito usteletatik ihes egin eta beste argitasun bat ematean datza ●

ANDIMAREN
IDAZLAN
HAUTATUAK

Pako Sudupe

Elkarlanean
322 orrialde
2.565 pta.

Pako Sudupe azkoitiarrak Andima Ibiñagabeitiaren idazlanak bildu eta argitaratu eman ditu Elkarlanean argitaletxearen eskutik. Andima Ibiñagabeitia Elantxoben jaio zen. Euskalzale sutsua izan zen. Makina bat lan egin zuen: garai hartako aldizkari euskaldun askotan idatzi zuen, Virgilio eta Ovidio bezalako klasikoen itzulpenak egin zituen eta euskal idazle handien bultza-

tzaile izan zen, Jon Mirande eta Txomin Peillen besteak beste.

Ibiñagabeitiak Josulagunetan ikasi zuen baina apaiztu baino lehen utzi zuen ordena. Gerra Zibilak Lisboan harrapatu zuen eta hau bukatu zenean erbestera joan behar izan zuen, eta erbestean zegoela hil zen Venezuelen. Gerra garaian euskal erresistentziarentzat espionaje lanak egin zituen Bilbon ●

■ Pako Sudupe

*Andimaren idazlan
hautatuak-en egilea*

«Orduko giroa nahiko gordin azaltzen du»

Andima Ibiñagabeitiaren idazlanak bildu dituzu liburu honetan. Nor zen gizon hau, nola definituko zenuke?

Esan daiteke kulturagile handi bat zela, kultura lantzeari garrantzi handia ematen zion, kultura egin nahi zuen eta kultura euskaraz egin nahi zuen. Bestetik eragile handia izan zen, Jon Mirande eta Txomin Peillen euskaraz idaztera bultzatu zituen, baina ez horiek bakarrik, beste jende asko ere bai. Labur-labur esateko kulturagile, eragile eta idazle txukuna, euskaraz oso ondo idazten zuena. Aipatu behar da baita ere abertzale porrokatua zela, euskaltzale porrokatua. Hau guztia Euskadi euskaldun askatu baten alde egin zuen. Gerra garaian Jose Antonio Agirrek berarekin kontaktatu eta espionaje lanetan ibili zen.

■ **Liburuan bilduriko artikuluko guztiak lehenago argitaraturikoak dira edo bada argitaratu gabekorik?**

Bat edo beste argitaratu gabe zegoela uste dut baina argitaratutakoak direla esan dai-

teke, gainera artikuluko bakoitzaren hasieran erreferentzia jarri dut, gertatzen dena da garai hartako aldizkariak, «Gernika», «Alderdi» «Eusko deia», «Irrintzi»... orain ez direla oso ezagunak eta eskuratzeko zailak direla.

■ **Zeri buruz idatzi zuen gehienbat Andimam?**

Liburuan hiru sailetan banatu ditut bere artikulukoak: Euskara eta kultura, literatura eta politika. Garbi dago politikaz baino askoz gehiago idatzi zuela kultura eta literaturaz. Euskal literaturaren historia bat egiten saiatu zen baina ez zuen burutu. Bestetik euskaraz ateratzen zen guztiaren erreseina bat egiten zuen, liburutik apenas izaten zen eta batez ere aldizkariaren komentarioak biltzen zituen; (nik luzeenak bildu ditut).

■ **Zein izan da zure helburua liburu hau argitaratuz?**

Batetik, idazle hau berreskuratzea, nik uste dut interesgarria dela bai idazle moduan, ondo idazten zuelako, eta baita bere lekukotasunagatik, orduko giroa nahiko gordin azaltzen baitigut ●

LENTE PROGRESIBOAK
3 punturen arteko distantziarik erosoena

urruti

tarteko distantzia

hurbil

Edozein distantziatar ongi ikus dezazun, MULTIOPTICASen irtenbiderik onena dugu. INDO betaurreko progresiboak. Erosoak eta eraginkorrak. Ikusmen nekatua ahantz dezazun. Gainera, gure MULTIOPTICAS txartelarekin ordainketa hiru hilabete erosotan egin ahal izango duzu inolako gainkargurik gabe. Eta Travel Club puntuko lortu ahal izango dituzu. Deizazu 900 34 35 36 telefonora eta informazio gehiago emango dizugu.

INDO

DISTANTZIA GUZTIAK BETAURREKO BAKARREAN

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOE TAN 1a

Hernani, 4 - DONOSTIA

KATTALINEN GOGOETAK

Pierre Arradoy

Elkarlanean

119 orrialde

1.520 pta.

BRIGADISTAK SOUND SYSTEM

Fermin Muguruza

Esan Ozenki

2.150 pta.

DISKOAK

dub internacional, Manu Chao, Todos tus muertos, Aztlan underground, Iñigo Muguruza, Kaki Arkarazo... dira lan honetan parte hartu dutenak. Batetik bestera ibili da Fermin Muguruza grabaketa lanetan, Roma, Caracas, Los Angeles, Paris, Barcelona, La Habana, Buenos Aires eta Londresen.

Disko berri honen aurkezpen kontzertua maiatzaren 27an egin zuten Bilboko Kafe Antzokian, baina ez dira hemen bukatzen disko berri honen kontzertuak, izan ere Fermin Muguruzak hain gogoko dituen bira horietako bat egitekotan dira, Fermin Muguruza Dub manifest bira. Bira hone-tarako taldea osatu du eta bidaia lagun izango dituenak Kashbadeko Sorkun bigarren ahotsean, Benba blanch taldeko Benas gitaran, Mikel Abrego baterian, Romako Radici nel cemento taldeko Estefano eta Sandokan Tronpeta eta tronboian, baxuan Brici eta teklatuan Spartak Dub Internationaleko Hugo ●

Pierre Narbaiz da idazlearen benetako izena. Nafarroa Beherean jaiotako apaiz honek euskara eta Euskal Herriarekiko lotura handia zuen, utzi dizkigun idazlan eta artikulua dira horren lekuko. Kantu bildumak eta euskaldunei buruz eta Nafarroako historiari buruz idatzi zituen.

«Kattalinen gogoetak» liburu honetan euskal baserri munduari mezu bat helarazi nahi dio, ez ditzala antzinakoengandik eskuratu dituen ondasunak gal, hala nola, fedea eta euskara. Honi guztiari buruzko Kattalinen gogoetak biltzen ditu. Behenafarrera arin eta irakurterraz batean idatzitako liburu hau ●

Kortatu izan zen lehenengo, Negu Gorriak gero, Fermin Muguruza eta Dut hurrena eta orain «Brigadistak sound system», honela du izena Fermin Muguruzaren azken lanak.

Lan honetan urte hauetan guztietan era batera edo bestera bere inguruan ibili diren musikari eta lagunak bildu nahi izan ditu. Era honetan erritmo ezberdinak bildu eta lanari kolore berezi bat ematea lortuz. Radici nel cemento, Desorden publico, Tijuana no, Hechos contra el decoro, Spartak

Herri Irratia
RADIO POPULAR
www.herri-irratia.com

URTEETAN EUSKAL HERRIA GURE UHINETAN

BILBO ekainak 18
Hermana Mary
 "Incertidumbre"
 bigarren diskoa
 aurkeztuko du
 Hermana Mary
 taldeak. Sarrera: 700
 pezeta.
 Kafe Antzokia
 22:00

GERNIKA ekainak 20
Benito Lertxundi
 Abeslari ezagunaren
 kantaldiaz gozatu
 ahal izango da
 igandean.
Santanape
pilotalekua

ZARAUZ ekainak 17
"Apoaren edertasuna"
 Koldo Izagirre eta
 Joseba Tapiaren
 ikuskari berezia
 gozagai.
Arrano Elkarte
 20:00

DONOSTIA ekainaren 26a arte
Erakusketa
 "Donostiako
 itsasertzeko arrainak
 eta euskal
 kostaldeko
 marrazoak" izeneko
 erakusketa dago
 ikusgai.
Lugaritz Kultur Etxea

SUNBILLA ekainak 20
Bertso saioa
 Lizaso-Egaña-
 Peñagarikano
 hirukoteak hiru nafar
 izango ditu alboan:
 Bittor Elizagoien,
 Xabier Silveira eta
 Estiux Arozena.
Frontoia
 18:00

BASAURI ekainak 19
Zine Gay Maratoia
 Gay eta lesbien nazioarteko eguna ekainaren
 28an ospatuko dela aitzakia hartuta, "El trio",
 "High Art" eta "A veces es difícil ser un hombre"
 filmak eskainiko dira. Sarrera: 700 pezeta.
Social Antzokia
 23:30

AUDIO ekainak 23
Gozategi
 Oriotarren triki-popa
 entzuteko aukera,
 datorren
 asteazkenean.
Plaza
 22:30

DONIBANE-GARAZI ekainak 18
"Bertsulari Tipi"
 Amets Arzallus,
 Eneritz Zabaleta,
 Miren Artetxe,
 Xumai Murua eta
 Sustrai Kolina
 bertsolariak Karlos
 Aizpuruaren
 esanetara egongo
 dira, Bertsularien
 Lagunak elkarteak
 antolatutako bertso
 saioan.
Vauban aretoa
 10:30

IRUÑEA ekainak 18
Bertso afaria
 Auzoko festetan,
 Jesus Mari Irazu eta
 Igor Elortza izango
 dira.
Errotxapea

LAPUEBLA DE LABARKA ekainak 20
"Araba euskaraz 99"
 Assa Ikastolaren alde jende andana
 hurbiltzea espero dute antolatzaileek.
 Ibilaldian zehar, beti bezala, makina bat
 ekitaldi izango da.

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioak laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

MAITE DITUT GAILURRAK

Inoiz ikusi ez diren aireko irudiekin gozatuko dugu dokumental-sorta honekin. Euskal Herri osoa goitik behera. Lehen atala uztailearen 3an izango dugu ikusgai ETB 1-ean gaueko 10etan eta 4an ETB 2an. Hasteko, 9 atal emango dira, hiriburu eta kostalde arranditsuari eskainitakoak.

ARRANOEN BALKOITIK BEGIRA

■ Lehen atalean, Villano eta Matxitxako lurmuturren artean dagoen Gaztelugatxe mirestu ahal izango da.

Zuk sekula zapalduko ez dituzun tokiak ikusten ahalko dira. Mendiz nahiz itsasoz helezinak diren zoko ezkutuak; denak airez bistaraziko zaizkigu, haizeak bultzatua planeatzen doan arranoa bagina bezala. Hori da «Maite ditut gailurrak» dokumentalek («Entre el Cielo y la Tierra» gazteleraz) eskainiko digutena.

Duela lau urte «En el Cruce» izeneko dokumental sorta egin zuen Iñaki Panguak, Euskal Herriko hiriburuak xeheki irudika-

tzen zituena. «Horren jarraipen gisa, Euskal Herri osoa airetik eta mugimenduan erakustea proposatu nuen, historia eta gaur egungo bizimodua ere jasoko zituena.

■ **Mendiz nahiz itsasoz helezinak diren tokiak ikusi ahal izango ditugu, arranoak bagina bezala**

Proiektua aurkeztu eta onartu egin zidaten» azaltzen digu Panguak («La noche de» saioko errealizadorea ere bada). «Halaxe,

lanari ekin genion, irudien osagarri gisa zerbait berezia aurkitu behar genuen, ez zedila betiko testu betegarria izan. Ikuspegi epikoa erabiliz, antzina eta gaur egungo istorioak kontatu. Geografia, historia eta eguneroko bizimodua era dibertigarri batean uztartu behar ziren». Horretarako pertsona egokia antzeman behar zuten. Izan ere, nahiz eta norbaitek

historiaz asko jakin, ez da batere samurra jakituria hori telebistaren hizkuntzara eramatea, gaiak irudiekin batera mamitzea.

alegia. «Nor hobe horretarako Alberto Santana historialaria baino; Euskal Herriko paisaia eta historian izugarri jantzia dagoen gizona baita, baserrietan aditua. Beraz, Albertok egitura eta atal bakoitzaren haria taxutu du. Pedro Ugarte eta Iñaki Esteban gidoilariak berri, idatzi dituzte testuak».

Euskal Herria bazterrik bazter orraztu ondoren, ordu erdiko 26 atal egingo dira nahiz eta oraingoz 9 atal baino ez diren ikusiko, kostaldea eta hiriburuei eskainitakoak. Hain zuzen, uda bilakatzen denez hiritar guztien aro jostagarria, «Pello Sarasola ETBko programazio buruak pentsatu zuen aproposa litzatekeela hondartzak eta hirietako jaiak airetik ikustea» diosku Panguak. Barnealdeko haran eta ordekek aldiz, udazken aldera grabatuko dira, zuhaitzen hostoak gorritz eta horiz janzen direnean. «Garai horretan askoz politalgoa egoten da barnealdea, baita neguan ere, mendiak elurtuak daudenean».

PLANO FINKORIK EZ. Errea-

lizazioari begira, estiloa biziki zaindu da, muntaia eta musikak bat egin dezaten. Horren haritik, harridura sortuko duten planoak landu dira, ikuslea une oro hegan eramanda, helikopteroa ez baita inoiz ikusten. Konparazioa egin: 30 segunduko harraldiak, kamera geldoan eta bi plano mota abiadura handian tartekatuz: aire zein lurretik. Mitxel Casado eta Iñaki bera dira errerealizazioaz arduratu direnak.

Musikari gagozkiola, klasikoa hautatu dute, Debussy, Rachmaninov, Mahler, Wagner, eta abar. «Kontraste polita izango da musika eta irudi labankorren arteko joku hori».

Arestian aipatu bezala, irudiez landa,

giza alderdia ere bete betean ukituko da, hala nola: tokian tokiko pasadizo ezezagunak, arrantzaleak, algak jasotzen, petroleuntzi batean. Uda aldean, Iruñea, Baiona, Donostia, Gasteiz eta Bilbo nolakoak diren erakutsiko zaigu. Hori gehi beste lau saio, Bizkaia, Gipuzkoa eta Lapurdiko kostaldeetara hurbilduko gaituztenak, itsasbazter eta hondartzen edertasuna bistaraziz. Esate batera, «Burdina eta itsasoa» izeneko lehen atalean Bizkaiko itsasertza agertuko zaigu. Muskizeko itsaslabarrak, MacLennan meatzea, Muñatones gaztelua, Zierbenako kaia, Serantes mendia, Santurtzi, Abra ibaia, Ereagako hondartza, Algortako portu zaharra edota Galeako itsasargia.

ARRISKU BIZIAN. Irudiak helikoptero batetik hartzen dira, «Wescam» sistemaz

Irudiak grabatzerakoan arriskua ez da falta izan, itsaslabar artetik eta itsasotik metro t' erdira hegaldatzuz

hornitua dagoen kamera bat erabiliz. Kanadako armadak asmatu aparagailu honek irudia orekatu eta dardara guztiak saihesten ditu. «Steady-cam» delakoa baino hobea da; 200 kilometro orduko abailan ere, geldirik egonda bezainbateko zehaztasuna duena. «Joystick» batez erabiltzen da, zooma, argiztapena eta, kontrolatzeaz batera, aldi berean pilotuari aginduak ematen joaten zaio errerealizadorea: jaitsi gehiago, abiadura gutxitu, 0 posizioa joan, eta abar. Muturrean joan daitekeen arren, helikopteroaren hegal batetik hartzen ditu irudiak. Batez beste bizpahiru plano egin behar izan dira ontzat eman diren planoak lortzeko.

Lehenbiziko 9 atalak burutzeko, 90 he-

likoptero irteera egin dira, 300 ordu hegan, alegia. Arriskua noski, lepotik zintzilik ukan dute. «Itsasotik metro t' erdira 90 korapiloko abiaduran (160 kilometro orduko) hegan goazela, edozein ezusteko gertatu, eta gureak egin du. Esaterako, Muskizeko Cobaron haitzartetik gindoa-zela, helikopteroen isatsak arroka bat igurtzi izan balu, akabo fandango! Beroan zaudela plano batekin tematua, ez zara benetako arriskuaz ohartzen eta gidaria, azken hitza badu ere, kutsatu eta ausartu egiten da. Alde horretatik, orain hotzean konturatzen zara larregi arriskatu duzula. Baina emaitza ikusita, berriro egingo genuke, zalantzarik ez eduki».

EGURALDI GIZONEK KALE. Eguraldia lagun badute, bost atal bukatu behar dituzte oraindik lehenengo bederatzia osatu arte. Hain zuzen, Euskal Herriko eguraldi malapartatua izan da lantaldearen arerio nagusia. «Zailtasun handiena eguraldia izan da, zoratu egin gaitu. Barnealdeko eguraldia iragarrazagoa den

bitartean, kostaldekoa zeharo aldakorra da. Sei orduko iragarpena egin digute goizparte eta arratsetan grabatzera atera izan garenerako. Baina, alferrik izan da, ezustean mendebala, hegohaizea, lanbroa, enbata... sartzen delako. Eguneko produkzio-plana beti kolokan egon da. Ondorioz, ikasi dugu meteorologiaren zientzia ez dela batere fidagarria. Lehen gutxi fidatzen baintzen, orain gutxiago. Jendeak esaten digu Euskal Herria euritsua izanda, hala erakutsi behar dela. Baina eguraldi txarrarekin, nahiz helikopteroak arazorik gabe hegaldatu, kamararekin ezin da deus grabatu, ezta xirimiri dagoenean ere» ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ URRUSOLOREN PROIEKTU BERRIA

Magazine eta «Rifi Rafe» oilategiaren nahasketa moduko egitasmoa aurkeztu du Antxon Urrusolok ETBn. Azkenaldian, isil samar dabilkigu, TVEn kale egin eta «El tiempo lo dira» saioarekin oharkabea pasa ondoren. Nahiz eta protagonismo gehiegi hartu nahi izaten duen, ezin uka komunikatzaile ona dela. Litekeena da udazkenean hastea ●

■ «FIESTAS Y FAMOSOS» UDAKO JAIEN INGURUAN

«Lo que Faltaba» ren ordez zuzeneko saio berezia abiaraziko dute uda aldean, San Ferminetan hasita Gasteiz, Donostia eta Biboko jaiekin segitzeko. Gotzon Bastidak zuzenduta, Yolanda Alzola, Txetxu Ugalde eta Txumari Alfarok jardungo dute aurkezle lanetan. Izenburuak adierazi bezala, glamourra eta festak tartekatuko dira ●

■ EITB-RI URTERO ORDINTZEN DIOGUNA

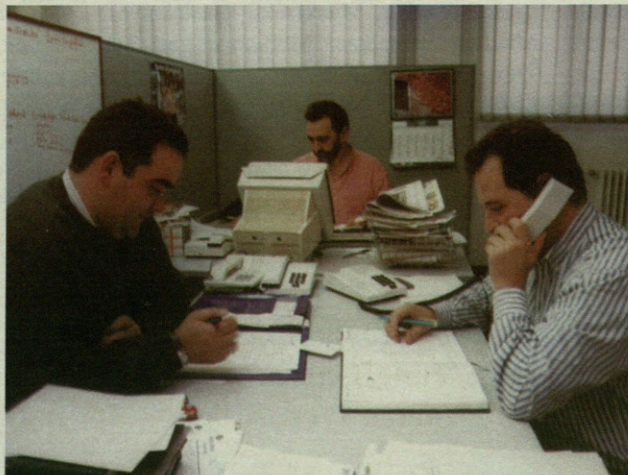
Enpresari bazkondeak egindako kalkulu enarbera, EAE-ko biztanle bakoitzak 6.860 pezeta ordaintzen du EITB-gatik. Katalunian 5.400 pezeta TV3-ri. Madrilan 3.430, Valentzian 3.790, Galizian 4.680 eta Canal Sur-en 2.760. Defizitari dagokionez, TV3 eta Canal 9-k 4.400 eta 3.900 milioiko galera dute. ETBk aldiz, 706 milioiko defizita ●

B I Z K A I A I R R A T I A

Bizkaia guztirako euskaraz emititzen duen irrati bakarra izanik, nekeza zirudiena lortu dute: entzuleek lotsa galtzea irratian bizkaieraz berba egiteko. Orain berriz, ez dira isiltzen.

LOTSA BERBETAN GALTZEN

Berez duela bederatzi urte abiarazi zuten arren, 26 urte daramate euskal programazioa egiten; lehen Radio Popular-Coperen barruan baitzeuden. «Beste egoitza batean gaude, lekuz eta lanez ezberdinak. Dena euskara hutsean egiten dugu, goizeko 7etatik gaueko 11ak arte» diosku Juan Mari Iraolagoitia zuzendariak. «Baina gure ekarpenik handiena jendearengan ohitura bat sortzea izan da irratian bizkaieraz berba egin dezan. Iaz, gure 25. urteurrenean mahainguru batzuk egin genituen, kanpoko jendeak esan zizgun, zelan lotsa hori apurtu egin den. Etxekotzat gaituzte entzuleek».

ALBERTO ELOSEGI

■ Radio Popular-Copen hasi zuten euskarazko programazio mugatua egun osoko jarduna bilakatu da.

keta edo gazteen txokoa dela. Berba egiteko gurekin bat egitean, nahiz eta batuan egiteko joera izan, herriko euskara darabilgu jendeagaz, tokian tokikoa» argitzen digu Mikel Astelarra esatariak. «Batua egin zenean mendebaldeko euskara kanpo

geratu zenez, jendeak lotsa handia zeukan bere euskalkian berba egiteko, konplexu apur bat badu oraindik. Hasieran, jendeak ez zuen zuzenean sartu nahi, ezta labana paparrean jarrita ere. Euskaldunzaharrak ez ziren ausartzen. Gaur egun 90 bat lagun ordu t'erdian. Kostalde zein barrualdekoa, Dima, Gernika, Muxika, Lekeitio, Bermeo, hori duela 10 urte pentsaezina zen. Ordainetan, jakina askotan erdarakadak sartu behar dira, baina tira».

Geroari begira, irratia bizi-rik eta indartsu irautea espero dute. «Udan programazioa arinduko badugu ere, udazkenean berrikuntzak izango dira. Atzean ez geratzea. Irrati pribatua beste erronka bat da, bizi garen garaiaren tamaina hartzea, informazio munda inoiz baino azkarrago doa-eta» ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

A u r p e g i a

■ Mari Karmen Elorza

«Entzuleekin familia bat osatu dugu»

Goizero «Kalejira» animotsua egiten du Segura Irratian.

Formula ximplea da: zorion agurrak musikaz tartekatu. Horrek gehi bere xarmak emankizun hau dozena bat urtez iraunarazi dute. Eta kentzeko asmorik ez entzuleek gero eta gehiago deitzen dute-eta. Irratia 1977an sortu zenetik dago bertan 40 urteko segurarra. Idazkari lanetan ere aritzen da. «Politena jendearekin garatzen duzun harremana da, familia bat bagina bezala. Hain zuzen, urtean behin parte

hartzaileak afari baterako elkartzen gara, ehun lagunetik gora». Gehienbat Goierritik hots egiten du jendeak. Zumarraga eta Alegitik ere asko. Baita kostaldetik ere, Zumaia, Zarautzetik. «Entzuleengana iristeko ahalegin horretan, nahiz zuri irudituko ondo ari zarela, ez da horrela. Gauza ximple bat eginez jendea gehiago erakartzen duzu, izugarri prestatuta baino» ●

B a g a k

■ EUSKADI IRRATIA ARABA EUSKARAZ-EN

Lagunak izango dira Euskadi Irratia eta Euskadi Gaztea igandean, hilak 20, La Puebla de Labarkara autoz hurbilduko direnentzat. Goizeko 9etan hasita, orduoro zuzeneko konexioak hasiko dira egiten bertan jarriko den unitate mugikorrari esker. Lehenik, bidean dagoen jendeari argibide xeheak emango zaizkio ilara kilometrikoak saihestu eta trafikogutxien dagoen bidetik etor dadin. Ondoren eta goiz osoan ibilbidearen nondik-norakoak, giroa, musika, jendearen iritzia eta azken orduko aldaketak jakinaraziko dira. Amaitzeko, egunaren balantzea egingo da antolatzaileekin ●

L A N D A R E A K

Ametza zuhaitz ahaztua omen, toki askotan bederen. Lur zakarretan eta sakabanatuta bizi dira asko. Ametzen ametsa ordea, Araban gauzatzen da, Izkizen.

AMETZAREN AMETSA

O *uercus* edo haritzen sendian ahaztu samarra bizi da ametza (*Quercus pyrenaica*). Zur ona ematen duten beste zuhaitzak pital antzera hazten diren lur zakarretako leku bakanetan sakabanatuta bizi dira Euskal Herriko ametz gehienak. Zuhaitz guzientzako altzo goxo den Nafarroaz gain bada, ordea, ametzen ametsa gauzatzen den paradisua, Arabako Izkizko ameztiak.

Ura lurrazaletik urrun dagoen tokiak dira ametzak maite dituenak, beraz buztin-lur edo tupakietan ez hasi ametz bila. Lur hondartsuak eta drenaje onekoetan bizitzen da bapo. Karaitza oinarri duten harri ugari dun lurak busti ordurako lehortzen dira, urak etorri ahala alde egiten baitu, hor-hor,

hor bilatu... Sustrai luze-luzeak garatzen ditu eta hauen bidez bizitzea posible dela sinistea gezurra dirudien lekuetara hurbil-

tzen du ur preziatua. Uda parteko berotualdia eta idortea latzak badira, ametza aurkitzea lan zaila da. Lurralde beroetan erreka-zulo hezeetan edo mendietan gora igoa izango da, gu iristerako. Udaberritik udara eta udazkenerako pasadizoa tenperaturak, hasieran gora eta gero behera, pixkanaka-pixkanaka joaz egitea du gustuko. Presarik gabe, patxadan, gozatuz bizitzearen aldeko sektakoa baita...

Negu partean ametza aurkitu nahi baduzu hostoak soinean, zimelkor, beroki eta dotoreki mantentzen dituela gogoratu. Batzuen ameskaiztoa bihurtzen ari den Araba, ametzen ametsetako paradisua ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandi@redestb.es

O S A S U N A

Hazkunde-hormonekin tratatutako haragia janda, besteak beste, minbizia eragin daitekeela baieztatu da. Hormona kopurua zein mailatetik gora den arriskutsua ordea, ez dute garbi.

HARAGIA ETA MINBIZIA

G iza osasuna afektatzen duten albaitaritzako gaiak aztertze berariak antolatua dagoen batzorde zientifikoak baieztatu du hazkunde-hormonekin tratatutako haragia kontsumitzeak minbizia eragin dezakeela, baina substantzia horiek zein mailatik aurrera diren arriskutsuak gizakientzat definitzeko orduan, zientzialariak ez ziren bat etorri.

Batzordeak Ameriketako Estatu Batuetan gehien erabiltzen diren hazkunde-hormonak aztertu zituen eta batzordekideen hitzetan pertsonen osasunarentzat arrisku inherenteak dauzkate, eragin latzak edukiz garapen mentalean, neurobiologi-

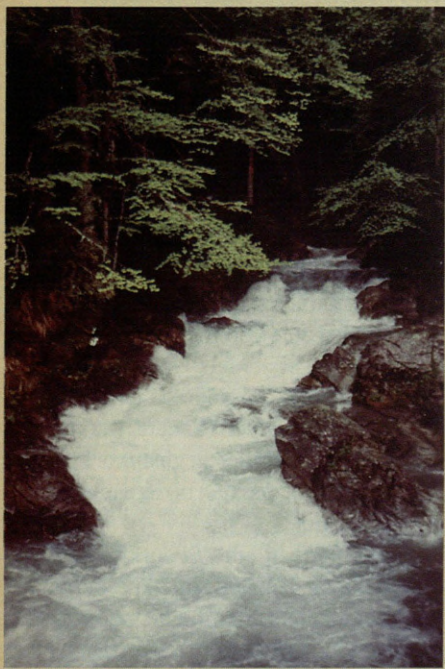

koan, genotoxikoan eta kantzerigenoan (alegia minbiziaren sorreran). Batzordeko kide den Johana Gremmels zientzialaria-

ren esanetan hainbat ikerketak ondotxo frogatu omen du biztanle estatubatuarrek Europakoek baino prostatako eta bularreko minbizi gehiago edukitzen dituztela elikaduraren ondorioz, eta herrialde horretara joandako emigrante europar batek arrisku beretsua duela. Batzorde zientifikoak EEBBetan gehien erabilitako sei hormonak aztertu zituen, hiru naturalak (progesterona, testosterona eta estradiola) eta sintetikoak beste hirurak (trenbolone, melen-gestrol eta zeranol izenekoak).

Ea Europako agintariek neurriak hartzen dituzten, gu guztien eta gure ondorengo osasuna jokoan dago-eta ●

◆ JABIER AGIRRE

INIGO TINTXURRETA

■ Biteteko ura emaritsu dator urtzaroan.

Ossau, hartzaren bailara, basatia eta bortitza irekiko zaigu Arudy iragan ondoren. Errepidetik Bilhères herriska mazelan eskegita, maldari itsatsirik begizatuko dugu, Larunsera iritsi baino lehen. Kantonamendu-buru honetatik

INIGO TINTXURRETA

■ Characouko trikuharriaren 6 metrotako arlauza. Gibelean, Permayouko pareta.

Biteteko goi arana: bazter ezkututuak Ossauko bailaran

Maiatzean Aspe bailara ezagutzera gonbitea egin ondoren, aste honetan eta jauzi bat eginez ekialderako bailarara, Ossau gordeko txoko maitagarria bisitatzea proposatzen dizuegu. Gainera, oraingoan hiru aukera aurkituko dituzue, zein baino zein erakargarriagoa eta gogo ororentzako: Biteteko mendizintzur zorabiagarrietatik Isabeko lakuraino ala Characoura, arbasoen ordoki xarmagarria. Trebatuenek Isabe eta Permayouko itzuli haundia aukera dezakete 8zuek hautatu, baina gogoratu hartzaren eremuan sartzen ari garela.

INIGO TINTXURRETA

■ La marere altzatzen da tronua bat bezala Characouko ordokia menperatuz.

Gourette eta Aubisque alderako bidea baztertuko dugu eta Hourateko mendizintzur meharretan barna «Ur Beroetara» iritsiko gara; Les Eaux-Chaudes herriak, erreuma eta beste gaitzak sendatzeko leku aproposa izateaz gain, bertako ogi goxoa dastatzeko beta eskaintzen dizue.

Errepidetik amini bat aurrerago jarraituz eta Miegebateko elektra-zentrala iragan ondoren, Gorges du Bitet dioen panoa topatuko dugu. Pista hartuta, Biteteko mendizintzurren albotik, 16 Km egin ditzakegu kotxez, zubi bateraino iritsi arte. Hemen, aurrera jarraitzea debekatzen duten seinaleei kasu eginez, autoa utziko dugu. Aurrerago joaten ausartuko direnei

900 liberako isunarekin itzul daitezke jakinarazten diegu. Beraz, denok naturarekin bat eginez, zubitik ekingo diogu martxari.

Ezkerreko pistatik, erreka emaritsua-ren paretik eta 15 Km ibili ondoren, bukaerako parkinera iritsiko gara, artzaintzat prestatuta dagoena. Hemendik, proposatzen dizkizuegun hiru ibilbidetatik gustukoena hauta dezakezue. Errazenetik hasiko gara:

A. Characouko ordokia (Characou JE 8Km / 4 ordu, Iseyeko Lepoa JE 11Km / 6 ordu):

Bukaerako parkinetik, Bitet erreka ze-

INIGO TXINTXURRETA

■ Laiterineko borda eta urrunean, Iseyeko lepoa.

harkatu gabe, eskuineko bidea hartuko dugu, Biteteko urtegi txikia saihesten duena. Leunki igoko gara bidezidorretik, Gujalateko bordaraino. Urrunean Isabeko ur-jauzi luzea begiztatuko dugu.

Gujalateko larreak igaro eta Mètourako basoan sartuko gara, hartza babesten duen basoa izanik, hesian loturiko koloretako plastikoez adierazten diguten bezala, hartza uxatzeko paratuak nonbait. Ezaguna da Pyren izeneko hartzak bazter lasai eta ezkutu hau aukeratu duela bere kumearekin bizitzeko.

Cotcharasko erreka gurutzatu eta gero, Characouko ordoki liluragarriei eginen dugu topo. Behialako leku sakratua, Characouko ordokiak gutxienez historiaurreko 6 hilobi gordetzen ditu, tumuluak eta trikuharriak izanik, Piriniotako kultur neolitikoak bere adibide ederrenetarikoa eskaintzen zituen garai hartakoak. Sorpresa atsegina da oroigarri hauek altuera handiko leku zoragarri honetan aurkitzea eta bide batez frogatzen digu bailaratxo biziki garrantzitsua zela orain dela 3.000 edo 4.000 urte hemen bizi zirenentzako. Characouko trikuharri baten gaineko harlauzak 6 metro neurtzen du. Leku hau, beraz, sakratua eta behialakoentzat zinez majikotzat har daiteke.

Characoutik, Laiterineko bordatik pasatuz, Iseyeko leporaino igo gaitezke, bestaldean Aspe bailara deskubritzeko. Laiterineko bordak ur freskoko iturria eta aterpea eskaintzen digu, zati bat irekia baitu. Itzuleran, erreka eskuinaldetik jaitsi gaitezke, Isabeko lakurako bidearekin lotzeko.

INIGO TXINTXURRETA

■ Biteteko arantto zoragarria. Bertan, hartzak babeslekua aurkitzen du.

INIGO TXINTXURRETA

■ Iseye aldeko harri bortitzak, Characoutik.

B. Isabeko Lakua (8 Km/ 4 ordu):

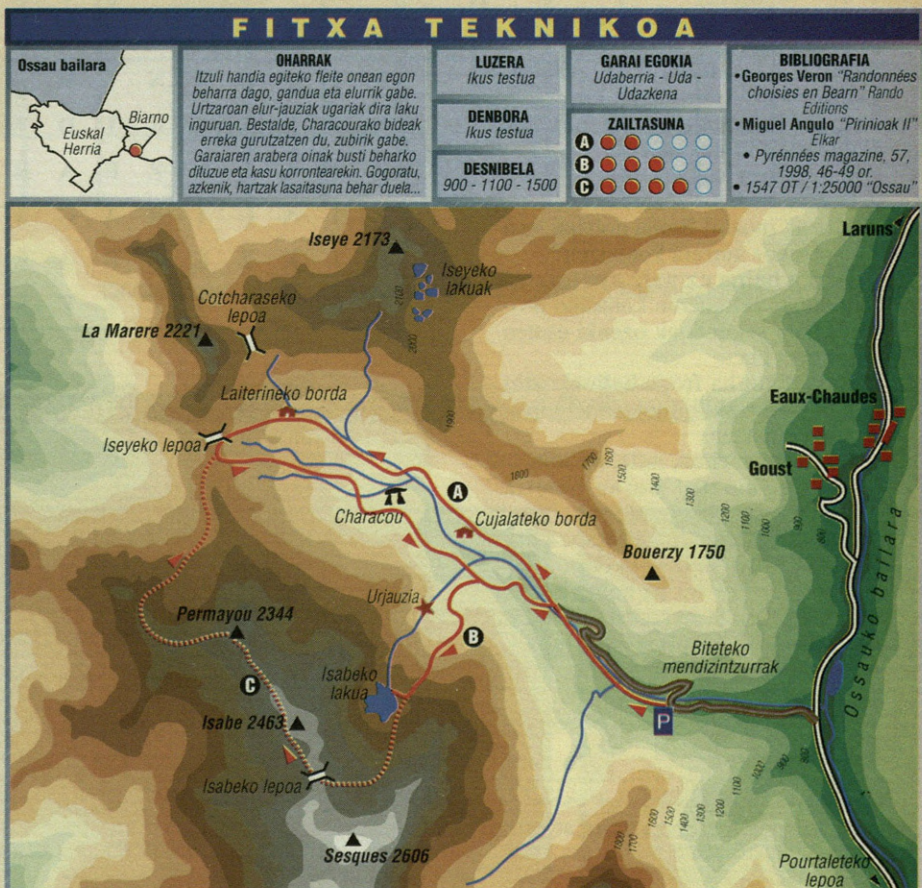
Bukaerako parkinetik erreka iragan eta bidezidor garbia jarraituko dugu. Berehala hasiko gara brauki altuera irabazten, sigisaga, basoan barna. Oihanetik ilkitzean ur-jauziaren burrunba entzungo dugu eta jarraian ur eroriaren apar zuriak marrazturiko isatsa begiztatuko dugu.

Patarra bortitza da benetan, baina Isabeko lakuak zinez merezi du esfortzua. Tenebre, Isabe eta Sesques gailurrek herisiriko anfiteatroaren erdian kokatua, paregabeko ikusmira eskaintzen digu IE aldera.

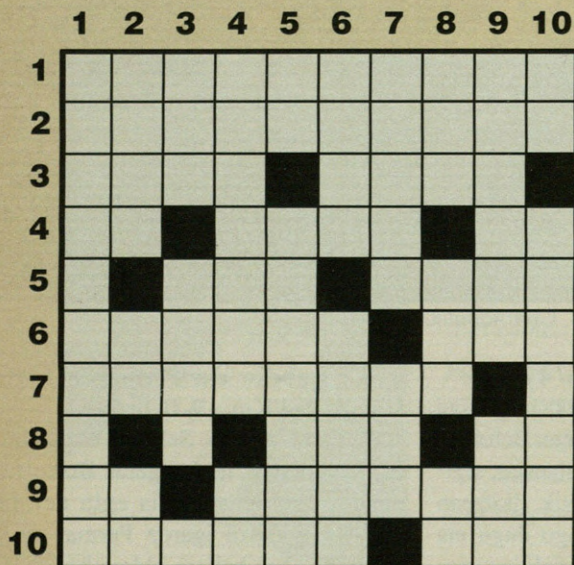
C. Isabeko eta Permayouko Itzuli Handia (14 Km. / 9-10 ordu):

Isabeko lakutik Sesques eta Isabe arteko leporaino igoko gara. Bizkorrenegandorreko zeharkaldia egin dezakete, Isabeko gailurra igaroz Permayouraino. Bestela, Aspe bailara aldera begira duen isurialdeko mazeletik gailur bortitz hauek zeharkatuko ditugu, Permayou eta Ourtasse arteko gandorra irabaziz. Hemendik, Liardeko bailaratxora jaitsiz, Iseye leporako bidea hartuko dugu. Itzuli handi hau osatuko dugu Characoutik iraganez ●

◆ IÑIGO TXINTXURRETA

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Erdipurdiko. 2.- Apala. 3.- Ezten. Guztiek, denek.
4.- Errepikatuz, fruitu tropikala. Ez geza. Lehenengoa eta azkenekoa. 5.- Bokala. Bibliako pertsonaia. Hosto. 6.- Handia. 1998an. 7.- Uretako bizidunak. Bokala. 8.- Röntgen. Bokala. Gipuzkoan, zain. Iridioa. 9.- Jainko egiptoarra. Sortalde. 10.- Aditua. Hortz-lepoetako ehuna.

GOITIK BEHERA

- 1.- Higuigarri. 2.- Droga-mota. Ez eme. Nor, pluralean. 3.- Gehiegi. Italiako dirua. Bokala. 4.- Arrain-mota. Einstenioa. 5.- Sodioa. Hitz baten amaieran paratzen diren hizkien multzo. 6.- Gipuzkoan, zatoz. Neba. 7.- Heriotza. Herri giputza. 8.- Gora egin. Partitiboaren ezaugarria. Gauero egiten dugu. 9.- Katilua. Zezen zikiratu. 10.- 4. eta 1. bokalak. Animalia ornogabea.

Kikeren Umorea

BATETIK HAMARRERA EZIN KONTATU

Telebistako lehiaketa batean gertatu omen zen. Zer froga jarriko eta batetik hamarrera kontatzeko. Lehiakideak Atarrabiako kiroltzale bat, Bilboko enpresari bat eta Donostiako funtzionario bat.

Atarrabiarra hasi da:

-Hamar, bederatzi, zortzi...

-Moztu, moztu! Baina nolatan hasi zara atzekoz aurrera kontatzen?

-Barka baina ez naiz konturatu! Indurainen erlojuaren kontrako proben azken segunduak ozenki esaten ohitu gara eta...

-Ezin dizut ba froga baliozkotzat eman. Datorrela bilbotarra eta hasi dadila kontatzen.

-Bat, hamar, ehun, mila, milioia...

-Moztu, moztu! Baina batetik hamarrera esan dugu eta!

-Barka baina nire negozioek era horretan egiten dute gora eta...

-Hau ere ezin dut ba baliozkotzat eman. Donostiarraren txanda. Funtzionarioa zarela esan diguzu, ezta?

-Bai, hala naiz.

-Has zaitez bada batetik hamarrera kontatzen.

-Bat, bi, hiru, lau, bost, sei...

-(Kontxo! Behingoz batek asmatuko du) -mundu guztiak be-re artean.

-Zazpi, txotekoa, zalduna eta erregea!

Letra Zopa

E P U K A T A I N O T S E R A U
O H O S A L A I A N U M O A G S
A K I L U G T I X E O Z R L U A
O A T E O A D B A L N I A E N I
P I I D A N I M A R K A D T A N
N E S S A R I D Z M T I P O B A
Z A A L U Z E A B O A H G N I U
L I N U T R A G A U U I L I E T
N I K Z U G R A E B L A S A D I
F U A I I Z T E E G A R U O T L

Aurki itzazu letra zopa honetan Baltiko itsasoak bustitzen dituen 8 estaturen izenak. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

★ B ★ A ★ O ★ D ★ B ★ G
B E R R E S K U R A T U
★ R ★ A N G O O N ★ L A R
A R ★ O U ★ P A P E R A
★ I P A R R A ★ I T O ★
★ M ★ L ★ E Z A ★ G ★ K I L A T E
S I M A U R T E G I A ★ G O ★ A D
★ T A N G O A ★ A L I G O T A ★ U
O H I ★ A ★ T E R E S A ★ A ★ O K
★ I T U R B U R U ★ E ★ G ★ O T I
I K A S I A ★ E N E ★ K A I K U ★
★ I S O ★ T A M A L G A R R I ★ A
A L U A K ★ R U ★ A E K ★ A N A I
★ E N K A R T A Z I O A K ★ A L A

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Ezustekoak. 2. Gogaikarri. 3. Ira. Kala. N. 4. Tati! Ioiak. 5. Atzapar. Ga. 6. Sua. Ukitu. 7. M. KAS. Aire! 8. Oo. IKA. Rat. 9. Amaturu. IX. 10. Kalk. Tene.

Goitik-behera: 1. Egitasmoak. 2. Zoratu. Oma. 3. Ugatzak. Ai! 4. Sa. Ia. Aita. 5. Tik. Puskak. 6. Ekaiak. At. 7. Kaloria. Ut! 8. Orat. TIR. E. 9. Ar. Agurain. 10. Kinka. Etxe.

K O N E M P I A K A S A P R R A
A H R E Z L S T A N T K A N E I
S E R R A B I E I N O L T A E B
P O E R I A B T U Z I R A N H R
S A G E S K U P I L O T A I D A
S O K B I T A S U A H U R O A G
N A N O D T N D R A O K U H I O
K O R T S I P A Z B E X R E A K
A T Z E A A M P A L A H A L K O
G I Z A A N A X Z U E Z T U L O J

Hitz Gezidunak

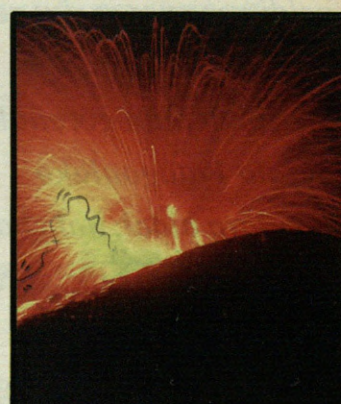
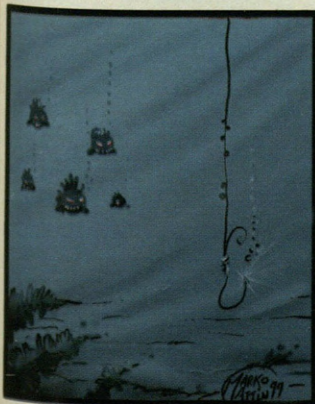
			Horiei buruz	Gezi	Kanpo	Kolore-mota	Bizkaiko herria	Pulamen-du
			Doneztebekoa	Zein tokitan	Gizon izena	Ukatzeko	Jardun	Argazkiko herria
	Gizon izena			Gipuzkoako herria				
	Mingarri			Nafarroako herria				
					Zintzoen ari-men egoitza			
					Trebe			
	Bokala		Desertuko berdegunea				Errep., ikara	
	Doi		Palestinako erakundea				Kontso-nantea	
Automobil		Nafarroako herria	Ogi saskia				Futbol erakundea	
Aberriaren aldeko		Nafarroako ibaia	3 probako lehiaketa				Adaska	
					...-tak, erloju-hotsa		(Errep.) bokala	
					Zerra handia		Lore-mota	Kirikinoak
Marruskatu				Erabat zeharo				Artearen erdian
Olagizona				Bilo				Modu atzizkia
				Bizk., birika			Argal	
				Arrain-mota			Egun	
Kontso-nantea		Tantaloia		1.000 gramo		Konpositore arabarra		
Alokairupekoa		Asiako estatua		(Errep.) bokala		Moduak		
					Nirea		Röntgen	Nor, pluralean
					Portu		1.000	1998an
Iruten dutenak					Ostots			Uranioa
Zigoitiko auzoa					Tunisia			Jainko egiptoarra
				Biltzar			Lapurdiko herria	
				Kontso-nantea			Kontso-nantea	
United Kingdom		Isekak				Toka, nazazu		

Argazkia: Nafarroako herria

Denborapasa: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANJAK

PABLO ANTOÑANA
APCk itzulia

ISTORIOAK

Gaitzak joa itzuli da soldadoa Kubako gerlatik, eta hango nekeak eta trabailuak kondatzen ari da sorterrian. «Haize agerrean egiten genuen lo».

Adi daukanak, bigarren gerla karlistako gudukari ibilitakoak, errefera: «Ez hadi kexu, guk ez genian ez eta haize agerrerik ere».

SANTIAGO de Yucupá hiriko San Baudilio parroquia katolikoan agitua: Platako Errepublika, Estero probintzia. Mundu zabaleko egunkari zenbaitzuek egiaztatutako eman zuten, sinesgarri geroztik, bai eta fededunen eskandalagarri ere. Eguberrietako zerbitzuan gertatua omen, aipatu gabe zenbatgarren urtetan. Aydeé Cornettik, Pive baten ama eta bertze baten esperantxetan, aldarera iganik. Haurra har eta sinesleei erakutsi egin die: «Honako hau apez meza emailearen seme duzue, bai eta barnean eramaki dudana ere. Nik ez dut inondik ere aita kaltetu nahi, ez eta lotsagarri gelditzea ere; ez dut zera hau baizik gogo: apezpiku jaun gorenak ez dezala Patagoniako lekutara bidal, hala baitu ebatzi, eta partituz gero zuek erranen duzue zertatik biziko garen gu».

EMAZTEKI debota etxez etxe ibiltzen da herrietan barrena, kajoian Karmeneko Andramaria eta Paduako Done Antonio daramazkiela. Laborarien debozioneak kandel edo lanpattoa pizten dio olio kikan; despeditzean, txanpona ematen kutxaxkan, kofradiaren gastuetarako. Trikotorratzez ateratzen du txanpona beatak, eta bingoan xahutzen.

UNZU baithara doaz xerorak, Unzu baithan salgaiak atarian eta dilindan zeuzkatenean. Maindire karioak eskatu dituzte, inon diren garestienak, «gogorki pobreak izaki gu, eta iraun erazi behar baitugu». Halatsu erran zidan niri kataluniar harek: «Ez naiz aski aberatsa bigarren eskuko deusik erosteko».

Perales komandantearen emazteak

errejimientoko koronelari hitzordua eskatu dio. «Otoi ene senarra arresta dezan eskatzen diot berori, prebentzioan daukan artean ez baita mozkorturik egonen».

BIDAIAn edo balneariora zoalarik, bere ondasunen artean, zapelak mediak esku-larruak, mayolikazko pixuntzia eramaki zuen atso xaharrak maletan bere gernaldiatarako.

Nonbaiten irakurria bide du zera, Florentziako damak, in illo tempore, Santa Maria Novella elizara joaten zirela aita Gian Carlo Bonniren perediku luzeak osoki entzutera, Societatis Jesus. Alboan neskame turka, eta xorro brodatuan pizontzia, Fleuri delako baten asmaketa. Zilar laboratuzkoa ohi zen, eta haletan hobeki jasaten omen zen sermoia ●

“Honako hau apez meza emailearen seme duzue, bai eta barnean eramaki dudana ere. Nik ez dut inondik ere aita kaltetu nahi, ez eta lotsagarri gelditzea ere; ez dut zera hau baizik gogo: apezpiku jaun gorenak ez dezala Patagoniako lekutara bidal, hala baitu ebatzi eta partituz gero zuek erranen duzue zertatik biziko garen gu”

*Euskarazko eduki bila
zabiltza Interneten?*

GUSTURA ESANGO NIOKE...

"ERES COMO EL PERRO DEL HORTELANO".
EUSKARAZ, NOSKI

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

Txipa galdu behar, izokinaren hartzeko [Xipa].
Ona hobearengatik utzi.

*Atsotitzak
Refranes
Proverbs*

Gotzon Garatek BBKren eskutik plazaratutako Atsotitzak (euskara, ingeles, gaztelania eta latinez) Sareko ARGIA-n dauzkazu eskuragai. Ezagutzeko, beste hizkuntzetako baliokideak bilatzeko... Eta hor ez dagoenen bat ezagutzen baduzu, Gotzon Garateri jakinarazteko.

www.argia.com

Euskal Prentsa On-Line

Ametzagaiñaren Teknologiaz

ABS Balaztak

*Kurpil arteko
zabaltasun handiagoa*

4x4 trakzioa

*Egonkortasun kontrol
automatikoa*

*Ez labaintzeko
neumatikoak*

Hala ere, zerbaitek huts egin diezazuke. Guk, ez.

Automobil Aseguru batek eskain diezazuken garantiarik handiena dugu: kalitatearen ISO 9002 Ziurtagiria lortu dugu. Dei egiguzu edo hurbildu zaitez gure sare zabaleko edozein sukurtsaletara. **Argi eta garbi azalduko dizkizugu prezioaz gainera ditugun bestelako abantaila guztiak. 901 33 34 35**

Zer esan nahi du zuretzat, guk ziurtagiri hori jaso izanak?

Ondo erantzuten dugula esan nahi du. Kalitate handieneko zerbitzu eta arreta pertsonalizatua eskaintzen dugula esan nahi du. Zure lasaitasuna esan nahi du. Gure konpromisorik tinkoena, beti, zuk behar duzun erantzuna ematea eta prezio onenean abantaila guztiak eskaintzea da eta horregatik lortu dugu ziurtagiri esanahitsu hori. Horretarako, antolamendu eraginkorra dugu, gure eskura ditugun baliabide eta teknologiaren erabilerarik egokiena eginez. Horri esker lortzen dugu estaldurarik zabalena eta hamar kontratazio mota ezberdin eskaintzea. Zuk, benetan, zeure neurri-neurrirako Automobil Asegurua izan dezazun.

Kalitatearen Bermea

**SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK**

Erantzuten duen asegurua